

informator

www.novi-informator.net

ZAGREB, 12. 9. 2016.

instruktivno-informativni list za ekonomska i pravna pitanja

BROJ 6435

dr. sc. SANDRA MARKOVIĆ, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Grgić i partneri, Zagreb i

SANJA TRGOVAC, viša ustavnosudska savjetnica - mentorica, voditeljica Centra za evidenciju i dokumentaciju Ustavnog suda Republike Hrvatske

Zaštita izbornog prava pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske

- parlamentarni
izbori
2015. i 2016. -

U ovom članku autorice pišu, na temelju odredaba Ustava Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 56/90, 135/97, 8/98 - proć. tekst, 113/00, 124/00 - proć. tekst, 28/01, 41/01 - proć. tekst, 55/01 - ispr., 76/10, 85/10 - proć. tekst i 5/14 - Odluka USRH), Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 99/99 i 49/02 - proć. tekst) i Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Nar. nov., br. 116/99, 109/00 - vjerodostojno tumačenje, 53/03, 69/03 - proć. tekst, 44/06 - vidi čl. 27. st. 1. Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske, 19/07, 20/09 - vjerodostojno tumačenje, 145/00, 24/11 - vidi čl. 52. Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, 93/11 - Odluka USRH, 120/11 - proć. tekst, 19/15, 66/15 - proć. tekst i 104/15 - Odluka USRH), o zaštiti izbornog prava pred Ustavnim sudom. Istovremeno osvrću se na parlamentarne izbore 2015. i izbore 2016., te ukazuju na značenje odredaba Ustava o provođenju nadzora izbora. Isto tako analiziraju Odluku u izbornom sporu U-VIIA-4031/2016 (Nar. nov., br. 70/16).

1. Uvodne napomene

Izbori u svakoj državi u interes javnosti stavljaju brojna politička pitanja, kao i mnoge važne teme, koje se u vrijeme izbornog procesa posebno naglašavaju od svih sudionika u izbornom procesu. Radi važnosti očuvanja regularnosti izbora i povjerenja javnosti u izborni sustav, zakonodavac¹, ali i ostala nadležna tijela, izbornim procesima posvećuju posebnu pozornost. Prof. Smerdel navodi: »Cilj i svrha donošenja demokratskog ustava jest uspostavljanje demokratskog ustavnog poretka, što je u većem dijelu današnjeg svijeta općeprihvaćeno kao cilj i izvor legitimacije

¹ Robert Podolnjak, u »O pitanju zašto u hrvatski Ustav treba ugraditi temeljna načela izbornog sustava«, Informator, br. 6334 od 19. studenoga 2014., str. 1 i 3, ističe: »Jedno od najaktualnijih i najvažnijih ustavnopravnih pitanja posljednjih mjeseci u Republici Hrvatskoj je i pitanje treba li, i u kojoj mjeri, konstitucionalizirati izborni sustav, tj. treba li u Ustav ugraditi određena načela izbornog sustava koja su sada sadržana u izbornom zakonodavstvu. (...) Danas 16 od 28 država članica EU ima u svom Ustavu ugrađena određena temeljna načela izbornog sustava. Osim toga, još neke europske države izvan EU, kao što su Švicarska, Norveška i Island, određena načela izbornog sustava definirala su u svom ustavu.«

vlasti. Minimalni zahtjev provjere demokratskog sustava jest postoji li istinska mogućnost smjenjivanja vlasti (vladajuće stranke) na poštenim kompetitivnim izborima.«² M. Arlović ističe: »Kod uređivanja izbornog pravnog sustava koji mora biti demokratski, utemeljen na slobodi izbora, nacionalnom suverenitetu i najvišim vrednotama ustavnog poretka koji su istovremeno sadržajno ostvarenje konstitucionalizacije moderne demokratske države vladavine prava, a ne ljudi nad ljudima, mora se poći od toga koja su osnovna načela i vrednote na kojima počivaju u takvim sustavima izborna prava i istovremeno su osnova za njihova tumačenja. S druge strane ni u jednoj pa ni najmanjoj soluciji ne smije se zaboraviti činjenica da biračka prava kao ljudska prava i slobode ulaze u grupu osnovnih političkih prava i sloboda čovjeka - građanina koja im omogućuje da na slobodnim izborima izaberu svoje predstavnike u predstavnička tijela naroda.«³ U Republici Hrvatskoj izborni

² Branko Smerdel, »Ustavno uređenje europske Hrvatske«, Narodne novine, Zagreb, lipanj 2013., str. 7.

sustav za izbor zastupnika u Hrvatski sabor uređen je normama ustavnog i zakonskog karaktera, kao i normama međunarodnog prava. Svakako treba spomenuti i norme kojima se propisuju etička pravila ponašanja i međusobnog odnošenja za sve sudionike u izborima zastupnika.⁴

2. Nadzor Ustavnog suda Republike Hrvatske nad provođenjem ustavnosti i zakonitosti

Ustavni sud, jedan je od važnih čimbenika u izbornim postupcima⁵, u

³ Mato Arlović, »Ustavni sud Republike Hrvatske u zaštiti ustavnosti i zakonitosti izbora zastupnika u Hrvatski sabor«, Konferencija »Ustavnosudska zaštita izbornog prava«, 14.-16. veljače 2016., Budva.

⁴ Više u M. Arlović, op. cit., str. 13.

⁵ V. M. Arlović, op. cit.; kao i: Teodor Antić, »Zaštita izbornog prava pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske«, Informator, br. 5584-5585 od 12. rujna 2007., str. 1.

Nastavak na 2. stranici

na stranicama

3. TRADITIO IURIDICA, br. 409, prof. dr. sc. Marko Petrak

4. SUDSKA PRAKSA

6. POREZI: Porez na cestovna motorna vozila i plovila u 2016.
mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović8. KAZNENO PRAVO: Obijesna vožnja u cestovnom prometu
Robert Čop, dipl. iur.

9. NOVI PROPISI

10. SOCIJALNO PRAVO: Pravo na status roditelja njegovatelja i njegovatelja - *«eppur si muove»* odvjetnik Damir Jelušić, dipl. iur.12. PREKRŠAJNO PRAVO: Jedinstveni sustav upravljanja predmetima na prekršajnim sudovima
Vanja Kolovrat Bjelinski, sutkinja Prekršajnog suda u Zagrebu i
Stanislav Walaszek, sudski savjetnik Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske

13. MARKETING: B2B marketing, Davorka Lončar, dipl. iur.

15. EUROPSKO PRAVO: Nadzor nepoštenosti ugovornih odredaba u ovršnom postupku u novijoj
sudskoj praksi Suda Europske unije, Danijel Stanković, LL.M.

16. KOMUNALNO GOSPODARSTVO: O dimnjačarskoj djelatnosti, Desa Sarvan, dipl. iur.

18. VI PITATE - MI ODGOVARAMO

Zaštita izbornog prava pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske

Nastavak sa 1. stranice

kojima nadzire ustavnost i zakonitost svih političkih izbora (parlamentarnih, predsjedničkih, lokalnih), kao i manjinskih izbora⁶. *Zahtjev Ustavnom sudu za provođenje toga nadzora ovlaštene su podnijeti političke stranke, kandidati, najmanje 100 birača ili najmanje 5 % birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori.*⁷ Ako utvrdi da se pojedine izborne aktivnosti provode suprotno Ustavu i zakonu, Ustavni sud poduzet će »odgovarajuće mjere«, kao što je obavješćivanje javnosti sredstvima javnog priopćavanja i/ili upozoravanje nadležnih tijela⁸, a u slučaju povrede koja je utjecala ili je mogla biti od utjecaja na rezultat izbora, *poništiti će sve ili pojedine izborne radnje i odluke, koje su prethodile takvoj povredi.*⁹ **Riječ je o pravnom sredstvu za zaštitu objektivnog poretka vrijednosti u izbornim postupcima.** Zbog takvog karaktera postupka, a kako bi »ispunio svoju ustavnu zadaću pravodobnog podsjećanja na smjer koji moraju slijediti sva tijela za provedbu izbora i svi sudionici izbornog procesa«¹⁰, Ustavni će sud, iznimno postupiti i na vlastitu inicijativu¹¹ ili će unatoč tome što ne postoje formalne pretpostavke za provođenje nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora upozoriti na određena pogreš-

na tumačenja zakona¹² odnosno ispitati određene prigovore¹³. Osim što nadzire ustavnost i zakonitost izbora, Ustavni sud rješava i izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova. Za razliku od ustavnosudskog postupka nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora kojemu ne prethodi donošenje formalnog pravnog akta nadležnog izbornog povjerenstva, izborni spor je postupak povodom prigovora i žalbi protiv rješenja nadležnih izbornih povjerenstava. Izborni spor »tijekom provedbe izbora služi kao pravno sredstvo zaštite (subjektivnih) izbornih prava sudionika u izbornom postupku«. ¹⁴ U slučaju povrede izbornog prava, koja nije u djelokrugu sudova, može se pokrenuti izborni spor pred nadležnim izbornim povjerenstvom (u slučaju parlamentarnih izbora, to

Branko Smerdel (»Važan iskorak: Ustavni sud protiv pravnog formalizma«, Informator, br. 6021-6022 od 19. studenoga 2011., str. 1) navodi: »Ustavni sud Republike Hrvatske po prvi je put odlučio javno, unaprijed upozoriti na moguće pravno štetne posljedice formalističkog tumačenja zakona i neuvažavanja cjeline Ustava Republike Hrvatske, ustavnih vrijednosti i odredaba koje u cijelosti upućuju kako treba pristupiti konkretnom pitanju primjene izbornog zakonodavstva. U tu je svrhu Ustavni sud: prvo, odstupio od dosadašnje prakse strogo formalne interpretacije svojih nadležnosti i, drugo: dao dobar primjer kako kombiniranim metodama valja tumačiti Ustav i zakone. Prema našem mišljenju ta intervencija predstavlja jedan od najvažnijih iskoraka iz pravnog formalizma i etablirane tendencije pretjeranog samooograničavanja suda i otvara istinski europske perspektive njegova djelovanja. To je potvrđeno pozitivnim odjekom u javnosti, kao i prihvaćanjem odluke od samih inicijatora ustavnog pitanja. Ne radi se o zanimljivoj epizodi, već o bitnom iskoraku iz, do sada, uobičajenog samo-ograničavanja Ustavnog suda Republike Hrvatske.« Da se radilo o važnom iskoraku Ustavnog suda, govore i stručne polemike, npr. M. A. Giunio mišljenja je: »Svaka restrikcija ove vrste mora biti propisana zakonom i u pojedinom slučaju verificirana pravomoćnom sudskom odlukom. To je samo po sebi dostatno jasno. Ipak, bivajući u trendu, pozvat ćemo se i na Venecijansku komisiju Vijeća Europe, njezin Kodeks dobre prakse za izbore. Prvenstvena je namjena Kodeksa pomoći državi članici Vijeća u stvaranju dobre pravne regulative. Kodeks dopušta ograničenja glede izbornog prava, tj. suspendiranje političkih prava, ali isključivo ako je to unaprijed predviđeno zakonom (provided for by law) i, u konkretnom slučaju, ako je za tako nešto donesena izričita sudska presuda (express decision of a court of law).« (Miljenko A. Giunio, »Kontekstualna (ne)podobnost sudionika izbornog procesa«, Informator, br. 6023 od 26. studenoga 2011., str. 2).

¹² V. dopis U-VII-64395/2009 od 15. prosinca 2009.

¹³ V. dopis U-VII-64983/2009 od 14. siječnja 2010. i Rješenje U-VII-1821/2013 navedeno u bilj. 2. Godine 2012. Ustavni sud promijenio je formu u kojoj rješava te predmete. Prije je donosio akte koji su se nazivali »priopćenja«, »upozorenja«, a ako je utvrdio da ne postoje pretpostavke za pokretanje postupka nadzora nad ustavnošću i zakonitošću izbora, podnositeljima je upućivao dopise. Od 2012. donosi rješenje (v. Rješenje br. U-VIII-72/2012 i dr. od 16. siječnja 2012. - Nar. nov., br. 11/12), odnosno odluku (v. Odluku br. U-VIII-474/2012 od 30. siječnja 2012. - Nar. nov., br. 15/12) - Davor Krapac: Postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, ustrojstvo i proceduralni elementi ustavnog nadzora, Narodne novine, 2014., str. 292.

¹⁴ Iz dopisa U-VII-64983/2009 od 14. siječnja 2010.

je Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske - u nastavku teksta: DIP), u kojem je slučaju Ustavni sud tijelo drugog (žalbenog) stupnja koje odlučuje o zaštiti izbornog prava.

3. Parlamentarni izbori 2015.

Izbori za zastupnike u Hrvatski sabor u Republici Hrvatskoj provedeni su **8. studenoga 2015., na temelju Odluke o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor, objavljenoj u Narodnim novinama, broj 106 od 5. listopada 2015.** Parlamentarni izbori¹⁵ uvijek imaju jednu dodatnu zanimljivost u široj javnosti, što je posebno naglašeno danas u Republici Hrvatskoj, kada se u kratkom razdoblju provode prijevremeni parlamentarni¹⁶ izbori. U svezi s provedenim parlamentarnim izborima 2015. godine¹⁷ zanimljivo je istaknuti da je Ustavni sud zaprimio trinaest žalbi u izbornom sporu (signature U-VIIA) i nijedan zahtjev za nadzor ustavnosti i zakonitosti izbora (signature U-VII). Od trinaest izbornih sporova njih sedam odnosilo se na pitanje kandidiranja N. H. za izbor zastupnika u Hrvatski sabor pripadnika albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine u XII. izbornoj jedinici. Žalitelji su isticali da se on, kao predsjednik Bošnjačke demokratske stranke Hrvatske, kandidirao »samoinicijativno« i »nedopušteno«, bez znanja i održavanja sjednice Glavnog odbora stranke i suprotno statutarnim odredbama.¹⁸

4. Parlamentarni izbori 2016. – izborni spor

Na temelju odredbe članka 98. stavak 1. podstavak 1., a u svezi s odredbom članka 78. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske¹⁹ te članka 5., članka 6. i članka 80. stavak 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor²⁰, Predsjednica Republike Hrvatske je, 16. srpnja 2016., donijela Odluku o

raspisivanju prijevremenih izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.²¹ U svezi s tim prijevremenim parlamentarnim izborima, raspisanim za 11. rujna 2016., Ustavni sud zaprimio je jednu žalbu u izbornom sporu, U-VIIA-4031/2016. Hrvatska demokratska zajednica (u nastavku teksta: žaliteljica) podnijela je žalbu protiv rješenja DIP-a kojim je odbačen kao nepravodoban žaliteljin prigovor kojim je tražila da se »ispred imena kandidatkinje D. R. na listi Hrvatske demokratske zajednice i Hrvatske demokršćanske stranke u X. izbornoj jedinici izbriše pogrešno naveden akademski naziv ispred imena 'mr. sc.'« Žaliteljica je tvrdila da gospođa R. u svom Očitovanju o prihvaćanju kandidature (Obrazac OZ-17) nije navela akademski naziv »mr. sc.«, već je on pogreškom upisan i objavljen u Odluci DIP-a kojom je prihvaćena kao pravovaljana kandidacijska lista Hrvatske demokratske zajednice i Hrvatske demokršćanske stranke u X. izbornoj jedinici. »Prigovor kojim se traži isprava predmetne Odluke DIP-a, dalje se obrazlaže činjenicom da bi se ostanak navedenog akademskog naziva u Odluci DIP-a, a poglavito ako bi on stajao na glasačkom listiću, mogao smatrati kako je gospođa R. imala namjeru lažno se predstavljati ili birače dovesti u zabludu o svojoj stručnoj spremi, što bi se moglo tretirati i kao lažno predstavljanje iznošenjem neistinitih podataka ili čak počinjenje kaznenog djela krivotvorenja službene isprave.«

DIP je istaknuo da je dopis žaliteljice zaprimio 22. kolovoza 2016. u 12:22 sati putem elektroničke pošte, a da je »15. kolovoza 2016., na sjednici započetoj u 15,00 i završenoj u 16,00 sati, prihvatilo kao pravovaljane kandidacijske liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, i to na osnovi zaprimljenih prijedloga i popratne dokumentacije priložene uz prijedloge kandidacijskih lista, nakon čega su objavljene na web stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Na navedenoj sjednici donesena je i Odluka Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, KLASA: 013-03/16-01/99, URBROJ: 507/11-16-09 od 15. kolovoza 2016., kojom je prihvaćena kao pravovaljana kandidacijska lista Hrvatske demokratske zajednice - HDZ i Hrvatske demokršćanske stranke - HDS za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u X. izbornoj jedinici, na kojoj je kandidatkinja D. R. navedena kao kandidatkinja pod rednim brojem 13., s navedenim akademskim nazivom 'mr. sc.'« DIP se pozvao na Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Nar. nov., br. 66/15 - proć. tekst i 104/15 - Odluka i Rješenje USRH, br.

¹⁵ V. Mario Jelušić, »Izbori za zastupnike u Hrvatski sabor«, Informator, br. 5598-5599 od 3. studenoga 2007., str. 9.

¹⁶ Branko Smerdel (»Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskog Ustava - Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?«, u Revus, (2009.) 11, 97-126) navodi: »Držimo kako bit problema ustrojstva vlasti ne izražava pitanje je li primijenjen čisti ili hibridni model organizacije vlasti, niti je li sustav skrojen po mjeri i željama nositelja određene ključne pozicije moći, već može li određeni sustav djelovati putem uzajamnih provjera i ravnoteža i time pridonijeti razvitku demokracije u Republici Hrvatskoj, za što je nužno konstitucionalističko razumijevanje potrebe ograničavanja svake vlasti i svakog pojedinog nositelja neke funkcije vlasti.«

¹⁷ Općenito o prethodnim parlamentarnim izborima u Republici Hrvatskoj v. Mirjana Kasapović, »Drugi kritični izbori u Hrvatskoj - slom jednog modela vladanja«, Političke analize, godina II, br. 8, Zagreb, Zagreb, prosinac 2011.; Nenad Zakošek, Politički sustav Hrvatske, Zagreb, 2002.

¹⁸ Odluke U-VIIA-4093/2015 i dr. od 23. listopada 2015., U-VIIA-4098/2015, U-VIIA-4129/2015, U-VIIA-4130/2015 sve od 27. listopada 2015.

¹⁹ Ustav Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 85/10 - proć. tekst i 5/14 - Odluka USRH).

²⁰ Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Nar. nov., br. 116/99, 109/00, 53/03, 69/03 - proć. tekst, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11 - proć. tekst, 19/15, 66/15 - proć. tekst i 104/15).

²¹ Odluka je objavljena u Nar. nov., br. 70 od 30. srpnja 2016.

⁶ U Odluci, broj: U-VIIA-2390/2015 od 29. svibnja 2015. Ustavni sud potvrdio je stajalište Državnog izbornog povjerenstva da manjinski izbori nisu politički izbori.

M. Arlović, op. cit., str. 10 i 11 navodi: »Polazeći od članka 45. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske, hrvatski izborni sustav treba sadržavati pravne propise koji ostvaruju biračko pravo hrvatskih državljana koji imaju status birača u izborima za a) Predsjednika Republike Hrvatske, b) Hrvatski sabor, c) Europski parlament i d) u postupku odlučivanja na državnom (...) referendumu, u skladu sa zakonom. Pored ovih izbora valja uvijek imati u vidu izborni sustav koji mora osigurati slobodne i kompetitivne izbore za mjesnu, lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu sukladno članku 133. Ustava. Naravno, kad su u pitanju ovi izbori valja imati u vidu njihovu specifičnost za razliku od onih iz članka 45. Ustava. Naime, u ovim izborima sukladno stavku 4. članka 133. sudjeluju i građani Europske unije u Republici Hrvatskoj, u skladu sa zakonom i pravnom stečevinom Europske unije.«

⁷ V. Rješenje U-VII-1821/2013 od 4. travnja 2013. (Nar. nov., br. 50/13), U-VII-275/2015 od 21. siječnja 2015. i dr.

⁸ V., primjerice, upozorenje broj: U-VII-323/1997 i dr. od 11. travnja 1997.

⁹ Članak 89. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 99/99, 29/02 i 49/02 - proć. tekst. V., primjerice, Rješenje: U-VII-1120/1999 od 17. prosinca 1999. (Nar. nov., br. 141/99).

¹⁰ Iz predmeta U-VII-5293/2011 od 12. studenoga 2011.

¹¹ Tako je, primjerice, prije održavanja parlamentarnih izbora 2011. razmotrio načelni pristup Državnoga izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (u nastavku teksta: DIP) rješavanju pojedinih izbornopravnih pitanja koja su, na zahtjev jedne političke stranke, sadržana u njegovu očitovanju od 9. studenoga 2011.

TRADITIO IURIDICA (409)

prof. dr. sc. MARKO PETRAK*

LEX RHODIA DE IACTU (lat. **Rodski zakon o izbacivanju**), zakon preuzet u rimsko pravo iz pravnog poretka **grčkog otoka Rodosa**, kojim se uređuje restitucija određenih oblika šteta nastalih u pomorskom prometu. Navedeni zakon zadržao je, poglavito putem *bizantske pravne tradicije*, svoju aktualnost i u srednjovjekovnom mediteranskom svijetu, pa je tako u relevantnoj mjeri utjecao i na pojedine statute dalmatinskih komuna. Sadržajno gledano, *lex Rhodia de iactu* temelji se na načelu da su *svi sudionici nekog pomorskog plovidbenog pothvata* dužni *razmjerno* snositi štetu koja je nastala izbacivanjem određenog dijela tereta u namjeri da se brod ili preostali dio tereta na brodu sačuvaju. To načelo vrijedilo je samo u slučaju prirodne opasnosti za brod (npr. oluja), ali ne i u slučaju opasnosti prouzročene ljudskim djelovanjem (npr. gusarski napad). Navedeno načelo preuzeto je u suvremene pravne poretke te se primjenjuje u slučajevima zajedničke havarije. Tako, primjerice, hrvatski *Pomorski zakonik* (Nar. nov., br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15), definirajući čin zajedničke havarije kao svaki namjeran i razložen izvanredan trošak i svaku namjernu i razložnu štetu koji su učinjeni, odnosno prouzročeni od zapovjednika broda ili druge osobe koja ga zamjenjuje, ako su bili razborito poduzeti radi spašavanja imovinskih vrijednosti sudionika u istome pomorskom pothvatu od stvarne opasnosti koja im zajednički prijete (čl. 790. st. 1.), određuje da štetu i trošak, koji predstavljaju zajedničku havariju, snose svi sudionici pothvata, *razmjerno* vrijednosti imovine koja ulazi u dužničku masu (čl. 791.). **Posebice treba istaknuti da se u navedenom kontekstu kao tipična šteta na prvom mjestu, u pravilu, navodi izbacivanje tereta u more (iactus).** Ako se imaju sve navedene činjenice na umu, neće iznenaditi činjenica da i suvremena pravna doktrina vrlo često ističe da *lex Rhodia de iactu* predstavlja jedan od najvažnijih normativnih akata u svekolikoj tradiciji pomorskog prava (cf. npr. Grabovac, *Enciklopedija pojmova pomorskog prava*, Split, 1991., str. 100 i sl.).

* prof. dr. sc. Marko Petrak, predstojnik Katedre za rimsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015.), koji u članku 98. propisuje da se prigovor zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja i u postupku izbora za zastupnike podnosi DIP-u u roku 48 sati, računajući od isteka dana kad je izvršena radnja na koju je stavljen prigovor.

Ustavni sud ocijenio je da je osporeno rješenje doneseno u skladu s mjerodavnim propisom. Pritom je istaknuo da žaliteljica u ustavnosudskom postupku i ne osporava da nije pravovremeno podnijela prigovor DIP-u, »već smatra da je njezin prigovor suštinske naravi i da se stoga ne može primijeniti članak 98. stavak 1. ZIZHS-a«. **Ustavni sud smatrao je potrebnim ponoviti stajalište da za izborne postupke vrijedi načelo prema kojem su ti postupci strogo formalni, pa stoga i pravna zaštita u tim postupcima podliježe strogim formalnim pravilima.**²²

5. Zaključno

Podsjećamo na Odluku Ustavnog suda, broj: U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015.²³, kojom je pokrenuo postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski

sabor, koji je objavljen u Narodnim novinama, broj 19 od 20. veljače 2015. (u nastavku teksta: ZID ZIZHS/2015) i **ukinuo odredbe ili dijelove odredaba toga Zakona.** Rješenjem, broj: U-I-1397/2015 Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članaka 8., 12., 13. i 14. u dijelovima koji nisu ukinuti točkom I.1), točkom I.2), točkom I.3) i točkom I.4) izreke Odluke Ustavnog suda, broj: U-I-1397/2015; članka 22. te ZID ZIZHS-a u cjelini. Ovdje podsjećamo na pozornost i struke i javnosti koju je ova Odluka izazvala, posebno u odnosu na dijelove obrazloženja koji se odnose na postupak donošenja ZID ZIZHS-a/2015, kandidiranje počinitelja kaznenih djela zloporabe položaja i ovlasti, povećanje broja potpisa birača za neovisne liste s 500 na 1.500, obvezu političkih stranaka da prikupljaju potpise birača za svoje liste i obvezu »spolne kvote« na kandidacijskim listama.^{24, 25}

²⁴ Rješenjem, broj: U-I-4780/2014 od 24. rujna 2015. (Rješenje je objavljeno u Nar. nov., br. 104/15 i na www.usud.hr) Ustavni sud odbacio je prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom Zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora, koji je objavljen u Nar. nov., br. 116 od 5. studenoga 1999.

²⁵ V. Sandra Marković, Ustavnosudska ocjena izbornih zakona, *Informator*, br. 6389 od 26. listopada 2015., str. 1.

²² V., primjerice, Odluku U-VIIA-2141/2009 od 6. svibnja 2009.

²³ Odluka i Rješenje objavljeni su u Nar. nov., br. 104/15 i na internetskoj stranici Ustavnog suda (www.usud.hr).

iz naklade novog informatora

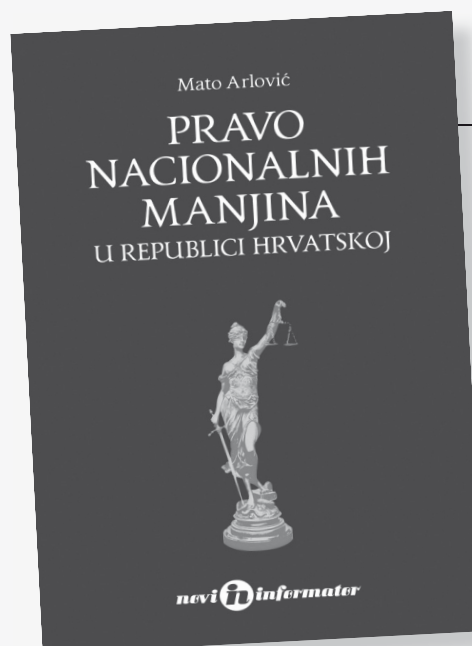

Cijena: 95,00 Kn

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE, XVII. Izdanje

- (Nar. nov., br. 56/90, 135/97, 8/98 – proč. tekst, 113/00, 124/00 – proč. tekst, 28/01, 41/01 – proč. tekst, 55/01 – ispr., 76/10, 85/10 – proč. tekst i 5/14 – Odluka USRH)
- Zakon o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske
- Zakon o hrvatskom državljanstvu (redakcijski pročišćeni tekst)
- Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (pročišćeni tekst)
- Abecedno pojmovno kazalo Ustava

Sedamnaesto izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Cijena: 420,00 Kn

PRAVO NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Knjiga Prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj rezultat je nekoliko čimbenika. Ona je ponajprije rezultat želje da podvučem crtu pod jedno područje svoga dosadašnjeg rada kojim sam se intenzivno bavio te da, stavljajući točku na "i" u obliku ovog djela simbolično završim s tom problematikom, a u budućnosti se posvetim i drugim pitanjima. Znanstveno i stručno istražujući nastanak nacionalnih manjina, njihovo pojmovno određenje, zakonodavno uređenje njihovih prava i sloboda, kako individualnih, tako i, u rudimentarnome pojavnom obliku, kolektivnih, nastojao sam zadovoljiti svoje potrebe za spoznajom u vezi s tom važnom problematikom po sadržaju i obliku specifičnog načina ostvarenja ljudskih prava i temeljnih sloboda....

Sudska praksa

Pravično suđenje – nepristranost suda

Nepristranost suda podrazumijeva da sud i njegov sastav jamče dovoljno sigurnosti, kojom isključuju svaku opravdanu sumnju u nepristranost suda

ODLUKA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE, BR. U-III-2079/2015 OD 14. SRPNJA 2016.

Uspornoj pravnoj situaciji presuđivala su tijela sudbene vlasti unutar svoje nadležnosti utvrđene zakonom. Također, razvidno je da je podnositelj uz opunomoćenika bio u mogućnosti pratiti tijek postupka i sudjelovati u njemu, poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje, ulagati pravne lijekove, kao i odgovarati na njih.

Županijski sud u P.-P., po žalbi tuženika, preinačio je prvostupanjsku presudu i odbio podnositelja sa svojim tužbenim zahtjevom, utvrdivši da tužitelj nije dokazao neprekinuti niz izvanknjižnih stjecanja od knjižnog prednika (Grada P.) do sebe nizom prijašnjih izvanknjižnih stjecanja. Prema ocjeni Ustavnog suda, Županijski sud u P.-P. dao je argumentirane razloge zašto je u konkretnom slučaju preinačio prvostupanjsku presudu i odbio tužbeni zahtjev podnositelja.

Slijedom navedenoga, ocjena je Ustavnog suda da u konkretnom slučaju nije riječ o odluci koja bi se mogla smatrati arbitrarnom te, stoga, podnositelju nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje jamčeno člankom 29. stavak 1. Ustava.

U odnosu na prigovor pristranosti sutkinje drugostupanjskog suda, Ustavni sud podsjeća da je standard o nepristranosti suda izložio u odluci broj: U-III-5423/2008 od 28. siječnja 2009. (Nar. nov., br. 16/09) te ponovio u brojnim drugim odlukama, primjerice broj: U-III-1998/2012 od 19. ožujka 2015. (Nar. nov., br. 40/15).

Sastavni dio prava na pravično suđenje jest pravo optuženika na suđenje pred zakonom ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom. Nepristranost suda podrazumijeva da sud i njegov sastav jamče dovoljno sigurnosti, kojom isključuju svaku opravdanu sumnju u nepristranost suda.

Ustavni sud utvrđuje da okolnosti koje navodi podnositelj, u konkretnom slučaju, nisu okolnosti koje bi same po sebi dovele u sumnju nepristranost sutkinje drugostupanjskog suda.

U odnosu na osporeno rješenje Vrhovnog suda ističe se da je Vrhovni sud postupao sukladno svojim ovlastima iz članka 382. stavak 2. i članka 392.b Zakona o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07 - Odluka USRH, 84/08, 96/08 - Odluka USRH, 123/08 - ispr., 57/11, 148/11 - proć. tekst, 25/13 i 28/13 - u nastavku teksta: ZPP), utvrdivši da pravna pitanja zbog kojih je revizija izjavljena nisu važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnost svih u njegovoj primjeni.

U obrazloženju ove odluke naveden je (u bitnom) sadržaj izvanredne revizije podnositelja ustavne tužbe. Razvidno je da se razlozi za izvanrednu reviziju iscrpljuju u tvrdnjama da dva vijeća istog suda odlučujući u istom predmetu, zauzimaju dva suprotna pravna stajališta, što prema mišljenju podnositelja dovodi do nejedinstvene primjene prava i neravnopravnosti u primjeni zakona.

Vrhovni sud naveo je razloge zbog kojih smatra da u konkretnom slučaju »nisu ispunjene propisane pretpostavke iz odredbe članka 382. stavak 2. i 3. ZPP-a« za dopuštenost (izvanredne) revizije. Ustavni sud ocjenjuje da je za svoje stajalište dao dostatne razloge.

Pri takvom stajalištu Ustavni sud podsjeća da je u svojoj prijašnjoj Odluci, broj: U-III-3859/2012 od 4. studenoga 2014., objavljenoj u Narodnim novinama, broj 146/14, u odnosu na podnošenje izvanredne revizije, zauzeo stajalište:

»Ustavni sud u tom smislu naglašava kako nije prihvatljivo da se izvanrednom revizijom stranke koriste pokušavajući pred najvišim sudom u zemlji dokazati da su nadležni sudovi u pojedinom konkretnom slučaju pogrešno protumačili ili primijenili pravo, ili povrijedili pravila postupka, ili učinili druge povrede zakona protiv kojih postoje i za koje su namijenjena druga pravna sredstva, ili jednostavno još jednom iskazati svoje nezadovoljstvo pravomoćnim ishodom sudskog postupka, sve pod plaštem brige za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. Ponašanje stranaka u parničnim postupcima mora biti odgovorno, uz strogo poštovanje svrhe i smisla zakonom priznatih pravnih sredstava zaštite.«

Stoga, i u odnosu na osporeno rješenje Vrhovnog suda podnositelj nije pokazao da taj sud nije poštovao odredbe Ustava o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, odnosno da je proizvoljno protumačio mjero-davne odredbe zakona.

informat, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Parnični postupak – stvarna nadležnost općinskih sudova

Za suđenje u sporu iz ugovora o zakupu između pravne osobe i fizičke osobe - vlasnice ordinacije opće medicine, radi isplate zakupnine, stvarno je nadležan općinski sud

ODLUKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE, BR. Grl 234/2014-2 OD 23. SVIBNJA 2014.

Za postupanje u ovom predmetu stvarno i mjesno nadležan je Općinski sud u S., Stalna služba u K. L.

Rješenjem o ovrši javnog bilježnika I. Š., poslovni broj ... od 3. svibnja 2013., određena je ovrha na temelju vjerodostojne isprave općenito na imovini ovršenika radi namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja.

U povodu prigovora ovršenika protiv rješenja o ovrši, javni bilježnik je na daljnje postupanje spis prosljedio Općinskom sudu u S., Stalna služba u K. L., koji je rješenjem poslovni broj ... od 23. srpnja 2013. stavio izvan snage rješenje o ovrši, poslovni broj ... od 3. svibnja 2013., u dijelu kojim je određena ovrha i ukinuo provedene radnje te odlučio da će se postupak nastaviti kao u povodu prigovora protiv platnog naloga, oglosio se stvarno nenadležnim te pozivom na odredbu članka 34.b točka I. Zakona o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 - u nastavku teksta: ZPP) predmet prosljedio Trgovačkom sudu u S.

Odredbom članka 34.b točka 1. ZPP-a propisano je da trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom

stupnju sude u sporovima između pravnih osoba, u sporovima između pravnih osoba i obrtnika, uključujući i trgovce pojedince; u sporovima između obrtnika uključujući i sporove između trgovaca pojedinaca, ako se radi o sporu u svezi s njihovom djelatnošću, osim ako nije riječ o sporovima u kojima prema ovom Zakonu uvijek sude općinski sudovi (čl. 34. st. 1.), odnosno ako nije riječ o sporovima za koje je zakonom utvrđena nadležnost nekog drugog suda.

Prema odredbi članka 34. stavak 1. točka 7. ZPP-a, općinski sudovi u parničnom postupku uvijek sude u prvom stupnju u sporovima iz najamnih, zakupnih i stambenih odnosa (osim sporova iz čl. 34. b točke 1.).

Iz sadržaja citirane odredbe članka 34.b točka 1. ZPP-a vidljivo je da je za nadležnost trgovačkih sudova pretpostavka da obje stranke u parnici budu subjekti navedeni u toj zakonskoj odredbi.

U konkretnom slučaju tužitelj je kao pravna osoba nedvojbeno subjekt iz članka 34.b točka I. ZPP-a, ali to svojstvo nema tuženica.

Naime, tuženica, dr. med. J. E., fizička je osoba - vlasnica ordinacije opće medicine, koja se ne smatra ni obrtnikom ni trgovcem pojedincem u smislu odredaba članka 1. Zakona o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 121/99 - vjerodostojno tumačenje, 52/00 - Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11 - proć. tekst, 111/12 i 68/13 - u nastavku teksta: ZTD), a ni prema odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Nar. nov., br. 150/08, 155/09, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 70/12, 144/12, 80/13, 82/13 i 159/13), koji uređuje obavljanje zdravstvene zaštite u privatnoj praksi.

Prema odredbi članka 1. stavak 2. ZTD-a, osobe koje se bave slobodnim zanimanjima uređenim posebnim propisima smatraju se trgovcima u smislu toga Zakona samo ako je to u tim propisima određeno, a taj poseban propis u odnosu na vlasnika privatne prakse zdravstvene njege jest Zakon o zdravstvenoj zaštiti, u kojem nije određeno da bi se vlasnik privatne prakse smatrao trgovcem.

Odredbom članka 145. Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisano je da privatnu praksu može samostalno obavljati zdravstveni radnik sa završenim sveučilišnim diplomskim studijem, dok o zahtjevu za obavljanje privatne prakse odlučuje ministar rješenjem (čl. 148. st. 1.).

Prema tome, nisu ispunjene pretpostavke za nadležnost trgovačkog suda pa je za predmetni spor, na temelju članka 34. stavak 1. točka 7. ZPP-a, stvarno nadležan općinski sud.

informat, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Šutnja uprave – proširenje tužbenog zahtjeva

U sporu pokrenutom radi šutnje uprave moguće je proširiti tužbeni zahtjev na osporavanje odluke javnopravnog tijela donesene nakon pokretanja spora radi šutnje uprave, jer se radi o sporu u istoj upravnoj stvari

ZAKLJUČAK SA SJEDNICE SUDACA VISOKOG UPRAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE OD 14. LISTOPADA 2013.

informat, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Nezakonito izgrađena zgrada – naknada

U slučaju nezakonite dogradnje ili nadogradnje, građevinski inspektor može investitoru odnosno vlasniku naložiti uklanjanje dijela građevine koji je nezakonito dograđen ili nadograđen. Analogno tome, i naknada za zadržavanje nezakonito izgrađene (ili rekonstruirane) zgrade u takvom bi se slučaju trebala obračunati prema obujmu dijela nezakonito izgrađene (ili rekonstruirane) zgrade koja se ozakonjuje

ODLUKA UPRAVNOG SUDA U RIJECI,
BR. Usl-1775/13-8 OD 17. OŽUJKA 2015.

U ovom je upravnom sporu sporno je li u konkretnom slučaju naknada za zadržavanje nezakonito izgrađene ili rekonstruirane zgrade u prostoru zakonito obračunana u odnosu na cjelokupan obujam predmetne zgrade ili je tu naknadu trebalo obračunati samo u odnosu na dio predmetne zgrade koji je nezakonito izgrađen odnosno dograđen.

Nadalje valja navesti da je odredbom članka 25. stavak 1. Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (Nar. nov., br. 86/12 i 143/13) propisano da su podnositelji zahtjeva odnosno vlasnici zgrade, dužni prije donošenja rješenja o izvedenom stanju platiti naknadu za zadržavanje nezakonito izgrađene zgrade u prostoru (u nastavku teksta: naknada), odnosno prvi obrok naknade u slučaju obročne otplate, a u stavku 3. istog članka propisano je da se naknada utvrđuje rješenjem o naknadi, koje po službenoj dužnosti donosi upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove komunalnog gospodarstva na čijem se području nalazi zgrada za koju se donosi rješenje o izvedenom stanju.

Dakle, iz arhitektonskog snimka izvedenog stanja proizlazi da su dijelovi zgrade koji odstupaju od akata kojima je odobrena gradnja izvedeni uz, odnosno u produžetku zgrade kakva je bila odobrena u aktima za gradnju te se može utvrditi njihov obujam.

Međutim, iz arhitektonskog snimka izvedenog stanja nije moguće utvrditi je li tužitelj odstupio od akata kojima mu je odobrena gradnja već prilikom izgradnje same zgrade, tj. je li već tada gradio i dijelove zgrade koji mu nisu bili odobreni tim aktima, u kojem bi se slučaju moglo raditi o gradnji protivno tim aktima, koja bi se mogla smatrati gradnjom bez akata kojima se odobrava gradnja te bi se u tom slučaju naknada za zadržavanje zgrade trebala obračunavati za ukupan obujam cijele zgrade, ili je tužitelj naknadno, nakon što je izgradio zgradu sukladno navedenim aktima, dogradio dijelove zgrade koji nisu bili odobreni tim aktima, tj. je li izveo nezakonitu rekonstrukciju zgrade dogradnjom pojedinih dijelova, za koji se slučaj, prema stajalištu ovoga suda naknada za zadržavanje zgrade plaća za dio nezakonito izgrađene zgrade, odnosno razliku u obujmu između izvedenog i postojećeg stanja.

Ovaj sud prihvaća stajalište tužitelja da činjenica različitih naziva pojedinih etaža u aktima kojima je tužitelju dopuštena gradnja, odnosno u arhitektonskom snimku izvedenog stanja, uz činjenicu da se radi o istom broju etaža i koje se ne razlikuju po tlocrtu i presjeku u dijelu u kojem je izvedeno stanje odgovara odobrenom, tj. bez nezakonito dograđenih dijelova zgrade, nije osnovan razlog za utvrđenje da je predmetna zgrada izgrađena bez akata za gradnju.

Osim toga, u osporenom drugostupanjskom rješenju se kao razlog zbog kojeg se smatra da je predmetna zgrada izgrađena bez akata kojim se dopušta gradnja, a zbog čega je naknada za zadržavanje obračunana prema obujmu izvedenog stanja cijele zgrade, navodi da je odobrena bruto tlocrtna površina zgrade 159,93 m², a da je izvedena ukupna bruto tlocrtna površina od 215,04 m².

Takvo stajalište tuženika ovaj sud ne može prihvatiti kao osnovan jer bi se time derogirale prijašnje navedene zakonske odredbe koje definiraju rekonstrukciju građevine, između ostalog, i kao dogradnju odnosno nadogradnju, a kojima se po prirodi stvari povećava površina i obujam zgrade za površinu i obujam dograđenoga odnosno nadograđenoga dijela, te s druge strane predviđaju mogućnost da se u slučaju nezakonite rekonstrukcije, dakle i dogradnje i nadogradnje, naknada za zadržavanje nezakonito izgrađene zgrade obračuna prema obujmu dijela zgrade koji je nezakonito izgrađen (ili rekonstruiran). Naime, odredbom članka 300. stavak 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Nar. nov., br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), na koju se tuženik poziva, propisano je da će u provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor, pod propisanim uvjetima, rješenjem investitoru, odnosno vlasniku naložiti uklanjanje građevine odnosno *njezina dijela*. Dakle, u slučaju nezakonite dogradnje ili nadogradnje, kojom se po prirodi stvari povećava površina i obujam zgrade, građevinski inspektor može, pod zakonom propisanim uvjetima investitoru odnosno vlasniku naložiti uklanjanje dijela građevine koji je nezakonito dograđen ili nadograđen. Analogno tome, i naknada za zadržavanje nezakonito izgrađene (ili rekonstruirane) zgrade u takvom bi se slučaju trebala obračunati prema obujmu dijela nezakonito izgrađene (ili rekonstruirane) zgrade koja se ozakonjuje, sukladno odredbi članka 2. stavak 2. Uredbe o naknadi za zadržavanje.

Budući da je ovaj sud ocijenio neosnovanim razloge na kojima su prvostupanjsko tijelo i tuženik u osporenim rješenjima utemeljili obračun naknade za zadržavanje nezakonito izgrađene zgrade tužitelja prema obujmu izvedenog stanja cijele zgrade, a ne dijela zgrade koji je nezakonito izgrađen odnosno dograđen, ocijenjeno je da je tim rješenjima povrijeđen zakon na štetu tužitelja.

Napomena: Na snazi je novi Zakon o prostornom uređenju (Nar. nov., br. 153/13) i novi Zakon o gradnji (Nar. nov., br. 153/13).

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka – presuda zbog ogluhe

Ako tužitelj preinači tužbu mijenjajući istovjetnost tužbenog zahtjeva nakon što je ona već bila dostavljena tuženiku radi davanja pisanog odgovora, ne postoje zakonom propisane pretpostavke za donošenje presude zbog ogluhe, pa ako sud povodom tako preinačene tužbe donese navedenu presudu, čini bitnu povredu postupka

ODLUKA ŽUPANIJSKOG SUDA U BJELOVARU,
BR. GŽ-2031/2013-3 OD 24. TRAVNJA 2014.

Iz spisa predmeta proizlazi da su tužitelji protiv tuženika podnijeli tužbu radi isplate 24.701,67 kn. Prvostupanjski sud je rješenjem od 4. siječnja 2012. godine (list 40 spisa) pozvao tuženika da dostavi odgovor na tužbu i pritom mu je dostavljena podnesena tužba od 14. prosinca 2011. godine te je upozoren ako ne podnese odgovor na tužbu u roku od 30 dana od dana dostave tužbe, da će se donijeti presuda kojom se prihvaća tužbeni zahtjev (presuda zbog ogluhe).

Navedeno rješenje i tužbu tuženik je zaprimio osobno 4. travnja 2012. (list 40 spisa), i prvostupanjski sud je 24. kolovoza 2012. zakazao ročište za glavnu raspravu za dan 3. prosinca 2012., te je na navedeno ročište bio uredno pozvan i tuženik koji je poziv primio 10. rujna 2012., no na njega nije pristupio. Na tom ročištu za glavnu raspravu tužitelji su preinačili tužbeni zahtjev mijenjajući istovjetnost zahtjeva (čl. 191. st. 1. Zakona o parničnom postupku - Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08,

123/08, 57/11, 148/11 i 25/13 - u nastavku teksta: ZPP) u točkama II., III. i IV. petita tužbe na način da potražuju isplatu dužnih iznosa po ugovoru u stranoj valuti plativu u kunama, kako je i ugovoreno, i prvostupanjski sud na tom ročištu donosi presudu zbog ogluhe, kojom je prihvatio tako postavljen tužbeni zahtjev. U obrazloženju donesene presude zbog ogluhe prvostupanjski sud navodi da je tuženiku uredno dostavljena na odgovor tužba 4. travnja 2012., a kako nije dostavio odgovor na tužbu u određenom roku od 30 dana, da su ispunjene pretpostavke iz odredbe članka 331.b stavak 1. točka 1.-4. ZPP-a za donošenje presude zbog ogluhe.

Prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, prvostupanjski sud počinio je apsolutno bitnu povredu odredaba postupka iz članka 354. stavak 2. točka 5. ZPP-a, jer je protivno odredbama toga Zakona donio presudu zbog ogluhe, jer nije bio ispunjen osnovni uvjet iz članka 331.b stavak 1. točka 1. ZPP-a, a to je da je tuženiku tužba, u ovom slučaju preinačena tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu, uredno dostavljen.

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Kazneni postupak – sudske pristojbe

Sud prvoga stupnja pogrešno je primijenio odredbe Zakona o sudskim pristojbama kada je tek nakon donošenja presude dostavio nalog privatnom tužitelju za plaćanje sudske pristojbe, a da prije toga nije odlučio o njegovu zahtjevu za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi

ODLUKA ŽUPANIJSKOG SUDA U VARAŽDINU,
BR. KŽ 6/2014-3 OD 15. SIJEČNJA 2014.

Valja istaknuti da je privatni tužitelj, 28. prosinca 2010., podnio privatnu tužbu protiv okrivljenika, zbog kaznenog djela iz članka 200. stavak 2. KZ/97, s tim što je u samoj privatnoj tužbi zatražio da ga sud oslobodi od plaćanja sudskih pristojbi zbog slabog imovnog stanja, uz napomenu da će potrebnu dokumentaciju dostaviti tijekom postupka. Prvostupanjski sud propustio je prije upuštanja u raspravljanje u ovom kaznenom predmetu odlučiti o oslobođenju od plaćanja pristojbi kako je zatražio privatni tužitelj. U konkretnom predmetu donesena je prvostupanjska presuda pod brojem 5 K-1036/10-28, 10. prosinca 2012., koja je postala pravomoćna 25. rujna 2013., kada je potvrđena presudom Županijskog suda u V. u predmetu broj KŽ-192/13-3. Tek tada prvostupanjski sud dostavlja nalog za plaćanje sudske pristojbe privatnom tužitelju (29. studenoga 2013.), bez da je prethodno riješio zahtjev privatnog tužitelja za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi. Sukladno Zakonu o sudskim pristojbama (Nar. nov., br. 74/95, 57/96, 137/02 i 26/03 - proć. tekst), privatni tužitelj protiv naloga o plaćanju sudskih pristojba podnosi prigovor u kojem opetovano traži da ga se oslobodi od plaćanja sudskih pristojbi. U povodu toga prigovora odluku donosi Općinski sud u V. te sada pobijanim rješenjem odbija prigovor privatnog tužitelja kao neosnovan, s time što to rješenje sadržajno odgovara rješenju kojim je odbijen zahtjev privatnog tužitelja za oslobođenje od sudskih pristojbi, a to je rješenje kao pozitivno ili negativno prvostupanjski sud bio dužan donijeti prije upuštanja u postupak. Zbog iznesenih razloga žalba privatnog tužitelja je osnovana te ju je trebalo prihvatiti i odlučiti kao u izreci. U ponovljenom postupku sud prvoga stupnja će, u skladu sa Zakonom o sudskim pristojbama, donijeti odluku o možebitnom oslobođenju privatnog tužitelja od plaćanja sudskih pristojbi, te će tek nakon toga krenuti u možebitni postupak naplate sudskih pristojbi sukladno Zakonu o sudskim pristojbama.

Napomena: Na snazi je novi Kazneni zakon (Nar. nov., br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - ispr.).

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Porez na cestovna motorna vozila i plovila u 2016.

mr. sc. MIRJANA MAHOVIĆ
KOMLJENOVIC

Porez na cestovna motorna vozila i plovila za 2016. utvrđuje se donošenjem poreznog rješenja od strane nadležnog poreznog tijela, a obveznici plaćanja su pravne i fizičke osobe koje su vlasnici registriranih osobnih automobila i motocikala te registriranih plovila. Porez na cestovna motorna vozila i porez na plovila plaća se godišnje, ovisno o godinama starosti vozila i dužini plovila te snazi motora iskazanoj u kilovatima. Podatci za utvrđivanje obveze plaćanja poreza na cestovna motorna vozila i plovila utvrđuju se prema vlasništvu pokretnina sa stanjem na dan 31. ožujka 2016., a preuzimaju se od Ministarstva unutarnjih poslova. Kako to izgleda u praksi, autorica opširnije piše u ovom članku.

1. Uvod

Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Nar. nov., br. 117/93–26/07 - Odluka USRH, 73/08, 25/12, 147/14 i 100/15 - u nastavku teksta: Zakon o financiranju) uređuju se izvori sredstava i financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga županije, općine i grada, a koji stječu prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza te od dotacija iz državnog i županijskog proračuna.

Vlastiti izvori sredstava županije su: prihodi od vlastite imovine,¹ novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje, koje županije same propišu, te drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom, pri čemu županije mogu propisivati i ubirati i sljedeće vrste županijskih poreza: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila te porez na automobile za zabavne igre.

2. Obveznici plaćanja poreza na cestovna motorna vozila

Prema članku 17. Zakona o financiranju, obveznici plaćanja poreza na cestovna motorna vozila su pravne i fizičke osobe - obrtnici te građani, koji su vlasnici registriranih osobnih automobila i motocikala, a to vlasništvo utvrđuje se na dan preuzimanja podataka od Ministarstva unutarnjih poslova - 31. ožujka godine za koju se i utvrđuje godišnji porez.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da su samo vlasnici registriranih osobnih automobila i motocikla obveznici plaćanja godišnjeg poreza na cestovna motorna vozila, dok vlasnici neregistriranih osobnih automobila i motocikala, ako automobil ili motocikl posjeduju samo iz hobija (kao što su *oldtimeri*) ili nekog drugog osobnog razloga, nisu obvezni plaćati spomenuti porez.

Kod operativnog leasinga, kada se motorno vozilo koje je u stvarnom i gospodarskom vlasništvu davatelja leasinga, daje u najam, obveznik plaćanja poreza na cestovno motorno vozilo je davatelj leasinga. Međutim, kako plaćeni porez na cestovno motorno vozilo za davatelja leasinga predstavlja trošak, on će ga na temelju sklopljenog ugovornog odnosa »prefakturirati« na korisnika leasinga. U tom slučaju zaračunani odnosno prefakturirani porez smatra se nadoknadom učinjenih izdataka leasing društva, koje on prevladuje na korisnika leasinga i čini dio ukupne naknade koja predstavlja osnovicu na koju se obračunava i plaća poreza na dodanu vrijednost (u nastavku teksta: PDV).

2.1. Uvjeti za registraciju motornog vozila

Člankom 242. Zakona o sigurnosti prometa na cestama² utvrđeno je da se registrirati mogu samo ona motorna i priključna vozila za koja se na tehničkom pregledu utvrdi da su ispravna, pri čemu se za registrirano vozilo izdaju prometna dozvola, registarske pločice te knjižica vozila.

Nadalje, člankom 4. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu³ utvrđena je obveza vlasnika prijevoznog sredstva da prije uporabe prijevoznog sredstva u prometu sklopi ugovor o osiguranju, te ga obnavlja sve dok je prijevozno sredstvo u prometu.

Prema navedenom, može se zaključiti da je vozilo registrirano ako je ispunjen uvjet njegove tehničke ispravnosti te ako je vlasnik prijevoznog sredstva na čije će se ime prijevozno sredstvo registrirati, sklopio ugovor o obveznom osiguranju.

2.2. Propisani iznosi po kojima se plaća porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila plaća se godišnje prema starosti vozila, koja su raspoređena u tri porezna razreda, i starosti motocikla, koji su klasificirani

u četiri porezna razreda, te snazi motora iskazanoj u kW, pri čemu su osobni automobili raspoređeni u pet, a motocikli u četiri skupine.

Osobnim automobilom na koji se plaća porez na cestovna motorna vozila smatra se svako motorno vozilo namijenjeno prijevozu osoba, koje, osim sjedala za vozača, ima najviše osam sjedala i čija nosivost tereta ne prelazi 250 kg. Osobnim automobilom smatra se i motorno vozilo koje može biti izvedeno i kao kombi-vozilo i kojemu se obaranjem ili vađenjem sjedala povećava prostor za utovar stvari, a izvedeno je iz karoserije osobnog automobila.

Motociklom se smatra motorno vozilo na dva kotača, sa ili bez bočne prikolice i motorno vozilo na tri kotača, ako njegova masa nije veća od 400 kg.

Godišnji porez na cestovna motorna vozila za 2016. plaća se u najmanjem iznosu od 200,00 kn do najviše 1.500,00 kn za osobne automobile, te za motocikle u najmanjem iznosu od 50,00 kn do najviše 1.200,00 kn, prema snazi motora iskazanoj u kW i godinama starosti, a prema vrijednostima tablično iskazanim u članku 17. Zakona o financiranju.

Porez na cestovna motorna vozila ne plaća se na osobne automobile starije od 10 godina kao i na motocikle starije od 10 godina čija je snaga motora do 20 kW, dok se na sve druge motocikle preko 10 godina starosti i ako im je snaga motora veća od 20 kW, plaća porez u svoti od 50,00 do 600,00 kn.

2.3. Preuzimanje podataka o registriranim motornim vozilima

Radi utvrđivanja godišnjeg poreza na cestovna motorna vozila za 2016., potrebni podatci o registriranim putničkim automobilima i motociklima preuzimaju se putem informacijskog sustava, na temelju dostavljenih podataka od Ministarstva unutarnjih poslova sa stanjem na dan 31. ožujka tekuće godine, te stavljaju na raspolaganje nadležnim ispostavama Porezne uprave (u nastavku teksta: PU). Pri utvrđivanju godišnjeg poreza, nadležni referenti je u ispostavama prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu za fizičke osobe i građane te sjedištu za pravne osobe, dužan unositi i druge promjene podataka bitne za utvrđivanje poreza na temelju činjenica o kojima vode vlastitu evidenciju.⁴

Međutim, godišnji porez na cestovna motorna vozila utvrđuje se u 2016. za ovu tekuću godinu, ali i za dio prethodne 2015. za sva novonabavljena vozila za koja u prethodnoj godini PU nije preuzela podatke od Ministarstva unutarnjih poslova, jer su motorna vozila nabavljena nakon obavljenog preuzimanja podataka poslije 31. ožujka, kada u informacijskom sustavu PU nisu postojali podatci o tim vozilima i njihovim vlasnicima.

Primjerice: fizička osoba je 1. srpnja 2015. kupila novo motorno vozilo Ford Fokus, snage motora 77 kW. Za motorno vozilo do 2 godine starosti, u poreznom

rješenju za 2016. utvrdit će se obveza plaćanja poreza na cestovno motorno vozilo za 2016. u ukupnom iznosu od 600,00 kn, ali i iznos od 300,00 kn za 6 mjeseci 2015. (600,00 kn : 12 mj x 6 mj), jer PU pri utvrđivanju godišnjeg poreza za 2015. nije preuzela podatke o cestovnim motornim vozilima koja su uvezena ili su kupljena od posrednika u razdoblju od 31. ožujka prethodne godine do 31. ožujka tekuće godine.

Iz navedenoga proizlazi da porez na cestovno motorno vozilo za 2016. plaćaju vlasnici registriranih motornih vozila i motocikala na dan preuzimanja podataka od MUP-a, a to je 31. ožujka 2016., pri čemu naknadne promjene koje su učinjene nakon dana preuzimanja podataka ne utječu na nastanak porezne obveze, jer se radi o godišnjem porezu, koji se utvrđuje jednom za cijelu godinu. Međutim, u rješenju PU za 2016. porez na cestovno motorno vozilo utvrđuje se i za dio prethodne 2015., za razmjerni broj mjeseci za sva nova vozila, koja su nabavljena nakon 31. ožujka 2015.

3. Porezno rješenje i propisani rok za uplatu poreza

Prema poreznom rješenju koje donosi nadležno porezno tijelo, porez na cestovna motorna vozila za 2016. dužne su platiti pravne i fizičke osobe u roku 15 dana od dana primitka rješenja poreznom obvezniku. Ako se protekom roka od 15 dana od dana primitka rješenja ne uplati porez koji je utvrđen rješenjem, poreznom obvezniku se na utvrđeni dug sistemski obračunavaju zakonima propisane zatezne kamate⁵.

Za dospelji porez na cestovno motorno vozilo koji nije plaćen u propisanom roku, može se nad pravnim i fizičkim osobama provesti postupak ovrhe te porez prisilno naplatiti sukladno odredbama članaka 124.-146. Općeg poreznog zakona (u nastavku teksta: OPZ), i to pljenidbom novčanih sredstava na žiro-računu poreznog dužnika koje on ima kod banke ili druge financijske organizacije ovlaštene za platni promet ili pljenidbom plaće, koju ovršenik ostvaruje kod poslodavca, te provođenjem ovrhe pljenidbom na pokretninama, tražbinama i drugim imovinskim pravima.

3.1. Podnošenje zahtjeva za otpis zateznih kamata

Ako porezni obveznik nije preuzeo porezno rješenje kojim se utvrđuje porez na cestovno motorno vozilo, a na knjigovodstvenoj kartici je zadužena obveza plaćanja poreza, tada može, na temelju podnesenog zahtjeva, tražiti otpis zaduženih kamata nakon datuma valute.

Naime, kada postupajući po zahtjevu poreznog obveznika nadležan referent u ispostavi PU utvrdi da rješenje o porezu

¹ Trgovačkih društava u vlasništvu županija, imovinska prava, naknada za koncesije.

² Nar. nov., br. 67/08–64/15

³ Nar. nov., br. 151/05–152/14.

⁴ Promjena prebivališta za fizičke osobe i građane ili sjedišta poduzetnika za pravne osobe i sl.

⁵ Zakon o kamatama (Nar. nov., br. 94/04 i 35/05); Zakon o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05–78/15); Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Nar. nov., br. 108/12–112/13 - Uredba); Opći porezni zakon (Nar. nov., br. 147/08–44/16).

na cestovno motorno vozilo nije osobno uručeno poreznom obvezniku, radi čega utvrđena obveza nije ni mogla biti plaćena na vrijeme, tada je u naknadno provedenom postupku potrebno utvrditi novi datum valute, koji mora biti 15 dana veći od datuma primitka rješenja s povratnice, odnosno od datuma kada je porezno rješenje uručeno poreznom obvezniku, pri čemu se na temelju zahtjeva poreznog obveznika otpisuju kamate koje su zadužene radi nepravovremenog plaćanja.

4. Obveza plaćanja poreza na cestovno motorno vozilo pri promjeni vlasništva tijekom godine

Budući da porez na cestovno motorno vozilo plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici registriranih vozila na dan 31. ožujka tekuće godine, to sukladno odredbama članka 19. st. 2. Zakona o financiranju, pri promjeni vlasništva tijekom kalendarske godine, novi vlasnik ne plaća porez na cestovno motorno vozilo, ako je taj porez bio utvrđen prijašnjem vlasniku, koji ga je platio po dobivenom poreznom rješenju.

Ako je tijekom kalendarske godine pravna ili fizička osoba nabavila novo motorno vozilo ili motocikl, vlasnik je obavezan platiti godišnji porez prema poreznom rješenju, i to za razmjerni dio godine. U slučaju kada je osobni automobil u suvlasništvu više osoba, tada je svaki suvlasnik obaveznik plaćanja godišnjeg poreza na cestovna motorna vozila, i to u visini koja odgovara njegovu suvlasničkom dijelu. Navedeno je i potvrđeno u mišljenju Ministarstva financija (KLASA: 410-09/12-01/13; URBROJ: 513-07-21-07/13-2) od 5. veljače 2013.

Posebno se napominje da je porez na cestovno motorno vozilo prihod županije u kojoj je sjedište za pravnu osobu ili prebivalište fizičke osobe (a što se dokazuje upisom u odgovarajućem registru), te da županije mogu u svojim odlukama propisati da se porez na cestovna motorna vozila plaća i pri registraciji automobila. Navedena mogućnost predstavljala bi jednostavan način za ubiranje ovog lokalnog poreza, jer se bez dokaza o tehničkoj ispravnosti motornog vozila, obveznom osiguranju te plaćenom porezu ne bi moglo registrirati motorno vozilo, a i porez bi platila osoba koja je u trenutku registracije stvarni vlasnik vozila.

4.1. Krađa vozila i porez na novo motorno vozilo koje je nabavljeno poslije 31. ožujka 2016.

Ako je vlasniku vozila na dan 31. ožujka utvrđena obveza plaćanja poreza na cestovna motorna vozila za tekuću godinu, neovisno o krađi automobila koja se dogodila nakon toga roka, porez na cestovna motorna vozila plaća se i na ukradena vozila.

Naime, na postavljenu upit poreznog obveznika je li obaveznik plaćanja poreza na cestovno motorno vozilo za 2005., za osobni automobil koji mu je u lipnju 2005. ukraden, te postoji li obveza plaćanja poreza na cestovno motorno vozilo za novi automobil koji je kupljen u srpnju 2005., očitovao se Ministarstvo financija svojim mišljenjem (KLASA: 410-09/05-01/8, URBROJ: 513-07-21-01/05-2) od 8. rujna 2005., iz kojega navodimo dio:

»Vlasnici registriranih osobnih automobila plaćaju porez na cestovno motorno vozilo prema odredbama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Prema čl. 17. st. 4. navedenog Zakona, porez na cestovno motorno vozilo plaća se godišnje prema snazi motora iskazanoj u kW i godinama starosti vozila, dok se čl. 19. st. 3. Zakona, propisuje da ako je tijekom kalendarske godine nabavljeno novo motorno vozilo, vlasnik toga vozila plaća godišnji porez umanjen za dio godine prije nabave vozila.

Sukladno navedenom, bez obzira na krađu vozila koja je učinjena u lipnju 2005., vjerojatno i prije donošenja rješenja o porezu na cestovna motorna vozila, s obzirom da se podaci za utvrđivanje godišnje obveze plaćanja poreza na motorno vozilo utvrđuju prema vlasništvu na dan 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez, proizlazi da je sporni događaj krađe nastupio nakon toga roka, pa proizlazi da je porezni obaveznik neporno bio vlasnik vozila na dan 31. ožujka. Stoga je porezni obaveznik i obaveznik plaćanja godišnjeg poreza na cestovno motorno vozilo za taj automobil za 2005.

Nadalje, odredbama navedenog Zakona propisan je da ako se tijekom kalendarske godine nabavi novo motorno vozilo, poslije 31. ožujka tekuće godine, vlasnik tog vozila plaća godišnji porez umanjen za dio godine prije nabave vozila. Kako se prema navedenoj zakonskoj odredbi porez na cestovna motorna vozila utvrđuje za dio kalendarske godine, navedeno podrazumijeva zaseban postupak preuzimanja podataka o vlasništvu novih motornih vozila od ministarstva unutarnjih poslova. Stoga, budući da je porezni obaveznik nabavio novi osobni automobil poslije 31. ožujka, koji još nije bio registriran u carinskom području Republike Hrvatske pa za njega nije nitko platio porez na cestovna motorna vozila za tu godinu, rješenje o utvrđivanju poreza na cestovna motorna vozila za dio te godine, utvrdit će mu se rješenjem sljedeće godine, zajedno s godišnjim porezom za 2006. godinu.«

Iz navedenoga proizlazi da su vlasnici registriranih vozila na dan 31. ožujka 2016. obveznici plaćanja godišnjeg poreza na cestovna motorna vozila za 2016., neovisno o činjenici što se možda krađa automobila dogodila nakon toga roka. Ako je porezni obaveznik poslije 31. ožujka 2016. nabavio novi osobni automobil, za njega se neće utvrditi obveza plaćanja poreza na motorna vozila za 2016., već će se rješenjem za 2017. utvrditi obveza plaćanja godišnjeg poreza na cestovno motorno vozilo za 2017. te za razmjerni dio 2016.

5. Propisana oslobođenja od plaćanja poreza i potrebna dokumentacija

Prema članku 18. Zakona o financiranju, porez na cestovna motorna vozila ne plaća se na vozila koja su u vlasništvu:

- Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- vozila zdravstvenih ustanova, vatrogasnih jedinica, diplomatskih i konzularnih predstavništava i stranog diplomatskog osoblja te
- posebna vozila kojima vlasnici obavljaju registriranu samostalnu djelatnost taksi službe te djelatnost za prijevoz umrlih.

Međutim, obveza plaćanja poreza na cestovna motorna vozila i motocikle postoji za sve pravne osobe koje se bave leasingom i koje su vlasnici vozila koja su predmet leasinga, iako primatelji leasinga - kao korisnici spomenutih vozila obavljaju registriranu djelatnost prijevoza umrlih osoba ili taksi službu. Navedeno je i potvrđeno u mišljenju Ministarstva financija (KLASA: 410-19/03-01/327, URBROJ: 513-07/03-2) od 23. listopada 2003.

Porez na cestovna motorna vozila ne plaćaju ni one osobe koje su pri nabavi vozila u cijelosti bile oslobođene plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost. Pravo na spomenuto oslobođenje (tu povlasticu najčešće koriste hrvatski branitelji i invalidne osobe) dokazuje se dokumentacijom o nabavi vozila iz koje je vidljivo da pri nabavi pravna ili fizička osoba nisu platile carinu ni PDV u cijelosti. Budući da MUP, od kojeg se preuzimaju podatci o registriranim vozilima, ne raspolaze informacijama o oslobođenju od plaćanja poreza na cestovna motorna vozila, podatke o oslobađanju treba unijeti referent u ispostavi PU putem izborne mape, s pomoću koje se rješenjem i utvrđuje obveza plaćanja poreza, a na temelju dokumentacije koju će dostaviti porezni obaveznik.

Prema tome, samo ako je porezni obaveznik kao hrvatski branitelj ili invalidna osoba bio u potpunosti oslobođen od plaćanja carine i PDV-a pri nabavi vozila, može ostvariti i pravo na oslobođenje od plaćanja godišnjeg poreza na cestovno motorno vozilo.

Posebno napominjemo da je odredbama Zakona o financiranju predviđeno da županije u svojim odlukama o županijskim porezima, koje donose predstavnička tijela područne (regionalne) samouprave, mogu, osim Zakonom propisanih oslobođenja, propisati i druga oslobođenja i olakšice od plaćanja poreza, a ovisno o posebnosti svog područja.

6. Utvrđivanje poreza na plovila

Obveza plaćanja poreza na plovila propisana je za sve pravne i fizičke osobe koje su vlasnici registriranih plovila.

Prema članku 20. st. 2. Zakona o financiranju, plovilom se smatra brod (jahta ili brodica) i čamac unutarnje plovidbe, koji služe razonodi, sportu ili rekreaciji.

Porez na plovila plaća se godišnje, prema rješenju nadležnog poreznog tijela na području koje je plovilo registrirano, u roku 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju toga poreza, a uplaćuje se u korist računa za redovito poslovanje te županije.

Visina poreza utvrđena rješenjem ovisi:

- o dužini plovila iskazanoj u metrima
- o godinama starosti plovila
- o snazi motora iskazanoj u kW
- o tome ima li plovilo kabinu ili nema te pogon na jedra, a prema iskazanim vrijednostima tablično iskazanim u članku 20. Zakona o financiranju.

Porez na plovila ne plaća se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost, kao i na brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima, koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeta na otocima. Porez na plovila prihod je županije na području koje je plovilo registrirano.

7. Podnošenje žalbe na porezno rješenje te konačnost pravomoćnosti rješenja

Pravne i fizičke osobe koje su vlasnici cestovnih motornih vozila i plovila, a o čijim se obvezama odlučivalo u prvostupanjskom poreznom postupku i koji su od nadležne ispostave PU dobili porezno rješenje kojim se utvrđuje obveza plaćanja godišnjeg poreza, imaju pravo podnijeti žalbu u roku 30 dana od dana primitka rješenja, ako nisu zadovoljni izrekom rješenja te visinom utvrđenog poreza. Žalba se podnosi nadležnoj ispostavi PU ili nadležnom općinskom ili gradskom tijelu koje je donijelo rješenje, a predaje se neposredno ili preporučeno putem pošte ili se može izjaviti u zapisnik. Osim u roku, žalba na porezno rješenje mora biti dopuštena te izjavljena od ovlaštene osobe koja je žalbu obvezna i potpisati.

Ako je izjavljena, žalba odgađa izvršenje pobijenog rješenja do donošenja novog rješenja o žalbi. Iznimno, žalba ne odgađa izvršenje pobijenog poreznog akta ako je porezno rješenje doneseno bez provedbe ispitnog postupka, i to u slučaju kada je porezni obaveznik u poreznoj prijavi naveo činjenice ili podnio dokaze na temelju koji se utvrdilo pravo stanje stvari ili ako se porezno rješenje donijelo na temelju podataka iz službenih evidencija kojima porezno tijelo raspolaže te nije potrebno saslušanje stranke radi zaštite njezinih prava u provođenju poreznog postupka.

Posebno napominjemo da se žalba na porezno rješenje kojim se utvrđuje obveza plaćanja poreza na cestovna motorna vozila, može podnijeti samo protiv poreznog rješenja koje nije postalo konačno i pravomoćno.

7.1 Postupanje poreznog tijela po žalbi poreznog obveznika

Ako je porezni obaveznik podnio žalbu na rješenje o obvezi plaćanja poreza na cestovna motorna vozila i plovila prvostupanjskom poreznom tijelu, ono je dužno utvrditi je li žalba dopuštena, podnesena u propisanom roku i izjavljena od ovlaštene osobe. U slučaju ako žalba nije dopuštena, ako nije podnesena od ovlaštene osobe ili ako nije podnesena u propisanom roku, prvostupanjsko porezno tijelo takvu će žalbu odbaciti.

Međutim, prvostupanjsko porezno tijelo može u žalbenom postupku usvojiti žalbu poreznog obveznika i donijeti novo rješenje, ako su ispunjena sva tri uvjeta kada se po žalbi može postupati i ako ocijeni da su žalbeni navodi opravdani, te ako je porezni obaveznik u žalbi iznio nove činjenice i dokaze koji su od utjecaja na drukčije rješavanje stvari, u kojem je slučaju potrebno provesti novi ispitni postupak i donijeti novo rješenje.

Ako prvostupanjsko tijelo smatra da žalbeni navodi poreznog obveznika nisu opravdani, tada se žalba dostavlja drugostupanjskom tijelu na rješavanje.

Postupajući po žalbi, drugostupanjsko tijelo dužno je ponovno utvrditi je li žalba podnesena u propisanom roku, od ovlaštene osobe i dopuštena, u kojem će slučaju ispitati zakonitost poreznog akta u cijelosti, a posebno u dijelovima na koje se žalba odnosi.

Obijesna vožnja u cestovnom prometu

ROBERT ČOP, dipl. iur.

U posljednje vrijeme bilo je dosta govora (pa i u javnom prostoru) o relativno novom kaznenom djelu - obijesne vožnje u cestovnom prometu, njegovoj opravdanosti, svrhovitosti, metodologiji procesuiranja itd. Stoga autor u ovom članku daje analizu obijesne vožnje u cestovnom prometu de lege lata te iznosi prijedloge de lege ferenda.

1. Uvodno

Stupanjem na snagu Kaznenog zakona (Nar. nov., br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - ispr.) 1. siječnja 2013., u hrvatski pravni poredak uvedeno je (jedno) novo kazneno djelo - obijesna vožnja u cestovnom prometu.

To kazneno djelo čini sudionik u cestovnom prometu koji iz obijesti teško krši propise o sigurnosti prometa vozeći u stanju nesposobnosti za vožnju izazvanoj trošenjem alkohola, uz koncentraciju od najmanje 1,50 g/kg alkohola u krvi, ili droge ili psihoaktivnih lijekova, ili vozeći u zabranjenom smjeru, ili pretječući na nepreglednom mjestu kolonu vozila, ili vozeći brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene u naseljenom mjestu ili području s naznačenim ograničenjem brzine i time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi. Propisana kazna je do tri godine zatvora.

Da bi se moglo kvalitetno analizirati to kazneno djelo, potrebno je najprije pravilno odrediti pojmove i bitne elemente toga kaznenog djela, za što je potrebno konzultirati Zakon o sigurnosti prometa na cestama (Nar. nov., br. 67/08, 48/10 - Odluka USRH, 74/11, 80/13, 158/13 - Odluka i Rješenje USRH, 92/14 i 64/15), kao blanketni propis.

Počinitelj toga kaznenog djela može biti sudionik u cestovnom prometu¹, i to samo u svojstvu vozača², koji iz obijesti teško krši propise o sigurnosti prometa.

Načini kršenja propisa o sigurnosti prometa taksativno su navedeni, i to su: vožnja u stanju nesposobnosti za vožnju izazvanoj trošenjem alkohola, uz koncentraciju od najmanje 1,50 g/kg

alkohola u krvi, ili droge ili psihoaktivnih lijekova³, vožnja u zabranjenom smjeru⁴, pretjecanje na nepreglednom mjestu kolone vozila⁵ i vožnja brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene u naseljenom mjestu⁶ ili području s naznačenim ograničenjem brzine⁷.

2. Vožnja u stanju nesposobnosti za vožnju

Stanje nesposobnosti za vožnju izazvano trošenjem alkohola, uz koncentraciju od najmanje 1,50 g/kg alkohola u krvi, potrebno je utvrditi vještačenjem, sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku (Nar. nov., br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14).

Najprije je potrebno obaviti tjelesni pregled okrivljenika i uzeti krv i urin radi analize⁸, a potom provesti medicinsko vještačenje kako bi se utvrdilo je li vozač doista bio u stanju nesposobnosti za vožnju ili je njegova sposobnost samo bila (bitno) smanjena.

Ovdje je potrebno naglasiti da samo stanje nesposobnosti za vožnju izazvano trošenjem alkohola na strani vozača nije dovoljno za postojanje toga kaznenog djela - potrebno je da u krvi ima najmanje 1,50 g/kg alkohola. Ako bi se vještačenjem uzoraka krvi odnosno krvi i urina utvrdilo da je vozač u vrijeme vožnje imao, primjerice, 1,49 g/kg apsolutnog alkohola u krvi i da je zbog toga bio u stanju nesposobnosti za vožnju, ne bi se moglo raditi o ovom kaznenom djelu. U takvim slučajevima moglo bi se govoriti samo o prekršaju⁹.

Slična je situacija i u slučajevima kada bi se vještačenjem uzoraka krvi odnosno krvi i urina utvrdilo da je vozač imao 1,50 (ili čak i više) g/kg apsolutnog alkohola u krvi, ali se medicinskim vještačenjem ne bi moglo sa sigurnošću utvrditi da je zbog toga bio u stanju (potpuno) nesposobnosti za vožnju. Opet se ne bi moglo govoriti o kaznenom djelu obijesne vožnje u cestovnom prometu, već samo o prekršaju iz članka 199. Zakona o sigurnosti prometa na cestama¹⁰.

Pri stanju nesposobnosti za vožnju izazvanog trošenjem droge ili psihoaktivnih lijekova situacija je slična, osim što se analizom krvi odnosno krvi i urina, u pravilu, ne može kvantitativno odrediti količina psihoaktivne tvari u analiziranom uzorku, već se samo utvrđuje njezina prisutnost. Ključno je, dakako, zapa-

žanje liječnika na liječničkom pregledu odnosno stručno mišljenje liječnika-vještaka (vještaka medicinske struke) o sposobnosti vozača za vožnju.

Potrebno je istaknuti da su istraživanja utjecaja raznih lijekova i droga na sposobnosti za vožnju relativno oskudna, za razliku od istraživanja utjecaja alkohola na sposobnosti za vožnju, koja su brojna i prilično egzaktna. Kod svakog pojedinog lijeka odnosno droge (a ta granica je i prečesto nejasna¹¹) bilo bi potrebno istražiti njihov utjecaj na sposobnosti za vožnju, odnosno odrediti u kojoj fazi absorpcije ima kakav utjecaj, kao i nakon kolikog vremena kontinuiranog uzimanja osoba razvija toleranciju na aktivne sastojke lijeka. U pravilu, svaki lijek čije uzimanje može dovesti do smanjene sposobnosti za vožnju ima upozorenje o tome u uputama za upotrebu. Zanimljivo je primijetiti da Kazneni zakon govori samo o »psihoaktivnim lijekovima«, dok se, primjerice, Zakon o sigurnosti prometa na cestama ne ograničava na zabranjivanje vožnje pod utjecajem »psihoaktivnih« lijekova, već propisuje da vozač ne smije upravljati vozilom u prometu na cesti ako je pod utjecajem droga ili lijekova¹². Takvom odredbom Kaznenog zakona isključeno je postojanje kaznenog djela u situacijama u kojima vozač upravlja vozilom u stanju nesposobnosti za vožnju izazvanom trošenjem lijekova za koje se ne može reći da su psihoaktivni, već samo imaju učinak na, primjerice, smanjivanje tonusa mišića i sl.¹³ Upravljanje vozilima pod utjecajem tih lijekova moglo bi predstavljati prekršaj, ali ne i kazneno djelo obijesne vožnje u cestovnom prometu.

3. Vožnja u zabranjenom smjeru

Pri vožnji u zabranjenom smjeru potrebno je najprije istaknuti da Zakon o sigurnosti prometa na cestama razlikuje različite situacije vožnje u zabranjenom smjeru.

Tako, primjerice, Zakon o sigurnosti prometa na cestama propisuje da se na cesti s kolnikom za promet vozila u oba smjera na kojem postoje tri prometne trake¹⁴ vozač ne smije vozilom kretati prometnom trakom koja se nalazi uz lijevi rub ceste u smjeru kretanja vozila te za taj prekršaj propisuje novčanu kaznu u iznosu od 2.000,00 kuna¹⁵.

Nadalje, Zakon o sigurnosti prometa na cestama propisuje da se na cesti na

kojoj su kolničke trake¹⁶ fizički odvojene jedna od druge, na cesti s kolnikom za promet u oba smjera na kojem postoje najmanje četiri obilježene prometne trake kao i na cesti s kolnikom za promet vozila samo u jednom smjeru, vozač ne smije vozilom kretati kolničkom trakom namijenjenom za promet vozila iz suprotnog smjera, odnosno u suprotnom ili zabranjenom smjeru te za taj prekršaj propisuje novčanu kaznu u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kuna¹⁷.

Konačno, za najopasnije situacije vožnje u zabranjenom smjeru, Zakon o sigurnosti prometa na cestama propisuje da će se vozač koji se na autocesti, brzom cesti i cesti namijenjenoj isključivo za promet motornih vozila kreće kolničkom trakom namijenjenom za promet vozila iz suprotnog smjera odnosno u suprotnom ili zabranjenom smjeru, kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju do 60 dana¹⁸.

Kazneni zakon ne uočava te razlike, već samo propisuje da je dovoljno iz obijesti voziti u suprotnom smjeru i time izazvati opasnost za život ili tijelo ljudi da bi se moglo govoriti o kaznenom djelu obijesne vožnje u cestovnom prometu.

4. Pretjecanje (na nepreglednom mjestu kolone vozila)

Pri pretjecanju kolone vozila na nepreglednom mjestu može se govoriti, uvjetno, o kombinaciji dvaju prekršaja - pretjecanju kolone vozila¹⁹ i pretjecanju u situaciji kad s obzirom na karakteristike ceste i postojeće okolnosti na cesti i u prometu ili na tehnička svojstva vozila, vozač ugrožava druge sudionike u prometu²⁰, dakako sve to iz obijesti i uz izazivanje opasnosti za život ili tijelo ljudi.

5. Brzina

Vožnja brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene u naseljenom mjestu ili području s naznačenim ograničenjem brzine predstavlja dva moguća načina (oblika) ostvarenja bića toga kaznenog djela.

Prvi način je vožnja brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene u naseljenom mjestu, dakako iz obijesti i uz izazivanje opasnosti za život ili tijelo ljudi. Dopuštena brzina u naselju iznosi, u pravilu, 50 km/h²¹, a prometnim se znakom može brzina na cesti u naselju²² čiji

¹¹ Primjerice, analizom uzoraka krvi i urina nemoguće je odrediti razliku između metabolita droge heroína i lijeka metadona.

¹² Arg. ex. čl. 199. st. 1. i 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹³ Brojni lijekovi, za koje se ne bi moglo tvrditi da su psihoaktivni, u svojim uputama za upotrebu sadrže i upozorenje da se za vrijeme njihova uzimanja ne smije voziti, upravljati složenim strojevima ili sudjelovati u nekoj drugoj potencijalno opasnoj aktivnosti (ponekad uz ogradu: »dok niste sigurni da ovaj lijek ne djeluje na vašu sposobnost provođenja navedenih aktivnosti«).

¹⁴ Za pojam prometne trake v. čl. 2. st. 1. toč. 12. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹⁵ Arg. ex. čl. 49. st. 1. i 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹⁶ Za pojam kolničke trake v. čl. 2. st. 1. toč. 14. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹⁷ Arg. ex. čl. 49. st. 2. i 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹⁸ Arg. ex. čl. 49. st. 5. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹⁹ Čl. 70. st. 1. toč. 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁰ Čl. 66. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

¹ Sudionik u prometu na cesti je osoba koja na bilo koji način sudjeluje u prometu na cesti - arg. ex. čl. 2. st. 1. toč. 65. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

² Vozač je osoba koja na cesti upravlja vozilom - arg. ex. čl. 2. st. 1. toč. 66. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

NARODNE NOVINE

SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

broj 65

od 15. srpnja 2016.

- **Uredba o utvrđivanju popisa mjernih mjesta za praćenje koncentracija pojedinih onečišćujućih tvari u zraku i lokacija mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka** - stupila na snagu 23. srpnja 2016.
- **Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Vijeća za državnu informacijsku infrastrukturu** - stupila na snagu 16. srpnja 2016.
- **Pravilnik o uvjetima koji se primjenjuju prilikom nekomercijalnog premještanja kućnih ljubimaca u Republiku Hrvatsku** - stupio na snagu 23. srpnja 2016.
- **Pravilnik o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave** - stupio na snagu 13. srpnja 2016.
- **Pravilnik o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata** - stupio na snagu 23. srpnja 2016.
- **Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja** - stupila na snagu 23. srpnja 2016.

broj 66

od 19. srpnja 2016.

- **Odluka o donošenju Plana upravljanja vodnim područjima 2016.-2021.** - stupila na snagu 6. srpnja 2016.

broj 67

od 20. srpnja 2016.

- **Pravilnik o uvjetima i načinu pružanja aerodromskih letnih informacija** - stupa na snagu 20. siječnja 2017.
- **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o obveznom sadržaju idejnog projekta** - stupio na snagu 28. srpnja 2016.
- **Rješenje Ministarstva zdravlja KLASA: UP/I-510-01/16-01/11, URBROJ: 534-04-1-2/7-16-11 od 7. srpnja 2016.**
- **Odluka o katastarskoj izmjeri na području Općine Pakoštane za katastarsku općinu Vrana** - stupila na snagu 21. srpnja 2016.
- **Odluka o uvjetima za davanje financijske potpore grupe kreditnih institucija** - stupila na snagu 28. srpnja 2016.
- **Izmjene Upute za izradu zaštićenog programa za obavljanje mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača** - stupila na snagu 28. srpnja 2016.
- **Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i rokovima provedbe mjera zaštite sigurnosti i cjelovitosti mreža i usluga** - stupa na snagu 1. siječnja 2017.
- **Pravilnik o ukidanju Pravilnika o obliku, vrsti i broju primjeraka obveznih priloga uz zahtjev za odobrenje prospekta, kao i o obveznom sadržaju tog zahtjeva** - stupio na snagu 20. srpnja 2016.
- **Pravilnik o priznavanju inozemne stručne kvalifikacije za obavljanje poslova revizije** - stupio na snagu 28. srpnja 2016.
- **Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-2813/2014 od 3. lipnja 2016.** - ukida se članak 83. stavci 3. i 4. Zakona o lovstvu (Nar. nov., br. 140/05, 75/09, 14/14, 21/16 i 41/16) i prestaje važiti 15. prosinca 2016.

broj 68

od 22. srpnja 2016.

- **Odluka o donošenju Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine** - stupila na snagu 13. srpnja 2016.

- **Odluka o donošenju Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja** - stupila na snagu 13. srpnja 2016.

- **Odluka o izmjenama Odluke o zavičajnim divljim vrstama čije je uzimanje iz prirode i održivo korištenje dopušteno** - stupila na snagu 30. srpnja 2016.

- **Rješenje o visini troškova izrade iskaznice protuminskog djelovanja** - stupilo na snagu 30. srpnja 2016.

- **Pravila za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, prijevoz tereta** - stupila na snagu 23. srpnja 2016.

- **Pravilnik o troškovima za usluge i postupke koje provodi Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo - Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo** - stupio na snagu 30. srpnja 2016.

- **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o prostornom i vremenskom ograničenju obavljanja ribolova na području Jabučke kotline** - stupio na snagu 23. srpnja 2016.

- **Ispravak Odluke o utvrđivanju Osnovne liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje**

- **Ispravak Odluke o utvrđivanju Dopunske liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje**

broj 69

od 27. srpnja 2016.

- **Pravilnik o automatskoj razmjeni informacija u području poreza** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o stručnom osposobljavanju za poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o načinu, uvjetima i ovlastima za obavljanje upravne istrage pomorske nesreće** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o ulovu, uzgoju i prometu tune (Thunnus thynnus), igluna (Xiphias gladius) i iglana (Tetrapturus belone)** - stupio na snagu 28. srpnja 2016.

- **Pravilnik o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Rješenje Ministarstva zdravlja KLASA: UP/I-510-01/15-01/31, URBROJ: 534-04-1-2/7-16-15 od 14. srpnja 2016.**

- **Pravilnik o tehničkim zahtjevima sustava javnog uzbunjivanja stanovništva** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o postupku uzbunjivanja stanovništva** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o mobilizaciji, uvjetima i načinu rada operativnih snaga sustava civilne zaštite** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja očevidnika inspeksijskog nadzora u sustavu civilne zaštite** - stupa na snagu 1. siječnja 2017.

- **Odluka o izmjenama Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima** - stupa na snagu 11. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o postupku odobravanja i uporabi pomoćnih nastavnih sredstava za nastavne predmete u osnovnim školama, gimnazijama, umjetničkim školama i općeobrazovne predmete u strukovnim školama** - stupio na snagu 4. kolovoza 2016.

- **Odluka o prestanku zaštite za Značajni krajobraz Petehovac** - stupa na snagu prvog dana od dana objave u »Službenim novinama Primorsko-goranske županije«

- **Kolektivni ugovor za Hrvatsku elektroprivredu**
- **Ispravak Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o specijalističkom usavršavanju doktora medicine**

prometno-tehnički i sigurnosni elementi to omogućuju, ograničiti do 80 km/h²³.

Drugi način je vožnja brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene području s naznačenim ograničenjem brzine. Prema logici stvari, treba uzeti da se ovdje radi o cestama izvan naselja, i to onima na kojima je prometnim znakom postavljeno ili barem označeno ograničenje brzine.

Naime, ograničenje brzine na cestama izvan naselja *ex lege* je 130 km/h na autocestama²⁴, 110 km/h na cestama namijenjenim isključivo za promet motornih vozila i na brzim cestama²⁵ te 90 km/h na ostalim cestama²⁶, čak i kada nema nikakvog prometnog znaka, tako da ne bi imalo nikakvog smisla u opisu bića kaznenog djela obijesne vožnje u cestovnom prometu posebno naglašavati da se treba raditi o »području s naznačenim ograničenjem brzine«, ako vođa zakonodavca nije bila da upravo naznačeno ograničenje brzine bude ta *differentia specifica* koja čini razliku između područja izvan naselja na kojem se (pre) brzom vožnjom ne može počinuti kazneno djelo obijesne vožnje u cestovnom prometu, od onoga na kojem se može.

Isto tako, zanimljivo je istaknuti da Zakon o sigurnosti prometa na cestama poznaje i posebna ograničenja brzine za pojedine vrste vozila, i to 80 km/h za autobuse, za motorna vozila najveće dopuštene mase veće od 3,5 tone i sva motorna vozila ako vuku priključno vozilo bez kočnica²⁷, 80 km/h za autobuse kojima se organizirano prevoze djeca²⁸, 70 km/h za zglobne autobuse bez mjesta za stajanje²⁹, 50 km/h za sva motorna vozila i motorna vozila s priključnim vozilom u kojima se u tovarnom prostoru prevoze osobe te za autobuse s mjestima za stajanje³⁰, 40 km/h za vozilo koje vuče drugo neispravno vozilo i za traktore³¹, te 20 km/h za turistički vlak³². Iznimno, na autocestama brzina je ograničena na 100 km/h za autobuse, osim za autobuse kojima se organizirano prevoze djeca³³, te 90 km/h za motorna vozila najveće dopuštene mase veće od 3,5 tone i sva motorna vozila ako vuku priključno vozilo bez kočnica³⁴.

Vozači tih vozila, iako bi kršili (svoja) posebna ograničenja brzine, vozeći brzinom koja bi prelazila 50 km/h iznad dopuštene brzine s obzirom na vrstu vozila, ali ipak ne bi postigli brzinu koja »prelazi pedeset km/h iznad dopuštene u naseljenom mjestu ili području s naznačenim ograničenjem brzine«, ne bi činili kazneno djelo obijesne vožnje u cestovnom prometu.

Primjerice, vozač autobusa kojim se organizirano prevoze djeca, koji na autocesti (iz objesti) vozi brzinom od 150 km/h³⁵, činio bi samo (s obzirom na iznos zapriječene kazne) relativno blag prekršaj³⁶, iako bi se u toj situaciji kretao brzinom koja je 70 km/h veća od dopuštene brzine kretanja s obzirom na vrstu vozila³⁷ i (pretpostavimo da bi) time izazvao opasnost za život ili tijelo ljudi.

U ovom slučaju ne bi moglo biti kaznenog djela obijesne vožnje u cestovnom prometu, jer bi se radilo o području gdje je naznačeno ograničenje brzine kretanja vozila od (opet, u pravilu) 130 km/h i ne bi se moglo tvrditi da vozač vozi »brzinom koja prelazi pedeset km/h iznad dopuštene u području s naznačenim ograničenjem brzine«.

6. Prijedlozi *de lege ferenda*

Prema našem mišljenju, zakonodavac bi mogao razmisliti o blagom noveliranju ovog kaznenog djela, ponajprije tako da se i neka druga ponašanja uvedu u opis bića kaznenog djela obijesne vožnje u cestovnom prometu te redefiniranjem nekih formulacija u pozitivnim odredbama.

Također, smatramo da bi se i prolazak motornim vozilom kroz raskrižje za vrijeme dok je za taj smjer kretanja na semaforu upaljeno crveno svjetlo³⁸, slalom vožnja³⁹, upravljanje motornim vozilom prije stjecanja prava na upravljanje tom kategorijom vozila⁴⁰, kao i uopće upravljanje motornim vozilom bez ikakve vozačke dozvole⁴¹, trebalo propisati, daka ko uz kumulativno ispunjavanje i ostalih uvjeta, kao obijesna vožnja u cestovnom prometu.

Kod pozitivnih odredaba moglo bi se razmisliti o tome da se propiše da svako pretjecanje na nepreglednom mjestu (a ne samo pretjecanje kolone vozila na nepreglednom mjestu), kao i svako preko- račenje brzine za više od 50 km/h iznad dopuštene brzine kretanja (a ne samo u naseljenom mjestu ili području s naznačenim ograničenjem brzine), uz kumulativno ispunjavanje i ostalih uvjeta, predstavlja kazneno djelo obijesne vožnje u cestovnom prometu.

³⁴ Arg. ex. čl. 55. st. 2. toč. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³⁵ Pod pretpostavkom da autobus, s obzirom na svoje tehničke karakteristike, uopće može postići takvu brzinu.

³⁶ Arg. ex. čl. 55. st. 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³⁷ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³⁸ Čl. 59. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³⁹ Čl. 75. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

⁴⁰ Čl. 223. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

⁴¹ Čl. 216. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²¹ Arg. ex. čl. 53. st. 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²² Za pojam naselja v. čl. 2. st. 1. toč. 24. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²³ Arg. ex. čl. 53. st. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁴ Arg. ex. čl. 54. st. 1. toč. 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁵ Arg. ex. čl. 54. st. 1. toč. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁶ Arg. ex. čl. 54. st. 1. toč. 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁷ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁸ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

²⁹ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³⁰ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³¹ Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 5. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³² Arg. ex. čl. 55. st. 1. toč. 6. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

³³ Arg. ex. čl. 55. st. 2. toč. 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

Pravo na status roditelja njegovatelja i njegova

odvjetnik DAMIR JELUŠIĆ,
dipl. iur.

Zakonom o socijalnoj skrbi (Nar. nov., br. 157/13, 152/14, 99/15 i 52/16), kao jedno od prava iz sustava socijalne skrbi, regulirano je pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja. Predmet ovog članka su sporne odredbe Zakona o socijalnoj skrbi glede ostvarivanja toga statusnog prava te nova sudska praksa glede navedenog prava.

1. Uvod

Već smo dva puta¹ tematizirali pravo na status roditelja njegovatelja² ili njegovatelja kao jedno od prava iz sustava socijalne skrbi reguliranih **Zakonom o socijalnoj skrbi**³. U prvom članku tematizirali smo pravo kao takvo, a u drugom, služeći se tada recentnim primjerima iz upravne prakse, ukazivali na činjenicu da nadležna javnopravna tijela, centri za socijalnu skrb u svojstvu prvostupanjkih, te Ministarstvo socijalne politike i mladih u svojstvu drugostupanjskog, prerigidno, prerespektivno i strogo formalistički pravno interpretiraju zakonsku odredbu⁴ koja regulira pravo na priznanje statusa njegovatelja jednom od članova obitelji koji s osobom s invaliditetom živi u obiteljskoj zajednici. Takva je interpretacija, nažalost, rezultirala brojnim odbijenim zahtjevima za priznanje toga

prava i nemjerljivom štetom pricinjenom mnogim potrebitim obiteljima, iako smo *ab initio* ukazivali da je posrijedi bjelodana normativna pogreška posljedično čemu se sporna zakonska odredba ne smije interpretirati izolirano, nego u pravnoj korelaciji i kontekstu s drugim odredbama u integralnom normativnom okviru koji regulira to socijalno pravo. Naposljetku, naše su pravno shvaćanje u iniciranim upravnosudskim postupcima akceptirali upravni sudovi pa su posljedično, zbog obvezatnosti njihovih odluka⁵, pravno shvaćanje o spornom materijalnom pitanju polako počela mijenjati i navedena javnopravna tijela, no ipak ostaje gorak okus i spoznaja da su zbog ekcesivno formalističkog pristupa ovoj materiji brojne potrebite obitelji u iznimno teškim životnim i egzistencijalnim okolnostima i situacijama nepotrebno i nezakonito, pa i protuustavno, bile lišene, a mnoge i nadalje jesu, toga prava odnosno materijalnih prava koja iz njega neposredno pravno izvire, a najvažnije od njih pravo je na mjesečnu novčanu naknadu u iznosu od **2.500,00 HRK**. No, kako bi rekao znameniti Galileo Galilei, u kontekstu priznavanja predmetnog prava - *eppur si muove*.

2. Sporna zakonska odredba

U kontekstu prava na (ne)priznavanje prava na status njegovatelja spor-

na je bila odredba članka 64/1. ZSS-a, koju citiramo: ... *Iznimno, kada su roditelji djeteta s teškoćama u razvoju umrli ili nijedan od roditelja ne živi s djetetom i o njemu se ne brine, ili živi s djetetom, ali nije u mogućnosti pružiti mu potrebnu njegu zbog svog psihofizičkog stanja, status njegovatelja može se priznati jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici* ... Naime, jedino je u ovom stavku, a predmetno pravo regulirano je s osam zakonskih članaka, iz sintagme koja se kroz te zakonske članke višekratno perpetuira, *djece s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom*, izostavljen njezin drugi dio odnoseći na osobe s invaliditetom, što je u upravnoj praksi rezultiralo pravnim shvaćanjem mjerodavnih javnopravnih tijela prema kojem, ako su ispunjeni drugi zakonski uvjeti normirani spornom zakonskom odredbom, članovi obitelji osobe s invaliditetom koji s njom žive u obiteljskoj zajednici, ne ispunjavaju zakonske uvjete za priznanje predmetnog prava. Takvu smo zakonsku interpretaciju u drugom imenovanom članku okarakterizirali ... *rigidno striktnom, krajnje restriktivnom i pretjerano formalističkom* ..., dometnuvši naše mišljenje da je kod ove odredbe ... *posrijedi bio normativni šlamperaj, prvo po ovlaštenom predlagatelju, Vladi Republike Hrvatske i unutar iste mjerodavnom Ministarstvu socijalne politike i mladih, a potom i zakonodavcu, Hrvatskom saboru, koji su u citiranoj stilizaciji omaškom nakon dijela stilizacije koji glasi ... roditelji djeteta s teškoćama u razvoju ... propustili dodati dio stilizacije koji glasi ... ili osobe s invaliditetom* ... Zaključili smo činjenicom da ... *u upravnoj praksi taj eklatantan, bjelodan i razvidan normativni propust na dnevnoj bazi rezultira time da mjerodavna javnopravna tijela, kad su ispunjene zakonske pretpostavke normirane odredbom članka 64/1. ZSS-a, pravo na status njegovatelja priznaju samo članovima obiteljske zajednice djece s teškoćama u razvoju, a odbijaju zahtjeve članova obiteljske zajednice punoljetnih osoba s invaliditetom uz obrazloženje da oni nisu djeca* ... i pravnim mišljenjem prema kojem ona ... *na taj način, po našem dubokom uvjerenju, postupaju evidentno, eklatantno i bjelodano nezakonito jer odredbu članka 64/1. ZSS-a pravno tumače izolirano umjesto da, pravilnom i zakonitom materijalnom interpretacijom, integralno odnosno cjelovito sagledavaju i tumače cijeli normativni okvir kojim su regulirani socijalnopravni instituti prava na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja, a to su odredbe članka 63.-71.*

ZSS-a. Navedeno smo, naposljetku, u argumentativnom smislu potkrijepili u tom trenutku recentnim primjerima iz upravne prakse, uz opasku da smo Ustavnom sudu podnijeli Prijedlog za ocjenu suglasnosti navedene zakonske odredbe s Ustavom, o kojem, uzgred budi rečeno, ni do dan danas nije odlučeno.

3. Pravni preokret u upravnim sporovima

Dakako, brojni su nezadovoljni zakonski ovlaštenici prava na status njegovatelja nakon negativnih ishoda upravnih postupaka vođenih radi priznanja predmetnog prava protiv drugostupanjskih odbijajućih rješenja nadležnog Ministarstva podnijeli upravne tužbe inicirajući upravne spore. Pravni je preokret u interpretaciji sporne zakonske odredbe donio Upravni sud u S., koji je kasacijskom Presudom⁷ poništio Rješenje Centra za socijalnu skrb M. i Rješenje Ministarstva socijalne politike i mladih, kojim je kao neosnovana odbijena žalba tužiteljice, supruge osobe s invaliditetom, protiv prvostupanjskog Rješenja kojim je navedeni centar za socijalnu skrb odbio njezin Zahtjev za priznanje statusa suprugove njegovateljice. Obrazlažući meritornu odluku, Sud je, nakon citiranja mjerodavnih zakonskih odredaba, deklarirao socijalnopravno stajalište, prema kojem ... *smislenim tumačenjem citiranih zakonskih odredaba u njihovoj međusobnoj povezanosti sud zaključuje da bračni drug osobe s invaliditetom može ostvariti pravo na status njegovatelja radi njege bolesnog supruga* ... Pravilno i zakonito pozvavši se na odredbu članka 74. tada vrijedećeg Zakona o socijalnoj skrbi⁸, kao pravni temelj za priznanje prava Sud je konstatirao činjenicu da ona predviđa mogućnost stjecanja statusa i za osobu s invaliditetom, dometnuvši da bi ... *životno bilo sasvim nelogično i protivno svrsi zakonskih odredbi da se status njegovatelja može priznati roditelju osobe s invaliditetom, te bračnom ili izvanbračnom drugu osobe s invaliditetom, ali da se taj status ne može priznati samom bračnom drugu osobe s invaliditetom koji s njom živi u obiteljskoj zajednici i svakodnevno brine o njoj* ... Zaključno, Sud je završio obrazlaganje pravnim stajalištem da je tuženo mjerodavno Ministarstvo na tužiteljinu štetu povrijedilo Zakon jer je ... *primijenilo isključivo formalističko odnosno gra-*

¹ Jelušić, Damir, Pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja, Informator, br. 6262; Još o statusu roditelja njegovatelja ili njegovatelja s primjerima iz upravnosudske prakse, Informator, br. 6371.

² Izrazi u ovom članku korišteni u muškom rodu, primjerice njegovatelj, rodno su neutralni odnosno na jednak način obuhvaćaju muški i ženski rod.

³ Zakon o socijalnoj skrbi (Nar. nov., br. 157/13, 152/14, 99/15 i 52/16 - u nastavku teksta: ZSS).

⁴ ZSS, čl. 64/1.

⁵ Zakon o upravnim sporovima (Nar. nov., br. 20/10, 143/12 i 152/14), čl. 10.

⁶ Sintagmu ekcesivni formalizam upotrijebio je Ustavni sud Republike Hrvatske u obrazloženju Odluke broj U-III-5989/2013 - ... Ovaj je predmet u tom smislu ogledni primjer Ustavom nedopuštenog ekcesivnog formalizma koji, općenito govoreći, još uvijek opterećuje rad nadležnih tijela državne i javne uprave, ali i nadležnih domaćih sudova, kad odlučuju o pravima i obvezama stranaka u pravnom postupcima. Ustavni sud već godinama uporno ponavlja da su nadležna tijela, uključujući sudove, dužni tumačiti i primjenjivati mjerodavno pravo, uvijek i bez izuzetka, u svjetlu osobitih okolnosti svakog konkretnog slučaja. Ako je u nekom konkretnom slučaju mjerodavan jedan zakon, ali združeni učinci tog i nekog drugog ili više drugih zakona izravno utječu na zakonska prava ili obveze stranaka, onda su nadležna tijela, uključujući sudove, bez iznimke dužni tumačiti sve te mjerodavne propise u njihovoj ukupnosti, polazeći od združenih učinaka koje oni proizvode za stranku u svjetlu osobitih okolnosti samog slučaja, stalno imajući na umu da njihove odluke ne smiju dovoditi do nerazumnog i objektivno neopravdanog ishoda za samu stranku, a ponajmanje kršiti njihova ustavna prava ili objektivne vrijednosti hrvatskog ustavnog poretka. Ustavni sud podsjeća: pravna sigurnost - zajedno s načelom supremacije prava - podrazumijeva da je pravo stvoreno kako bi se primjenjivalo u praksi na konkretne životne situacije. Iako je apstraktno vrednovanje samog zakonodavstva važno za ostvarenje načela vladavine prava, kategoričnost objektivnog prava nikako ne znači da se pravna pravila smiju primjenjivati na konkretne životne situacije toliko nefleksibilno, mehanički i slijepo da postaje nemoguće uvažavati imperativne razumnosti i pravičnosti. U svakom takvom slučaju uvijek će biti riječ o pretjeranom formalizmu protivnom Ustavu ...

⁷ UpS ST, Uslzs-75/14-7.

⁸ Zakon o socijalnoj skrbi (Nar. nov., br. 33/12, 46/12 i 49/12).

telja – eppur si muove

matičko tumačenje odredbe članka 74. Zakona bez njihova međusobnog povezivanja i tumačenja u skladu sa smislom i svrhom istih, ne vodeći pritom računa i o odredbi članka 58/2. Ustava Republike Hrvatske, prema kojoj država posebnu skrb posvećuje zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život ...

3.1. Presuda – obrazloženje

Referirajući se na navedenu Presudu i citirane relevantne fragmente obrazloženja, prvo, moramo konstatirati da je Sud učinio upravo ono za što smo pravno pledirali od pojave ovog socijalnopravnog problema u praksi – spornu zakonsku odredbu nije interpretirao rigidno formalistički i restriktivno, te izolirano od cijelog normativnog okvira kojim je regulirano predmetno pravo, nego teleološki, interpretirajući koji je bio *mens legislatoris* odnosno koji je smisao i svrha odredaba koje reguliraju to pravo, a za svakoga bi trebalo biti neupitno i neosporno da je smisao osobi s invaliditetom, posebno imajući na umu činjenicu da su posrijedi osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta, pružiti najbolju moguću njegu i skrb unutar obiteljske zajednice po jednom od njezinih pripadnika, *in concreto* bračnom drugu. Drugo, u ovom kontekstu, za pohvaliti je neposrednu primjenu navedene ustavne odredbe na utvrđeni činjenični supstrat jer su takvi primjeri u tuzemnoj sudskoj praksi, a upravnu da i ne spominjemo, prema našem mišljenju rijetki. Trebalo bi, dakako, biti upravo opozitno jer je Ustavom Republike Hrvatske⁹ normirano da sudovi sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava, a gotovu identičnu normativnu stilizaciju sadržava i Zakon o sudovima¹⁰. Konačno, treće, naša je mala pravna zamjerka što Sud u ovoj Presudi, kao i onoj na koju ćemo se referirati u nastavku, uz Ustav i Zakon o socijalnoj skrbi nije primijenio mjerodavne odredbe konvencijskog prava koje je dijelom našeg unutarnjeg pravnog poretka i prema pravnoj snazi iznad zakona, pri čemu primarno aludiramo na mjerodavne odredbe Konvencije o pravima osoba s invaliditetom¹¹ i Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih slo-

boda¹². Naposljetku, pravni je epilog ovog predmeta činjenica da je centar za socijalnu skrb M. u ponovljenom upravnom postupku donio Nacrt Rješenja kojim je zahtjevateljici priznao pravo na status suprugove njegovateljice. Na navedeni je Nacrt Rješenja mjerodavno Ministarstvo dalo suglasnost¹³ pa je navedeni centar za socijalnu skrb, 27. travnja 2016., donio pravomoćno Rješenje, čijom je točkom I. dispozitiva zahtjevateljici priznao pravo na status njegovateljice supruge.

3.2. Daljnja sudska praksa

Nadalje, 29. lipnja 2016. Upravni sud u R., u upravnosudskom postupku¹⁴ istog objektivnog identiteta s istim spornim materijalnopravnim pitanjem, a čak i istim pripadnikom obiteljske zajednice koji je podnio Zahtjev za priznavanje prava, dakle suprugom odnosno bračnom družicom osobe s invaliditetom, donio je još uvijek nepravomoćnu Presudu, čijim je kasacijskim dijelom dispozitiva ukinuo Rješenja Centra za socijalnu skrb R. i mjerodavnog Ministarstva, tužiteljici priznao pravo na status suprugove njegovateljice i prvostupanjskom tijelu naložio da u 60-dnevnom roku tekućem od dana pravomoćnosti Presude o tome donese deklaratorno rješenje. Obrazlažući odluku i ovaj se Sud, čak i nešto šire, pozvao na mjerodavne ustavne odredbe tako da se, uz odredbu članka 58. st. 2., pozvao i na odredbu članka 3., u kojoj su navedene najviše ustavne vrednote, pozvavši se na vrednotu socijalne pravde, a mi moramo dometnuti da se slobodno mogao pozvati i na vrednote jednakosti, poštovanja prava čovjeka i vladavine prava. Potom se, drugo, pozvao i na načela dostupnosti i individualizacije kao temeljna načela socijalne skrbi deklariravši socijalnopravno stajalište, prema kojem je .. *smisao i svrha instituta statusa roditelja njegovatelja odnosno statusa njegovatelja omogućavanje adekvatne pomoći i zaštite osobe koja je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba kada takvoj osobi nije omogućen odgovarajući institucionalni stupanj tuđe pomoći i njege* ... Nastavivši argumentaciju, pozivanje tuženika na činjenicu da se u spornoj zakonskoj odredbi odrasle osobe s invaliditetom izrijeком ne spominju okarakterizirao je ... *primjerom isključivo gramatičkog tumačenja*

i pretjeranog formalizma pri tumačenju mjerodavnih odredbi nespojivog s teleološkom tehnikom pravne interpretacije u odnosu na konkretnu situaciju, ali i argumentom zdravog razuma ..., pri čemu se u kontekstu potonjeg pozvao i na recentnu ustavnosudsku praksu. Potom je, četvrto, dometnuo pravno stajalište prema kojem ... *nema valjanog pravnog uporišta da se supruhu tužiteljice uskrate pomoć i zaštita koji bi mu bili pruženi priznavanjem statusa njegovateljice njegovoj supruzi i skrbnici u normativnom okviru u kojem bi spomenuto pravo pod propisanim pretpostavkama moglo biti priznato osobama koje su s njim u slabijoj životnoj i pravnoj vezi* ... Konačno, peto, Sud je mjerodavna javnopravna tijela diskretno upozorio na činjenicu da u ponovljenom upravnom postupku više nisu ovlaštena meritorno odlučivati o (ne)priznavanju predmetnog prava jer ga je za njih obveznom sudsom odlukom ... *bezuovjetno* ... priznao on zaključivši pravnu argumentaciju deklariranjem pravnog stajališta prema kojem bi možebitno ... *protivno tumačenje dovelo do pravno neprihvatljivog zaključka da upravnosudska odluka podliježe preispitivanju od strane upravnog tijela* ...

Komentirajući navedenu Presudu s aspekta pravne argumentacije i u tom kontekstu, **prvo**, moramo pohvaliti čak i nešto šire pozivanje Suda na ustavne odredbe i vrednotu socijalne pravde te, dakako, njihovu aplikaciju u konkretnom predmetu, kao i pozivanje na poviše individualizirana načela socijalne skrbi. **Drugo**, dakako da je vrlo važno da je prvostupanjski Sud, baš poput Upravnog suda u S., mjerodavne zakonske materijalno-pravne odredbe **interpretirao teleološki**, imajući na umu njihov cilj, smisao i svrhu, te uzevši u obzir cijeli normativni okvir kojim je regulirano predmetno pravo, uz karakteriziranje upravo opozitnog pristupa mjerodavnih javnopravnih tijela kao isključivo gramatičkog i pretjerano formalističkog. **Treće**, posebno je pohvalno što je Sud utvrdio da je navedena praksa javnopravnih tijela protivna *argumentu zdravog razuma*¹⁵ ispravno detektiravši da bi krajnje nerazumno bilo zakonsko rješenje u kojem bi se predmetno pravo moglo priznati članovima obiteljske zajednice osobe s invaliditetom koje su, u životnom i srodničkom smislu, takvoj osobi daleko udaljenije od bračnog druga. Naposljetku, **četvrto**, vrlo bitnim držimo što je Sud u obrazloženju odluke, ne bez razloga, javnopravnim tijelima skrenuo pozornost na činjenicu da je

o priznavanju prava meritorno odlučeno Presudom koja je s *inter partes* pravnim učinkom, pod predmnjevom nastupa pravomoćnosti, za njih obvezatna, sukladno načelu *res iudicata facit jus inter partes*, posljedično čemu se njihova prava svode na donošenje izvršnog rješenja u danom im roku. Jer, svako možebitno suprotno postupanje mjerodavnih javnopravnih tijela u smjeru ponovnog meritornog odlučivanja o (ne)priznavanju predmetnog prava u konkretnom upravnom postupku odnosno slučaju ne samo da bi besmislenim učinilo egzistenciju i svrhu upravnih sudova, nego bi predstavljalo i eklatantno rušenje načela vladavine prava i pravne sigurnosti.

4. Zaključak

Zbog normativnih propusta zakonopisca odnosno predlagatelja Zakona o socijalnoj skrbi, Vlade Republike Hrvatske, a posebno zakonodavca, koji u provedenom zakonodavnom postupku navedene propuste nije normativno i sadržajno korigirao, Zakon o socijalnoj skrbi u svim njegovim dijelovima odnosno segmentima obiluje normativnom insuficijentnošću, deficitarnošću, nedorečenošću i podnormiranošću, što, dakako, nije iznimka ni kod odredaba koje reguliraju pravo na status roditelja njegovatelja odnosno pravo na status njegovatelja. Navedeno je u upravnoj praksi posebno došlo do izražaja kod zakonske odredbe koja regulira pravo na stjecanje statusa njegovatelja po članovima obitelji koji s djetetom s teškoćama u razvoju odnosno osobom s invaliditetom žive u obiteljskoj zajednici, primjerice bračnim ili izvanbračnim drugom, bratom ili sestrom, jer su mjerodavna javnopravna tijela koja u upravnom postupku odlučuju o (ne)priznavanju predmetnih prava odnosno statusa jednu bjelodanu normativnu pogrešku manifestiranu kroz ispuštanje sintagme *osoba s invaliditetom* u navedenoj odredbi interpretirala rigidno restriktivno i formalistički, umjesto, poglavito zato što su posrijedi osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta, na upravo opozitan način. Potonje su, ipak, u pokrenutim upravnosudskim postupcima počeli činiti upravni sudovi pravilno teleološki pravno interpretirajući spornu zakonsku odredbu. Stavljajući *točke na i* u svezi s predmetnim pravnim problemom u nadležnosti je Visokog upravnog suda i Ustavnog suda, koji bi brzim reakcijama morali otkloniti probleme koje brojnim potrebitim obiteljima stvaraju pogrešna, nezakonita i često bešćutna pravna shvaćanja mjerodavnih javnopravnih tijela u kontekstu (ne)priznavanja toga prava iz sustava socijalne skrbi.

⁹ Ustav Republike Hrvatske (Nar. nov., br. 85/10 - proć. tekst i 5/14).

¹⁰ Zakon o sudovima (Nar. nov., br. 28/13, 33/15 i 82/15), čl. 5.

¹¹ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom s fakultativnim protokolom (Nar. nov. - MU, br. 6/07, 3/08 i 5/08).

¹² Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (Nar. nov. - MU, br. 18/97, 6/99 - proć. tekst, 8/99 - ispr., 14/02, 9/05, 1/06 i 2/10).

¹³ ZSS, čl. 69.

¹⁴ UpS RI, Usi-1594/15-15.

¹⁵ Ustavni sud Republike Hrvatske, broj: U-III-412/2016, tako i broj: U-III-131/2014.

Jedinstveni sustav upravljanja predmetima na

VANJA KOLOVRAT BJELINSKI,
sutkinja Prekršajnog suda
u Zagrebu i

STANISLAV WALASZEK, sudski
savjetnik Visokog prekršajnog
suda Republike Hrvatske

Predmet ovog članka je uvođenje jedinstvenog sustava upravljanja predmetima na prekršajnim sudovima sustavom JCDS (*Joint case management system*). Stoga autori u ovom članku pišu o primjeni, sadržaju i prednostima uvođenja JCMS-a na prekršajnim sudovima.

1. Uvodne napomene

Jedinstveni informacijski sustav za upravljanje i rad na sudskim predmetima (eSpis – elektronički sudski spis) započeo se primjenjivati tijekom 2007. godine na Općinskom sudu u Puli i tijekom 2008. godine na Trgovačkom sudu u Zagrebu, Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu i na Županijskom sudu u Puli kao pilot projekti, a kasnije u radu ostalih općinskih i županijskih sudova, kao i u radu ostalih trgovačkih sudova i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, pa je na taj način inicirana informatizacija pravosuđa u Republici Hrvatskoj.

Za rad prekršajnih sudova i Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske predviđen je Jedinstveni sustav upravljanja predmetima na prekršajnim sudovima (sustav JCMS¹), a koji se počeo primjenjivati od 1. srpnja 2015. na svim prekršajnim sudovima na području Republike Hrvatske, a na Visokom prekršajnom sudu Republike Hrvatske od 8. travnja 2016. Nadzor nad korištenjem sustava JCMS u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa. Navedeni sustav predstavlja prema određenim stajalištima iz struke napredniji informacijski sustav u odnosu na sustava eSpis, jer predviđa i omogućuje potpunu digitalizaciju spisa odnosno čitav spis mogao bi postojati u digitalnom obliku i zamijeniti postojeći spis u fizičkom, papirnatom obliku.

Međutim, potpuna digitalizacija još nije provedena, što znači da se i dalje osnivaju i vode spisi u fizičkom obliku s pripadajućim podnescima i prilogima, pa se sudski predmeti istodobno vode i u fizičkom, ali i u elektroničkom obliku unošenjem odgo-

varajućih podataka u sustav JCMS, uz mogućnost korištenja »bar-kod tehnologije«. Također, sustav JCMS predviđen je kao informatičko-upravljački sustav, koji prati procesne zakonske odredbe, u kojem je nužno unositi podatke u realnom vremenu odnosno ažurno, a što omogućuje uvid u postojeće stanje stvari i kretanje spisa. Međutim, treba voditi računa da unošenje podataka u realnom vremenu ne bi smjelo utjecati na učinkovitost i kvalitetu sudskih postupaka.

2. Sustav JCMS

Sustav JCMS započeo je unutar projekta IPA 2009, pod nazivom »Nadogradnja jedinstvenog sustava upravljanja predmetima na prekršajnim sudovima (JCMS)«, s ciljem daljnjeg unaprjeđenja funkcioniranja pravosudnog sustava u Republici Hrvatskoj kroz poboljšanje upravljanja i učinkovitosti prekršajnih sudova, koji su provele IGEA d.o.o. i IN2 d.o.o., u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i Visokim prekršajnim sudom. Za korištenje sustava JCMS izvršena je edukacija trenera sa svrhom daljnjeg educiranja korisnika sustava. Svrha sustava je također unificiranje formi sudskih odluka na svim prekršajnim sudovima, a zbog čega su izrađeni neverificirani obrasci koji su usklađeni s Prekršajnim zakonom² i Sudskim poslovnikom. Primjena navedenog sustava trebala bi omogućiti informatizaciju i digitalizaciju pravosuđa i transparentnosti sudskih postupaka. Međutim, postojeća iskustva nisu pozitivna i upućene su brojne kritike u odnosu na sustav JCMS jer prema postojećim iskustvima rad u aplikaciji znatno usporava rad sudaca, značajno povećava administraciju u radu suda, te utječe na fokusiranost sudaca, koja je više usmjerena na rad u aplikaciji, nego na pravnu problematiku spisa.

2.1. Primjena sustava

U svrhu primjene sustava JCMS donesen je *Pravilnik o radu u sustavu JCMS* (Nar. nov., br. 71/15), koji je donesen na temelju Zakona o sudovima (Nar. nov., br. 28/13, 33/15 i 82/15), kao i *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu u sustavu JCMS* (Nar. nov., br. 123/15), koji je usklađen s odredbama Sudskog poslovnika (Nar. nov., br. 37/14, 49/14 i 8/15) i prilagođen specifičnostima prekršajnih sudova. Sukladno odredbama navedenog Pravilnika, sustav JCMS sastoji se od standardne aplikacije, koju u svom radu primjenjuju korisnici sustava, računalne i telekomunikacijske opreme i infrastrukture, sistemske programske opreme i alata te svih podataka koji se tim sustavom unose, pohranjuju i prenose iz svih vrsta upisnika na prekršajnim sudovima i Visokom prekršajnom sudu Republike Hrvatske. Osnova za rad u sustavu JCMS na sudu je pravomoćni godišnji raspored i matrica ovlasti koje su dužni u sustav JCMS unijeti administratori sustava, kao

i normirano opterećenje određeno okvirnim mjerilima za rad sudaca, upisnici i vrsta predmeta, naselje premeta te poslovni broj predmeta i datum osnivanja.

2.2. Povezivanje s osobnim identifikacijskim brojevima

Sustav JCMS povezan je sa sustavom evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima (OIB) i prekršajnom evidencijom, a predviđena je i mogućnost povezivanja i s ostalim sustavima kada za navedenim postoji potreba i kada se ispune tehnički uvjeti. Sustav evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima predstavlja temelj sustava JCMS, kojim se identificira okrivljenik kao pravna i fizička osoba i kojim se omogućuje učinkovito izvršenje sudskih odluka, osobito prisilna naplata izrečenih novčanih kazni putem Fine, a sukcesivno putem Porezne uprave, na temelju članka 152. st. 4. i 11. Prekršajnog zakona. Međutim, potrebno je *pro futuro* povezati sustav JCMS i sa sudskim registrom trgovačkih društava i registrom obrtnika s obzirom na vrlo velik broj postupaka koji se vode zbog prekršaja iz područja gospodarstva i financija radi učinkovitosti pravosuđa. Naime, statusna pitanja pravnih osoba i obrtnika vrlo su značajna i važna u prekršajnim postupcima i donošenja odgovarajućih odluka, a osobito u slučaju njihova brisanja iz registra kada su sudovi dužni donijeti rješenje o odbačaju optužnog prijedloga ili rješenjem obustaviti postupak na temelju članka 155. st. 1. Prekršajnog zakona, ovisno o tome kada se utvrdi činjenica prestanka postojanja pravne osobe odnosno utvrđivanja pravnog sljednika pravne osobe radi nastavljanja vođenja prekršajnog postupka, sukladno članku 155. st. 2. Prekršajnog zakona, nakon izmjene optužnog prijedloga u subjektivnom identitetu.

2.3. Aplikacija za rad – algoritam za dodjelu spisa

Aplikacija za rad u sustavu JCMS sadržava algoritam za dodjelu spisa, koji predstavlja skup definiranih pravila za automatsku dodjelu predmeta (predviđena je automatska i automatska kružna dodjela predmeta), a što je u skladu s odredbom članka 86. st. 2. Zakona o sudovima, u kojoj je propisano da se u sudovima predmeti za rad sudaca dodjeljuju automatskom dodjelom, primjenom odgovarajućeg algoritma. Algoritam za dodjelu spisa sadržava skup određenih pravila koji vode računa o ravnomjernoj podjeli predmeta, normiranom opterećenju sudaca i sudskih savjetnika, njihovoj prisutnosti na radu i oslobođenju od norme, kao i o broju primljenih (a neriješenih) predmeta u tekućoj godini, uz određene iznimke prilikom dodjele koje su propisane u Sudskom poslovniku. Automatska kružna dodjela predmeta odnosi se na predmete procesne prirode, predmete izvršenja i predmete koji se dodjeljuju tijekom dežurstva, a koja se obavlja tako da svi rješavatelji (sudac, sudski savjetnik) dobiju po jedan predmet u rad, a nakon

čega se postupak ponavlja, dok automatska podjela predmeta ne obuhvaća kružnu podjelu po jedan predmet, već ovisi o nizu korektivnih faktora, što znači da pojedini rješavatelj može odjednom dobiti i više premeta, ali svi rješavatelji u tekućoj godini moraju imati ravnomjerno opterećenje predmeta.

2.3.1. Prijašnji sustav

Do uvođenja sustava JCMS, prijašnja podjela spisa na svim prekršajnim sudovima vodila se ručno, u skladu s odredbom članka 86. st. 3. Zakona o sudovima, prema redoslijedu primitka, slijedeći abecedni red imena sudaca. Automatska dodjela spisa trebala bi osigurati još veću objektivnost pravosuđa i u tom smislu ima prednost u odnosu na ručnu dodjelu spisa, što svakako predstavlja prednost sustava JCMS, ali se uvijek mora voditi računa o ravnomjernoj dodjeli spisa, što je u konačnici dužan osigurati predsjednik suda, a koji zbog navedenog razloga može poduzeti određene mjere pisanom naredbom.

2.3.2. Definiranje algoritma

Algoritam predstavlja skup definiranih pravila za automatsku dodjelu predmeta, koji prilikom dodjele predmeta uzima u obzir, uz određene faktore, vrstu predmeta (prekršaji iz područja prometa, javnog reda i mira i javne sigurnosti, gospodarstva i financija, pravnu pomoć, procesne predmete i predmete izvršenja) te podvrstu predmeta koja ima odgovarajuću težinu, a pri tome se uzimaju u obzir važeća Okvirna mjerila za rad sudaca prekršajnih sudova i individualno oslobođenje sudaca. Težina podvrste predmeta uzela se u obzir samo za prekršaje iz područja gospodarstva i financija, i to za prekršaje koji su propisani *Zakonom o radu, Zakonom o bankama, Zakonom o industrijskom vlasništvu, Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, Zakonom o elektroničkim komunikacijama, Zakonom o potrošačkom kreditiranju, Zakonom o javnoj nabavi, Zakonom o preuzimanju dioničkih društava, Zakonom o investicijskim fondovima, Zakonom o tržištu kapitala, Zakonom o kreditnim institucijama, Općim poreznim zakonom, Zakonom o deviznom poslovanju i Zakona o provedbi carinskih propisa EU*. Međutim, postoje određene negativne kritike na postojeću dodjelu spisa jer se nije vodilo računa o podvrsti predmeta iz područja prometa, te iz područja javnog reda i mira jer sudski postupci zbog određenih prekršaja imaju odgovarajuću težinu osobito pri prometnim prekršajima koji obuhvaćaju prometne nesreće, kao i pri prekršajima iz područja Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i Zakona o oružju i drugih zakona.

2.4. Prigovori iz prakse

Negativne kritike također su upućene u odnosu na kategoriju zaštite osobnih podataka jer se prilikom unosa osobnih podataka koriste podatci iz OIB sustava, pa korisnik sustava JCMS može bez ika-

¹ Skraćenica JCMS znači *Joint case management system*.

² Nar. nov., br. 107/07, 39/13, 157/13 i 110/15.

prekršajnim sudovima

kvih zapreka doći do određenih osobnih podataka svih fizičkih i pravnih osoba koje su evidentirane u OIB sustavu (npr. adresa prebivališta ili boravišta i dr.), koji nisu nužno vezani uz konkretan sudski predmet, a što nije u skladu s odredbom članka 37. Ustava Republike Hrvatske³, koji propisuje da se svakome jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka, osim kada zakonom nije drukčije propisano.

2.5. Iznimke

U odredbi članka 44. Pravilnika o radu u sustavu JCMS propisane su iznimke u automatskoj dodjeli spisa (npr. u slučaju ukinute odluke predmet se, u pravilu, ponovno vraća u rad istom sucu ili sudskom savjetniku), a pri čemu **predsjednik suda donosi pisanu obrazloženu naredbu radi poduzimanja određenih mjera kojima osigurava ravnomjernu dodjelu spisa na sudu**. Predsjednik suda dužan je svaka tri mjeseca utvrđivati ravnomjernu radnu opterećenost rješavatelja, a u tu su svrhu administratori sustava JCMS dužni u propisanim rokovima podnositi izvješća o opterećenosti sudaca i sudskih savjetnika. U cilju utvrđivanja ravnomjerne radne opterećenosti, predsjednik suda dužan je izmijeniti godišnji raspored poslova ili donijeti pisanu obrazloženu naredbu kojom za pojedine predmete određuje ponovljenu automatsku dodjelu, ako neravnomjerna radna opterećenost pojedinih rješavatelja nije posljedica nepostizanja očekivanih prosječnih rezultata rada.

2.6. Korisnici sustava

Korisnici sustava JCMS definirani su u članku 8. Pravilnika o radu u sustavu JCMS, a čine ih **predsjednik suda, sudac i sudski savjetnik kao »rješavatelji«, sudski službenici, ključni korisnik i druga osoba koju odredi predsjednik suda godišnjim rasporedom poslova**. Njihove dužnosti propisane su odredbom članka 9. Pravilnika o radu u sustavu JCMS, a dužni su prilikom rada u sustavu JCMS koristiti isključivo svoje korisničko ime i lozinku, koji su im dodijeljeni i čuvati njihovu tajnost. Sustav JCMS konstruiran je prema procesnim fazama koje propisuju procesne odredbe Prekršajnog zakona (ispitivanje optužnog prijedloga, glavna rasprava odnosno žurni postupak i odluke u sjednici vijeća), pa bi podatci koji se odnose na predmet trebali biti ažurno unošeni sukladno postojećoj postupovnoj fazi postupka. U sustavu JCMS u radu rješavatelja sudjeluje službenik u referadi, koji je dužan postupati u skladu s njegovim naredbama, ali je pri tome dužan koristiti svoje korisničko ime i lozinku.

2.7. Uvid u spis

Pravilnik o radu u sustavu JCMS propisuje mogućnost da se strankama, branitelju, opunomoćeniku, zastupniku te drugim osobama kojima je **odobren**

uvid, omogućiti uvid u spis putem sustava JCMS. Oni mogu izvršiti uvid u pisarnici suda ili stalne službe, uz prisutnost ovlaštenoga sudskog službenika, čime se omogućuje transparentnost sudskog postupka. Dozvolu za uvid u spis u sustavu JCMS daje rješavatelj kojem je predmet dodijeljen u rad odnosno predsjednik suda ako je postupak pravomoćno dovršen ili ako se odnosi na predmete sudske uprave, ali je potrebno voditi računa o odredbama zakona koje isključuju javnost (npr. kod maloljetnika).

2.8. Učinkovito, kvalitetno i zakonito postupanje

Potrebno je naglasiti da je *prioritet sudskog postupka učinkovito i kvalitetno postupanje* u predmetima odnosno pravilno i zakonito provođenje samog postupka suđenja, a što uključuje i dodatno proučavanje propisa i pripremanja za predmete, pa u tom smislu kvalitetno vođenje postupka i suđenje radi zaštite prava građana i vladavine prava koja je zajamčena odredbom članka 3. Ustava Republike Hrvatske⁴ ima prednost u odnosu na administriranje predmeta unošenjem podataka u sustav JCMS.

Za rad u sustavu JCMS značajnu ulogu obavlja **Stalno verifikacijsko tijelo koje daje mišljenja o prijedlozima korisnika koji se odnose na bitne promjene u sustavu JCMS i koje predlaže promjene sustava JCMS prouzročene izmjenama propisa, verificira šifarnike i predloške, predlaže izmjene i dopune šifarnika te kao savjetodavno tijelo sudjeluje u razvoju predloženih rješenja**.

3. Umjesto zaključka

Zaključno, navodimo da je prije svega prioritet pravosuđa i društvenog uređenja *kvalitetno, zakonito i učinkovito* provođenje sudskog postupka, pa u tom smislu postojeća informatizacija pravosuđa, kao posljedica »modernog doba« i napretka tehnologije ne smije imati prednost pred navedenim prioritetom. Dodatno administriranje rada sudaca kao posljedica informatizacije može dovesti (a ponekad i dovodi) do preopterećenosti u njihovu radu, a što može znatno utjecati na kvalitetu i učinkovitost sudskih postupaka. U tom smislu potrebno je osigurati dovoljan broj službenika koji bi pod nadzorom ovlaštenih osoba obavljali opisane informatičko-administrativne poslove i time rasteretili suce i sudske savjetnike od preopterećenosti u radu, a kojima je kao rješavateljima primarna uloga osiguranje vladavine prava kao temeljne vrednote pravnog poretka Republike Hrvatske. Ipak, sama informatizacija nužna je posljedica modernog doba kojom se može osigurati još veća objektivnost pravosuđa, te smanjiti troškove sudskih postupaka i ubrzati njihovu učinkovitost (npr. predviđena je mogućnost *e-oglasne ploče suda*) *pravilnom i smislenom primjenom*.

B2B marketing

– marketing orijentiran poslovnim tržištima –

DAVORKA LONČAR, dipl. iur.

B2B marketing (engl. *business to business marketing*) jest marketing usmjeren prema tvrtkama i drugim organizacijama koje određeni proizvod koriste u vlastitoj proizvodnji, općenito u poslovanju ili za prodaju krajnjim kupcima. Radi se, naime, o zadovoljavanju potražnje drugih tvrtki, odnosno o prodaji proizvoda ili usluga jedne tvrtke drugoj. Temelji se na istim načelima kao i potrošački marketing, ali se realizira na potpuno različit način. U nastavku analizirat ćemo razlike između B2B marketinga i potrošačkog marketinga te dati osnovne smjernice za izradu marketinške strategije, s posebnim osvrtom na online B2B marketinšku strategiju.

1. Posebnosti u odnosu na potrošački marketing

Možemo izdvojiti sljedeće elemente prema kojima se B2B marketing razlikuje od marketinga potrošača:

1.1. Proces donošenja odluka puno je složeniji

Odluku o kupnji nekog proizvoda ključnog za poslovanje tvrtke donosi širok tim ljudi nakon duljeg razmatranja. Isto tako, karakteristična je dinamičnost jer se članovi tima mijenjaju puno češće, a ta složenost i dinamičnost utječe i na B2B tržište. Ciljna publika sastoji se od grupa u kojima se pojedinci stalno mijenjaju i dolaze druge osobe s drukčijim interesima i motivacijama. Puno je više interesa koji sudjeluju i utječu na donošenje odluka jer je i broj ljudi koji odlučuju puno veći.

1.2. B2B proizvodi često su složeniji

Isto kao što je i proces donošenja odluka u B2B marketingu složeniji, takvi su i sami proizvodi.

Kupnja proizvoda široke potrošnje, u pravilu, zahtijeva vrlo nisku razinu stručnosti kupaca. Kupci proizvoda široke potrošnje općenito nisu zainteresirani za tehničke detalje proizvoda koji kupuju. Za razliku

od toga, kupnja industrijskog proizvoda često zahtijeva kvalificiranog stručnjaka. Dok su proizvodi široke potrošnje, u pravilu, standardizirani, to nije slučaj s industrijskim proizvodima, koji su često specijalno izrađeni po narudžbi i zahtijevaju vrlo precizno poznavanje proizvoda i stručnost.

Čak i relativno složeniji proizvodi široke potrošnje odabiru se prema vrlo jednostavnim kriterijima (izgled, okus i sl.). S druge strane, čak i jednostavniji industrijski proizvodi često trebaju biti integrirani u šire sustave i kao rezultat toga moraju udovoljavati vrlo specifičnim zahtjevima, biti podvrgnuti stručnom ispitivanju i modifikacijama.

Ključ B2B marketinga jest u tome da u potpunosti sadržava informaciju o proizvodu ili usluzi koji se prodaju. Potrebno je poznavati ne samo tehničke detalje, već i proširiti ponudu na usluge nakon kupnje, rješavanje problema vezano uz proizvod i dr. Kao rezultat toga, B2B prodaja obično je »tehnička« prodaja, što znači da prodajno osoblje u B2B marketingu mora biti vrlo iskusno i stručno u tehničkoj disciplini kojoj pripada djelatnost tvrtke.

Uspjeh B2B prodaje uvelike ovisi o sposobnosti malog tima, koji uključuje prodajno osoblje.

1.3. Ograničen broj i specijaliziranost kupaca

Na gotovo svakom B2B tržištu postoji distribucija kupaca, koja potvrđuje tzv. Pareto princip (pravilo 80:20), tj. manji broj kupaca dominira. Dakle, ne radi se o tisućama ili čak milijunima klijenata, kao što je u marketingu proizvoda široke potrošnje, već često imamo 100 ili manje klijenata koji definiraju tržište.

Tu je, zatim, i element količine. Kod proizvoda krajnje potrošnje postoje razumne granice količine koje jedna osoba može kupiti i u kojoj može koristiti pojedini proizvod. Dakako da postoje potrošači koji pojedini proizvod koriste u nešto većim količinama, ali te su razlike kod proizvoda široke potrošnje vrlo male u usporedbi s B2B tržištem i može se definirati prosječna mjesečna potrošnja pojedinog proizvoda.

U B2B marketingu, pak, postoji manji broj kupaca vrlo raznolikih glede veličine i drugih parametara kao i prisutnosti na tržištu, što zahtijeva sasvim drukčiji marketinški pristup.

1.4. B2B tržište ima puno manje segmenata koji se temelje na impulsnoj kupnji

Glavni razlog za to je ponašanje tvrtki i njihova potreba da variraju puno manje nego kod kupaca proizvoda široke potrošnje, tj. emocionalni faktori puno manje dolaze do izražaja kada se kupnja obavlja za potrebe poslovanja tvrtke, nego pri kupnji proizvoda široke potrošnje za pojedinca ili

³ Nar. nov., br. 56/90, 135/97, 8/98 - proć. tekst, 113/00, 124/00 - proć. tekst, 28/01, 41/01 - proć. tekst, 55/01 - ispr., 76/10, 85/10 - proć. tekst i 5/14 - Odluka USRH.

⁴ V. bilješku 3.

B2B marketing

Nastavak sa 13. stranice

obitelj. Isto tako, velik broj članova tvrtke koji sudjeluju u donošenju odluke o kupnji kao i pravila poslovanja koja su se formirala kroz vrijeme, imaju velik utjecaj na odluku o kupnji.

Isto tako, ciljna publika u B2B marketingu je manja za razliku od potrošačkog marketinga, gdje postoje deseci tisuća potencijalnih kupaca. To nije slučaj u B2B marketingu, gdje se ciljna publika sastoji samo od, primjerice, nekoliko stotina kupaca.

Općenito, u B2B marketingu možemo razlikovati sljedeće segmente: segment temeljen na cijenama, kvaliteti i brendu, segment fokusiran na usluge nakon kupnje proizvoda i segment temeljen na partnerstvu.

1.5. Osobni odnosi puno su važniji na B2B tržištu

Bitna stavka razlikovanja B2B tržišta je važnost osobnih odnosa. Mala baza klijenata koja redovito kupuje od B2B dobavljača čini redoviti kontakt relativno jednostavnim. Prodajni i tehnički predstavnici posjećuju klijente i međusobno se dobro poznaju. Time se između njih grade osobni odnosi i povjerenje. Nije neobično da B2B dobavljači imaju klijente kojima su lojalni dugi niz godina. B2B klijenti su, dakle, dugoročni klijenti.

B2B prodajno osoblje isto je tako drukčijih karakteristika u odnosu na prodajno osoblje koje prodaje proizvode široke potrošnje, u smislu da je fokus na izgradnji odnosa s manjim brojem klijenata, a ne na pristupu usmjerenom na kvantitetu i broj transakcija kao što je slučaj kod proizvoda široke potrošnje.

1.6. B2B tržište puno manje privlači inovacije nego što je slučaj kod proizvoda široke potrošnje

B2B tvrtke koje uvode inovacije to obično čine zbog držanja koraka s najnovijim trendovima u svojoj djelatnosti. Tvrtke koje se bave proizvodnjom proizvoda široke potrošnje spremnije su preuzeti rizike jer moraju biti uvijek spremne odgovoriti na najnovije trendove. Za razliku od toga, B2B tvrtke odluke donose na temelju duljeg kalkuliranja i mogu si dopustiti luksuz odgovaranja na trendove umjesto njihova predviđanja ili čak pokretanja.

To, dakako, ne znači da B2B tvrtke izbjegavaju inovacije, već su inovacije često vrlo pažljivo planirane i uspješno komercijalizirane na B2B tržištu, gdje je ciljna publika puno jasnije definirana i trendovi se lakše identificiraju.

1.7. Ambalaža ima važnu ulogu kod proizvoda široke potrošnje

Pakiranje proizvoda široke potrošnje nema samo ulogu da zaštiti i sačuva proizvod, već se ambalaža koristi kao sredstvo koje će u kupcima potaknuti želju za proizvodom. Naglašavanje ambalaže kao ključnog elementa ponude puno je teže postići na B2B tržištima, gdje se proizvodi ponajprije ocjenjuju prema tehničkim kriterijima, a

odluka o kupnji donosi se na temelju međusobnog odnosa povjerenja više nego na temelju neke zamišljene slike o proizvodu i izgledu proizvoda. Ambalaža kod B2B proizvoda ima, u pravilu, samo funkcionalnu ulogu, a sve ostalo je tehnička kvaliteta.

1.8. Podbrendovi su manje učinkoviti na B2B tržištu

Mogućnost izgradnje snažnog brenda element je koji se u B2B marketingu zapostavlja i često zaboravlja. Ipak, na tržištu, gdje je vrlo teško razlikovati jedan proizvod od drugoga, još je važnije imati podršku snažnog brenda.

Uloga brenda na B2B tržištu ipak sve više jača, a postoji i sve više razloga za B2B tvrtke da stvore prepoznatljivost na tržištu kroz učinkovitu brend strategiju.

Potrebno je izbjegavati kreiranje niza podbrendova za svaki aspekt proizvoda. Takav pristup može biti učinkovit kod proizvoda široke potrošnje, gdje različite tvrtke prepoznaju potrebu izgradnje odnosa sa segmentima i podsegmentima brojne ciljne publike. Na B2B tržištima, pak, ciljne skupine puno su manje i kako smo već napomenuli, veći je naglasak na odnosima nego na brendu prilikom donošenja odluke o kupnji.

Zato je u B2B marketingu nužno prije kreiranja brend strategije provesti detaljno istraživanje, a njezinoj implementaciji potrebno je pristupiti vrlo pažljivo. Istraživanje treba uključiti sve dodirne točke klijenta s tvrtkom, ali i predstavljati okvir preko kojeg se prenose vrijednosti koje zastupa tvrtka. Iznad svega, B2B marketinški stručnjaci trebaju prepoznati da je »manje više« kada se radi o brendiranju, tj. da je bolje izgraditi jedan koherentan brend s kojim će se klijenti, dioničari i zaposlenici moći identificirati, radije nego zbunjujuće mnoštvo podbrendova, koji stvaraju odbojnost prema tvrtki umjesto da promoviraju.

2. Klijenti na koje je usmjeren B2B marketing

B2B marketing obično je fokusiran na tvrtke koje koriste njihove proizvode, poput građevinskih tvrtki koje kupuju čelik koji koriste u izgradnji, vladine agencije, bolnice, škole, tvrtke koje preprodaju robu krajnjim potrošačima poput brokera ili trgovaca na veliko. Većina B2B kupnji bit će *inputi* koji su im potrebni u proizvodnji poput sirovina, sastavnih dijelova i sl. Također, kupovat će se proizvodi potrebne za svakodnevno poslovanje poput uredskog materijala, uredskog namještaja ili računalne opreme.

B2B klijenti su i trgovine koje općenito prodaju gotove proizvode krajnjim kupcima za profit.

3. B2B marketing strategija

Uspjeh B2B marketinga sastoji se u tome da proizvod stekne prvenstvo u djelatnosti koristeći sljedeće metode: organiziranje *webinara*, sudjelovanje na trgovačkim sajmovima, slanje *newslettera* u kojima se tvrtka prezentira kao vodeća u djelatnosti, kontinuirana prisutnost na društvenim mrežama i sl.

Kako kreirati i realizirati B2B marketing plan?

B2B marketinški plan potrebno je fokusirati na isporuku proizvoda/usluge i širinu primjene. To znači da, dok se marketing

potrošača može oglašavati vrlo specijalizirano (jedan proizvod široke potrošnje može oglašavati u tisku, televizijskim reklamama ili na internetu) široj publici, takve mogućnosti ne postoje u B2B marketingu. Umjesto toga on se mora primjenjivati vrlo široko (putem e-maila, imagea tvrtke i tehničkih specifikacija) vrlo specifičnim kupcima.

Tehnika promocije B2B marketing zahtijeva stručnost ne samo u području marketinga i oglašavanja već i u području djelatnosti na koje je orijentiran, a tek tada ste u mogućnosti pronaći i najbolje načine promocije u tom području, neovisno o tome hoće li to biti putem blogova, novina, trgovačkih sajmova ili marketinga »od usta do usta« (WOM marketinga). B2B marketing vrlo rijetko uključuje tradicionalne medije poput radio ili televizijskih reklama.

3.1. Online B2B marketing

Korištenje društvenih mreža u promotivne svrhe i odabir najbolje tehnike *online* promocije najaktualniji je marketinški izazov s kojim se susreću B2B tvrtke.

Web je u poslovanju postao primaran izvor informacija. Tu je, dakako, još uvijek veća dominacija *web* stranica nego društvenih mreža iako i društvene mreže postaju sve popularnije u tom smislu.

B2B marketing na društvenim mrežama sve se više temelji na pružanju korisnih, ažurnih, relevantnih i zanimljivih informacija, a zatim na izgradnji poslovnih odnosa i ugovaranju transakcija.

To znači da je potrebno na najbolji mogući način iskoristiti blogove, *online* dokumente ili prezentacije, *webinare*, video i audio sadržaje u promotivne svrhe dijeleći ih ciljnoj publici.

Iako se trgovački sajmovi često smatraju glavnim promotivnim kanalom u B2B marketingu, internet marketing postaje sve važniji jer se sve više kupaca informira o ponudi i proizvodu putem internet tražilica. Važnost korištenja *online* promocije u B2B marketingu odnosno marketingu općenito proizlazi iz činjenice da su *web* stranice dobavljača, *web* pretraživanje i *e-mail* temeljni izvor informacija.

Online event i društvene mreže isto su tako vrlo važan izvor informacija posebno kada analiziramo njihov cjelokupan utjecaj na donošenje odluke o kupnji, a to su, primjerice, sljedeći oblici:

a) B2B i SEO marketing

Internet tražilice vrlo su korisne u B2B marketingu. Budući da je B2B prodajni ciklus često dulji nego onaj kod proizvoda široke potrošnje, potrebno je koristiti ključne riječi koje su dugo popularne na internetskim tražilicama, kao i optimizirati ih za fraze koje uključuju naziv proizvoda, međusobnu usporedbu različitih proizvođača i dr.

Preporučljivo je koristiti i nazive brenda kao ključne riječi. Isto tako, korištenje naziva brenda na *web* stranicama i u njihovom naslovu pomaže da tvrtka bude visoko rangirana na internetskim tražilicama.

Ključne su riječi ovdje najvažnije jer o njima ovisi rangiranost poruke i sadržaja na internetskim tražilicama.

b) B2B marketing na društvenim mrežama

Marketing na društvenim mrežama postaje sve popularniji među B2B tvrtkama i sve više njih traži kanale preko kojih *online* može doprijeti do potencijalnih klijenata.

Isto tako, B2B tvrtke spremne su investirati i sve veći iznos u kampanje na društvenim mrežama.

Većina B2B tvrtki već koristi neki oblik promocije na društvenim mrežama kao dio svog marketing miksa.

c) B2B i Content Marketing (marketing putem sadržaja)

Marketing putem sadržaja upućuje B2B marketinške stručnjake da moraju prepoznavati potrebe kupaca, tj. primijeniti načelo marketinga prema osobi (B2P marketing). Kao takav omogućuje prepoznavanje ključnih elemenata koji potiču ljude na kupnju.

B2B sadržaj može uključivati temeljna pitanja koja potiču na kupnju poput: zašto je tvrtki taj proizvod potreban; zašto tvrtka ne smije propustiti kupnju toga proizvoda; kako će taj proizvod/usluga pomoći i olakšati poslovanje tvrtke?

Sadržaj se može objavljivati na *web* stranicama kako bi se postigla veća rangiranost na *web* tražilicama kao i dijeliti putem *e-mail newslettera* i promotivnih kampanja na društvenim mrežama kako bi se došlo do osoba koje odlučuju o kupnji proizvoda *online* putem.

Put do uspješnog B2B marketinga nedvojbeno leži u angažiranju sadašnjih i potencijalnih klijenata, između ostalog, i pružanjem kvalitetnog i relevantnog sadržaja koji im može pomoći u unaprjeđenju poslovanja i stvaranje imidža stručne tvrtke na koju se mogu osloniti.

Kontinuirano kreiranje i dijeljenje relevantnog sadržaja, ključ je svake *online* marketinške strategije i omogućuje maksimalno iskorištavanje svih prednosti koje pruža marketing putem društvenih mreža, digitalni PR ili marketing putem *web* stranica.

d) B2B marketing na web stranicama

B2B marketinške *web* stranice u mnogo čemu razlikuju se od B2C stranica zbog načina na koji su povezane s korisnicima kao i u odnosu na zahtjeve korisnika. Njihov cilj je rijetko da se odmah obavi transakcija. Većina B2B stranica kreirana je poput prodajnog izloga ili skupine sadržaja čija je svrha savjetovanje i podrška u rješavanju specifičnih problema i izazova.

Zaključno možemo reći da su zahtjevi u B2B marketingu puno veći u odnosu na potrošački marketing. Razlog tome leži u činjenici da B2B klijenti imaju odgovornost da donesu pravu odluku kada kupuju u ime tvrtke. Manje riskiraju, traže iznimnu kvalitetu proizvoda i žele se u nju uvjeriti. Posjeduju znanje i stručnost i lako mogu prepoznati nekvalitetan proizvod. Veća je interakcija klijenata-kupaca s proizvodom/uslugom i oni ne igraju ulogu samo pasivnog kupca.

Suočeni sa stručnim i informiranim kupcima važno je da B2B marketing stručnjaci i sami pokažu visok stupanj stručnosti u svim interakcijama s ciljnom publikom. To se ne odnosi samo na dobro poznavanje proizvoda, već i na tehničku i drugu podršku za kupce nakon kupnje proizvoda.

B2B marketinški stručnjaci moraju u potpunosti razumjeti različite potrebe donositelja odluka o kupnji u ciljnoj tvrtki. Potrebno je imati velik stupanj ustrajnosti i strpljivosti u pregovorima i otklanjanju svih sumnji i nedoumica vezano uz proizvod.

Nadzor nepoštenosti ugovornih odredaba u ovršnom postupku u novijoj sudskoj praksi Suda Europske unije

DANIJEL STANKOVIĆ¹, LL.M.

U članku autor razmatra aktualnu praksu Suda Europske unije o nadzoru nepoštenosti ugovornih odredaba u potrošačkim ugovorima u ovršnom postupku, a koje ima značajne reperkusije na tumačenje ovlasti naših sudaca u ovršnom postupku.

Uvod

Presudom od 18. veljače 2016. u predmetu *Finanmadrid*, C-49/14, EU:C:2016:486, Sud Europske unije potvrdio je da prema Direktivi Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima², **nacionalno pravo ne smije ograničavati ovlast ovršnog suda da po službenoj dužnosti ocijeni nepoštenost odredbe potrošačkog ugovora, čak i ako potrošač nije istaknuo prigovor protiv platnog naloga**³.

Zaštita potrošača prema pravu Republike Hrvatske

Žalbeni razlozi protiv rješenja o ovrši na temelju ovršne isprave predviđeni su člankom 50. Ovršnog zakona⁴ (u nastavku teksta: OZ), **ali među njima se ne nalazi i nepoštenost odredbe sadržane u ovršnom potrošačkom ugovoru** (npr. solemniziranom ugovoru o kreditu s ovršnom klauzulom) ili u potrošačkom ugovoru na temelju kojeg je donesena pravomoćna presuda ili rješenje o ovrši na temelju vjerodostojne isprave koje je postalo pravomoćno na osnovi kojih se onda zahtijeva

ovrha. Razlog predviđen člankom 50. stavak 1. točka 3. OZ-a »*ako je ovršna isprava ukinuta, poništena, preinačena ili na drugi način stavljena izvan snage, odnosno ako je na drugi način izgubila svoju djelotvornost ili je utvrđeno da je bez učinka*«, upućuje na zaključak da bi ovršenik za uspješno protivljenje ovrši već morao u rukama imati presudu kojom je pravomoćno utvrđena ništetnost takve ugovorne odredbe⁵. Nadalje, člankom 53. stavak 1. OZ-a propisano je da se žalba nakon proteka roka može podnijeti samo zbog razloga iz članka 50. stavak 1. točka 7. i točaka 9.-11. OZ-a, među kojima se ne nalazi nepoštenost odredbe u potrošačkom ugovoru. Prema tome, ovršenik - potrošač nema nikakvu mogućnost protivljenja ovrši na temelju ovršnog potrošačkog ugovora ili na temelju pravomoćne presude ili rješenje o ovrši na temelju vjerodostojne isprave koje je postalo pravomoćno, jer ovršenik nije na vrijeme podnio prigovor, iako se u potrošačkom ugovoru nalaze ništetne nepoštenost odredbe⁶.

Posljednjom novelom Zakona o potrošačkom kreditiranju⁷ dodan je članak 19.k, koji iznimno od odredaba OZ-a omogućuje ovršeniku da zatraži odgodu ovrhe ako je podnio tužbu radi utvrđenja ništetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim elementom. Iako takvu palijativnu mjeru zbog situacije s kreditima inozemnih štedno-kreditnih zadruga treba pozdraviti, to stvara nejednako postupanje prema potrošačima koji su kredite uzeli kod hrvatskih banaka, što je potencijalno protuustavno, ali i samo djelomično ostvaruje ciljeve zaštite potrošača koja bi trebala obuhvatiti sve potrošače koji se nalaze u usporedivoj situaciji.

U tom smislu, bila bi potrebna zakonodavna intervencija u OZ kako bi se otklonilo navedeno nejednako postupanje, ali i kako bi se ispunile obveze koje Republika Hrvatska ima u skladu s tumačenjem koje je Sud dao Direktivi 93/13 u navedenom predmetu.

Kako bi sudovi trebali postupiti

U međuvremenu sudovi bi u ovršnim postupcima koje vode u svezi s potrošačkim kreditima i potrošačkim ugovorima općenito, morali sami, tj. bez upućivanja na parnicu, i po službenoj dužnosti utvrđivati je li neka odredba u takvom ugovoru nepoštena. Zakonom bi se može bitno moglo predvidjeti da ovršni sud može prekinuti postupak i uputiti stranke na parnicu, ali dok to ne bude izričito propisano, ovršni sudovi su prema pravu Unije dužni sami

provjeriti je li neka odredba u potrošačkom ugovoru nepoštena. To je posljedica načela djelotvornosti prava Unije, prema kojem, iako zbog postupovne autonomije država članica u situaciji u kojoj ovršni postupci nisu harmonizirani na razini Unije, nacionalna postupovna pravila ne smiju učiniti praktično nemogućim ili pretjerano teškim ostvarivanje prava koja potrošači imaju na temelju prava Unije⁸.

Sucima bi tu kao pomoć u obrazloženju s postupovnopравnog gledišta mogle poslužiti odredbe članka 2. stavak 2.⁹ i članka 3. stavak 3.¹⁰ Zakona o parničnom postupku, koje se u skladu s člankom 21. stavak 1. OZ-a na odgovarajući način primjenjuju u ovršnom postupku, ali samo ako OZ-om ili drugim zakonom nije drukčije određeno. Potonja rezerva koju OZ predviđa može se pokazati problematičnom, jer je OZ-om izričito uređeno protivljenje ovrši (žalba, žalba nakon proteka roka i tužba radi proglašenja ovrhe nedopuštenom) i ograničenih razloga za to protivljenje, među kojima se izričito ne navodi nepoštenost odredaba u potrošačkim ugovorima. Međutim, treba imati na umu i odredbu članka 115¹¹. stavak 3. Ustava RH, prema kojoj sudovi »*sudovi sude na temelju Ustava, zakona, međunarodnih ugovora i drugih važećih izvora prava*«, kao odredbu članka 141.c stavak 3. Ustava RH, prema kojoj »*hrvatski sudovi štite subjektivna prava utemeljena na pravnoj stečevini Europske unije*«, što obuhvaća i sudsku praksu Suda Europske unije.

Idealno bi bilo kada bi već u stadiju donošenja platnog naloga bilo moguće procijeniti je li možda neka ugovorna odredba nepoštena pa da se u tom slučaju odbije izdati platni nalog i nastavi s parnicom. Međutim, kako je to u Republici Hrvatskoj stavljeno u gotovo potpunu nadležnost javnih bilježnika¹², pitanje je koliko bi ih se s ustavnopravnog gledišta smjelo opteretiti dodatnom dužnošću provjere moguće nepoštenosti ugovornih odredaba u potrošačkim ugovorima. Zato u slučaju u kojem ovršenik - potrošač ne podnese prigovor protiv rješenja o

ovrši na temelju vjerodostojne isprave ili ako vjerovnik - poslovni subjekt izravno pokrene ovrhu na temelju ovršne isprave (npr. solemniziranog ugovora o kreditu s ovršnom klauzulom), ovršni sud ostaje posljednje »utočište« ovršenika - potrošača koji jedini može utvrditi ništetnost nepoštenih odredaba.

Praksa Suda Europske unije

Sud Europske unije je u sklopu vala ovrha u Španjolskoj, koja je pogođena financijskom krizom, već u puno predmeta imao priliku dati tumačenje odredbe Direktive 93/13 u kontekstu postupovnih ograničenja, bilo glede razloga za protivljenje ovrši ili glede prekluzivnih rokova, a mnogi su predmeti još u tijeku. Tumačenja koje Sud Europske unije daje u tim postupcima, relevantna su i za hrvatske sudove.¹³

Tako je presudi od 29. listopada 2015., *BBVA*, C-8/14, EU:C:2015:731, Sud ocijenio da početak prekluzivnog roka za protivljenje ovrši od mjesec dana od prvog dana nakon objave zakona o izmjenama i dopunama mjerodavnog zakona nije u skladu s pravom Unije o zaštiti potrošača, u svezi s načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti.¹⁴

Ta se presuda, pak, nastavlja na druge dvije presude *Aziz*, C-415/11,

¹² U skladu s člankom 446. st. 2. Zakona o parničnom postupku, »[u] tužbi kojom se predlaže izdavanje platnog naloga tužitelj treba posebno navesti razloge zbog kojih predlaže njegovo izdavanje umjesto da predlaže određivanje ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Ako sud ocijeni da razlozi koje je tužitelj naveo ne opravdavaju njegov pravni interes za podnošenje tužbe za izdavanje platnog naloga, odbacit će tužbu kao nedopuštenu.« Posljednjom novelom iz 2013. dodan je novi stavak 3., prema kojem se smatra »da postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za izdavanje platnog naloga ako je tuženik osoba u inozemstvu ili ako je tuženik prethodno osporio tražbinu sadržanu u vjerodostojnoj ispravi.«

¹³ Uz presude koje se navode u nastavku teksta treba izdvojiti i sljedeće presude: *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, C-484/08, EU:C:2009:682 (granice sudskog nadzora nepoštenosti ugovornih odredaba - u tom smislu vidjeti i rješenje *Ibercaja Banco*, C-613/15, EU:C:2016:195); *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349 (ovlast suda da po službenoj dužnosti ocijeni lihtovski karakter zateznih kamata i mogućnost da prilagodi nepoštenu ugovornu odredbu); u mađarskom predmetu *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88 (mogućnost da sud po službenoj dužnosti utvrdi nepoštenost ugovorne odredbe i načelo saslušanja stranaka); u španjolskim spojem predmetima *Unicaja Banco* i *Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, EU:C:2015:21 (ovlast suda da prilagodi stopu zateznih kamata); *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-602/13, EU:C:2015:397 (ovlast suda da prilagodi stopu zateznih kamata - u tom smislu vidjeti i rješenje *Banco Grupo Cajates*, C-90/14, EU:C:2015:465); u mađarskom predmetu *Káslér i Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282 (valutna klauzula i krediti u švicarskim francima), koju je citirao i Vrhovni sud RH u presudi »*Franak*« od 9. travnja 2015., Revt 249/14-2, str. 23; presudu *Pereničová i Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144 (nepoštenost odredbe ugovora o kreditu); *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101 (to što udruga za zaštitu potrošača prema nacionalnom pravu ne može intervenirati u arbitražni postupak na strani potrošača u skladu je s pravom EU i postupovnom autonomijom država članica). O valutnoj klauzuli pred Sudom u tijeku je i jedan rumunjski predmet *Gavrilescu*, C-627/15.

¹⁴ Presuda je dostupna na hrvatskom jeziku na navedenom internetskom portalu Suda EU. Za dublju analizu vidjeti i mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u istom predmetu, EU:C:2015:321. Isto pitanje postavljeno je i u predmetu *Banco Primus*, C-421/14, koji je još u tijeku.

¹ Autor Danijel Stanković, LL.M., lingvist, Luxembourg, u ovom članku iznosi svoja stajališta, koja ni na koji način ne predstavljaju službeno stajalište Suda EU, na kojem trenutačno radi.

² Sl. I. Europske unije 1993., L 95, str. 29. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24).

³ U konkretnom slučaju, ovršenici su bili glavni dužnik koji je uzeo kredit i njegovi solidarni jamci. Banka je podnijela prijedlog za izdavanje platnog naloga radi plaćanja iznosa od 13.447,01 eura, uvećano za kamate. Nadležni španjolski sud, nakon što je formalno ispitao pravnu osnovu tražbine (tj. bez ispitivanja moguće nepoštenosti ugovornih odredaba), naložio je ovršenima da plate taj iznos u roku 20 dana, u kojem su mogli podnijeti i prigovor. Međutim, ovršenici nisu izvršili plaćanje i nisu izjavili prigovor pa je platni nalog postao pravomoćan i ovršan. Banka je pokrenula ovrhu na temelju ovršne isprave pred španjolskim ovršnim sudom, koji je Sudu EU uputio prethodno pitanje. Navedena presuda dostupna je na hrvatskom jeziku i može se, kao i sva sudska praksa Suda EU, pronaći s pomoću broja predmeta na njegovu internetskom portalu: <<http://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=hr>>. Ista je sudska praksa potvrđena rješenjem Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, EU:C:2016:486.

⁴ Nar. nov., br. 112/12 i 93/14.

⁵ To potkrepljuje i rečenica koja je posljednjom novelom OZ-a dodana u članku 50. st. 2., prema kojoj je ovršenik »dužan uz žalbu priložiti sve isprave na koje se poziva u žalbi«.

⁶ Sukladno članku 55. st. 1. Zakona o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 41/14 i 110/15), nepoštena ugovorna odredba je ništetna.

⁷ Nar. nov., br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16.

⁸ Presuda *Sánchez Morcillo i Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, t. 31. Uz načelo djelotvornosti, Sud EU u tom slučaju primjenjuje i načelo ekvivalentnosti, prema kojem nacionalna postupovna pravila koja se primjenjuju na ostvarivanje subjektivnih prava koje pojedinci imaju na temelju prava Unije ne smiju biti nepovoljnija od onih koja se primjenjuju na slične situacije uređene isključivo nacionalnim pravom. Vidjeti također rješenje *Sánchez Morcillo i Abril García*, C-539/14, EU:C:2015:508 (uređenje prava na žalbu u ovrši i načelo jednakosti oružja iz čl. 47. Povelje EU o temeljnim pravima). Za detaljniju analizu ovih načela vidjeti T. Čapeta: *Sudovi Europske unije: nacionalni sudovi kao europski sudovi*, Institut za međunarodne odnose, Zagreb, 2002.

⁹ »Sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan.«

¹⁰ »Sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prislilnim propisima i pravilima javnog morala.«

¹¹ Enumeracija u skladu s pročišćenim tekstom Ustavnog suda.

Nadzor nepoštenosti ugovornih odredaba u ovršnom postupku u novijoj sudskoj praksi Suda Europske unije

Nastavak sa 15. stranice

EU:C:2013:164 i Sánchez Morcillo i Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, u kojima je Sud utvrdio da je španjolsko pravo protivno pravu Unije u dijelu u kojem ne predviđa »nepoštenost ugovorne odredbe« kao razlog nedopuštenosti ovrhe. Prema shvaćanju Suda, ovršni sud u slučaju pozivanja na nepoštenost ugovorne odredbe mora biti ovlašten određivati privremene mjere pa i odrediti prekid ovrhe ako je potrebno radi očuvanja učinkovitosti kasnije odluke o nepoštenosti ugovornih odredaba¹⁵. Drugim riječima, nije dovoljno propisati obveznu odgovornost za štetu kao posljedicu kasnijeg utvrđivanja nepoštenosti ugovornih odredaba na temelju kojih je ovrha provedena.¹⁶

Zaključno

Na kraju, valja zaključiti da u kontekstu zaštite potrošača pravo Unije ne slijedi klasičnu podjelu na parnični (kognicijski) i ovršni (izvanparnični) postupak i zbog načela djelotvornosti sudovi, bez obzira na vrstu postupka, moraju voditi brigu o subjektivnim pravima potrošača. Bez obzira na to što u kontekstu primjene hrvatskog Zakona o obveznim odnosima, sukob između materijalno-pravne odredbe članka 327. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima¹⁷, prema kojoj »na ništetnost sud pazi po službenoj dužnosti«, i postupovno-pravnog načela dispozitivnosti iz članka 2. stavak 1. Zakona o parničnom postupku¹⁸, prema kojem »[u] parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku«, dovodi do toga da sudovi zapravo nikad po službenoj dužnosti ne utvrđuju ništetnost, u kontekstu primjene prava Unije i spomenutog načela djelotvornosti, sudovi su dužni postupiti u skladu s tumačenjem Suda Europske unije. **Ako nacionalni sud ne primijeni ili nepravilno primijeni pravo Unije, to može dovesti do odgovornosti države članice, i to kako izravne odgovornosti¹⁹ - u postupku zbog povrede prava Unije koji je ovlaštena pokrenuti Komisija ili druga država članica pred Sudom Europske unije - tako i odgovornosti za štetu koju svaki građanin, fizička ili pravna osoba, može pokrenuti pred nacionalnim sudom (u skladu sa sudskom praksom Francovich)²⁰.**

¹⁵ U tom smislu i rješenje Banco Popular Español, spojeni predmeti C-537/12 i C-116/13, EU:C:2013:759.

¹⁶ Obje presude dostupne su na hrvatskom jeziku na navedenom internetskom portalu Suda EU.

¹⁷ Nar. nov., br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15.

¹⁸ Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14.

¹⁹ Vidjeti presude u predmetima Komisija/Italija, C-129/00, EU:C:2003:656 i Komisija/Španjolska, C-154/08, EU:C:2009:695.

²⁰ Spojeni predmeti Francovich i Bonifaci, C-6/90 i C-9/90, EU:C:1991:428. Glede odgovornosti države članice za štetu zbog pogrešne odluke jednog od njezinih sudova, vidjeti, primjerice, presudu Köbler, C-221/01, EU:C:2003:513.

O dimnjačarskoj djelatnosti

DESA SARVAN, dipl. iur.

U ovom broju Informatora autorica nastavlja s obradom tema iz djelokruga jedinica lokalne samouprave, i to nakon što je u Informatoru, broj 6394 od 30. studenoga 2015. pisala o poslovima prijevoza pokojnika koji se financiraju iz proračuna, u Informatoru, broj 6413 od 11. travnja 2016. o aktima tijela jedinica lokalne samouprave u provedbi Zakona o zaštiti od buke te u Informatoru, broj 6432 od 22. kolovoza 2016. o komunalnoj djelatnosti tržnica na malo, dajući u svakom broju praktične primjere uz svaku temu, koji mogu pomoći u propisivanju navedenih pitanja. Stoga je sljedeća tema iz djelokruga jedinica lokalne samouprave koju autorica obrađuje u ovom broju, iz područja komunalnog gospodarstva, a odnosi se na dimnjačarsku djelatnost. Drugi dio ovog članka, u kojem ćemo objaviti praktični primjer Odluke o obavljanju dimnjačarske djelatnosti na području jedinice lokalne samouprave u jednom od sljedećih brojeva Informatora.

1. Uvod

Dimnjačarska djelatnost je komunalna djelatnost za čije su obavljanje odgovorne jedinice lokalne samouprave (u nastavku teksta: JLS). Prema stavku 11. članka 3. Zakona o komunalnom gospodarstvu (u nastavku teksta: ZKG)¹, pod obavljanjem dimnjačarskih poslova razumijeva se obveza čišćenja i kontrole dimovodnih objekata i uređaja za loženje.

¹ Nar. nov., br. 36/95, 109/95, 21/96, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - proć. tekst, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11, 144/12, 56/13, 94/13, 153/13, 147/14 i 36/15.

Dimnjačarska djelatnost značajna je u zaštiti građana i imovine od požara. Prema članku 38. Zakona o zaštiti od požara,² **vlasnici, odnosno korisnici građevina, građevinskih dijelova i drugih nekretnina te prostora odnosno upravitelji zgrada dužni su, sukladno propisima, tehničkim normativima, normama i uputama proizvođača, održavati u ispravnom stanju postrojenja, uređaje i instalacije električne, plinske, ventilacijske i druge namjene, dimnjake i ložišta, kao i druge uređaje i instalacije, koji mogu prouzročiti nastajanje i širenje požara te o održavanju moraju posjedovati dokumentaciju.**

Dimnjačarska usluga je **obvezna javna usluga** jer su građani posebnim propisima obvezani na redovito čišćenje i održavanje dimovodnih objekata i uređaja za loženje.³

2. Tehnički propis za dimnjake

Tehnički propis za dimnjake u građevinama⁴, u člancima 32. i 33. propisuje da održavanje dimnjaka podrazumijeva redovite preglede dimnjaka, u razmacima i na način određen projektom građevine, tim Propisom i/ili posebnim propisom donesenim u skladu s odredbama Zakona o gradnji (u nastavku teksta: ZG),⁵ izvanredne preglede dimnjaka nakon kakvoga izvanrednog događaja ili po inspekcijskom nadzoru, izvođenje radova kojima se dimnjak zadržava ili se vraća u stanje određeno projektom građevine i tim Propisom odnosno propisom u skladu s kojim je dimnjak izveden. Ispunjavanje propisanih uvjeta održavanja dimnjaka, dokumentira se u skladu s projektom građevine te izvješćima o pregledima i ispitivanjima dimnjaka, zapisima o radovima održavanju i na drugi prikladan način, ako tim propisom ili drugim propisom donesenim u skladu s odredbama ZG-a nije što drugo određeno. **Održavanje dimnjaka mora biti takvo da se tijekom trajanja građevine očuvaju njegova tehnička svojstva i ispunjavaju zahtjevi određeni projektom građevine i tim propisom, te drugi bitni uvjeti koje građevina mora ispunjavati u skladu s posebnim propisom.**

Održavanje dimnjaka koji je izveden odnosno koji se izvodi u

² Nar. nov., br. 92/10.

³ Prema st. 1. čl. 2. ZKG-a, komunalne usluge su javne usluge. Isto, v. toč. 7. st. 1. čl. 24. Zakona o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 41/14 i 110/15).

⁴ Nar. nov., br. 3/07.

⁵ Prema toč. 4. čl. 200. Zakona o gradnji (Nar. nov., br. 153/13), Tehnički propis za dimnjake u zgradama primjenjuje se do stupanja na snagu propisa koji se donose na temelju ovlasti iz toga Zakona, u dijelu u kojem nisu u suprotnosti s odredbama toga Zakona.

skladu s prije važećim propisima mora biti takvo da se tijekom trajanja građevine očuvaju njegova tehnička svojstva i ispunjavaju zahtjevi određeni projektom građevine i propisima u skladu s kojima je dimnjak izveden.

Prema Prilogu D Tehničkog propisa za dimnjake u građevinama, radnje vezane uz održavanje dimnjaka treba provoditi prema odredbama toga Priloga i normama na koje upućuje taj Prilog, te odgovarajućom primjenom odredaba iz Priloga »A«, »B« i »C« toga propisa.

2.1. Redoviti pregledi

Redoviti pregledi u svrhu održavanja dimnjaka provode se sukladno zahtjevima iz projekta građevine, ali najmanje jednom godišnje. Način obavljanja redovitih pregleda u svrhu održavanja dimnjaka određuje se projektom građevine, a uključuje najmanje: vizualni pregled, u koji je uključeno utvrđivanje položaja i veličine pukotina te drugih oštećenja bitnih za očuvanje tehničkih svojstava dimnjaka, tlačnu probu u slučaju sumnje te usklađenost uređaja za loženje i dimnjaka. **Pregled dimnjaka provodi se i prije prve uporabe uređaja za loženje, odnosno prije ponovne uporabe ako dimnjak nije bio u uporabi dulje od godinu dana.** Prigodom navedenog pregleda dimnjaka, dimnjak se obvezno čisti primjereno vrsti dimnjaka (mehanički i/ili na drugi način).

2.2. Izvanredni pregled

Izvanredni pregled dimnjaka provodi se prije svake promjene uređaja za loženje ili promjene goriva, nakon svakog izvanrednog događaja koji može utjecati na tehnička svojstva dimnjaka ili izaziva sumnju u uporabljivost dimnjaka te po nalogu inspekcije. Izvanredni pregled dimnjaka uključuje ispitivanja dimnjaka odgovarajućom primjenom norme HRN EN 13216-1 odnosno norme HRN EN 1859, te normi na koje norme upućuju kao i odredaba toga Priloga i posebnih propisa. Pregled nosive konstrukcije dimnjaka provodi se prema odredbama posebnih propisa.

2.3. Zamjena dimovodne cijevi

Zamjena dimovodne cijevi postojećeg dimnjaka ugradnjom predgotovljene dimovodne cijevi mora se provesti tako da se tim radovima ne utječe na zatečena tehnička svojstva građevine koja nisu u svezi s odvođenjem dimnih plinova tim dimnjakom. Predgotovljena dimovodna cijev mora ispunjavati uvjete određene Prilogom

»B« toga propisa. Tehnička uputa proizvođača za zamjenu dimovodne cijevi postojećeg dimnjaka ugradnjom predgotovljene dimovodne cijevi, te sama ugradnja predgotovljene dimovodne cijevi mora biti takva da dimnjak nakon ugradnje predgotovljene dimovodne cijevi ispunjava zahtjeve iz Tehničkog propisa za dimnjake u građevinama.⁶

Dokumentaciju o pregledima, te ugradnji predgotovljene dimovodne cijevi, kao i drugu dokumentaciju o održavanju dimnjaka dužan je trajno čuvati vlasnik građevine.

3. Odluka o obavljanju dimnjačarske djelatnosti

Dimnjačarsku djelatnost može obavljati: trgovačko društvo koje osniva JLS, javna ustanova koju osniva JLS, služba - vlastiti pogon, koju osniva JLS te pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji.⁷

ZKG ne sadržava posebnu ovlast za JLS-e da općim aktom, tj. odlukom predstavničkog tijela pravno urede obavljanje dimnjačarske djelatnosti, ali je mišljenje Ministarstva prostornog uređenja i graditeljstva da nema zakonske zapreke da JLS-i svojom odlukom pobliže uređuju pitanja načina organizacije i obavljanja te komunalne djelatnosti pa tako i način i učestalost čišćenja i kontrole dimovodnih objekata, cijenu usluge, nadzor nad obavljanjem dimnjačarske službe, kaznene odredbe za prekršaje koje mogu počinili građani odnosno dimnjačari, kao i druga pitanja važna za obavljanje te djelatnosti na određenom području.⁸

Prema odredbama članka 19. stavak 1. podstavak 3. i članka 19.a stavak 2. podstavak 3. Zakona o jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u nastavku teksta: ZLP(R)S),⁹ poslovi komunalnog gospodarstva obavljaju se u samoupravnom djelokrugu JLS-a. Nadalje, prema odredbi članka 73. stavak 1. ZLP(R)S-a, obavljanje poslova koji su u samoupravnom djelokrugu JLS-a uređuje njegovo predstavničko tijelo (općinsko odnosno gradsko vijeće) odlukom ili drugim općim aktom. **Dakle, na temelju navedenih odredaba spomenutih zakona, predstavničko tijelo JLS-a ovlašteno je donijeti odluku kojom se uređuje organizacija rada dimnjačarske službe, rokovi čišćenja dimnjaka i druga pitanja bitna za osiguranje obavljanja navedene službe.**¹⁰

Kako nema izričite odredbe ZKG-a o ovlasti i sadržaju općeg akta predstavničkog tijela JLS-a o načinu obavljanja dimnjačarske djelatnosti i o sadržaju toga općeg akta, **smatramo da pita-**

nje postupka dodjele koncesije za obavljanje dimnjačarske djelatnosti nije potrebno obuhvatiti navedenim općim aktom jer je postupak u dovoljnoj mjeri propisan odredbama ZKG-a (čl. 11.-14.) i odredbama Zakona o koncesijama.¹¹ Isto tako, smatramo da bi za propisivanje novčanih kazni u navedenom općem aktu bila potrebno izričita zakonska ovlast, pa da stoga jer takve ovlasti *de lege lata* nema, JLS-i ne mogu propisati novčane kazne za povredu odredaba te odluke, niti mogu komunalnom redarstvu povjeriti nadzor nad provedbom odredaba istog općeg akta, **jer je proširenje nadležnosti komunalnog redarstva i promjenu tijela za nadzor provedbi ZKG-a moguće izvršiti samo zakonom.**

Naime, člankom 39. ZKG-a propisano je da nad provedbom toga Zakona, Vlada Republike Hrvatske i nadležno ministarstvo provode nadzor zakonitosti rada, a inspekcijski nadzor nad provedbom toga Zakona obavlja Ministarstvo financija. Prema podretku 6. stavka 2. članka 3. Zakona o inspekcijama u gospodarstvu,¹² tržišna inspekcija nadzire prodaju javnih usluga potrošačima te opće uvjete pružanja javnih usluga, što smatramo da obuhvaća i nadzor obavljanja dimnjačarske djelatnosti.

3.1. Geografsko ograničenje obavljanja dimnjačarske djelatnosti

U pravu Europske unije dimnjačarska djelatnost je usluga od općeg gospodarskog interesa jer je u obavljanju te djelatnosti involviran javni interes zaštite od požara. Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu obuhvaća obavljanje dimnjačarske djelatnosti i ako ta djelatnost ne podrazumijeva samo izvršavanje privatnih gospodarskih djelatnosti, već i zadaća iz područja *nadzora zaštite od požara*.

Kako obavljanje dimnjačarske djelatnosti ne pretpostavlja složeni sustav građevine komunalne infrastrukture, kao kod drugih komunalnih djelatnosti, već pružanje usluga građanima koji su obvezni tu uslugu koristiti priručnim prijenosnim sredstvima i strojevima kojima raspolaže izvršitelj usluge, pitanje geografskog ograničenja obavljanja dimnjačarske djelatnosti od strane javnih vlasti koje su obvezne osigurati tu javnu uslugu uvijek je aktualno.

Sud Europske unije (u nastavku teksta: Sud EU) smatra da geografsko ograničenje djelatnosti dimnjačarstva nije zabranjeno, te *nisu protivni* navedenoj Direktivi 2006/123/EZ nacionalni propisi koji ograničavaju ovlast za izvršavanje djelatnosti dimnjačara, u njezinoj cijelosti, na određeno geografsko područje *ako ti propisi nastoje na dosljedan*

i sustavan način postići cilj zaštite javnog zdravlja. Isto, Sud EU smatra da se takvo geografsko ograničenje propisima *ne protivi* odredbama Direktive 2006/123/EZ *pod uvjetom da teritorijalno ograničenje bude nužno i proporcionalno obavljanju tih zadaća u gospodarski održivim uvjetima*.¹³

3.2. O mišljenju Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja na Prijedlog Odluke o obavljanju dimnjačarskih poslova Grada Zagreba

Mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (u nastavku teksta: Agencija) odnosi se na Prijedlog Odluke o obavljanju dimnjačarskih poslova Grada Zagreba (u nastavku teksta: Prijedlog Odluke), kojom je predložena uspostava jedinstvenog dimnjačarskog područja za cijelo područje Grada Zagreba, kao osnovnog preduvjeta za osiguranje jedinstvenog cjenika dimnjačarskih poslova na tom području te dodjelu koncesije jednom najpovoljnijem ponuditelju, koji može biti samostalna pravna osoba, odnosno fizička osoba obrtnik ili zajednica ponuditelja. Prema tom Prijedlogu Odluke, najpovoljniji ponuditelj, koji će komunalnu djelatnost obavljati na jedinstvenom dimnjačarskom području Grada Zagreba, ispostaviti će jedan cjenik za obavljanje dimnjačarskih poslova koji će se primjenjivati na cijelom području Grada Zagreba. S obzirom na uspostavu jednog dimnjačarskog područja, prijedlogom Odluke propisana je obveza zapošljavanja najmanje 60 dimnjačara srednje stručne spreme dimnjačarske struke, od kojih najmanje 30 mora imati položen majstorski ispit, kao i posjedovanje odgovarajuće tehničke opreme, kako bi se postigla što veća kvaliteta obavljanja dimnjačarskih poslova.

Iako je riječ o Odluci koju Grad Zagreb donosi na temelju propisa koji reguliraju komunalne djelatnosti, Agencija je smatrala kako je s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poželjno da se uvjeti za pristup i sudjelovanje poduzetnika na određenom tržištu odrede prije svega na temelju kvalitativnih kriterija te da oni *ne predstavljaju tzv. prekomjerne uvjete odnosno pretjerano opterećenje za poduzetnike*. Prema mišljenju Agencije, iz obrazloženja Prijedloga Odluke nisu u potpunosti razvidni razlozi zbog kojih pri određivanju uvjeta za davanje koncesije, koncesiju može dobiti samo poduzetnik koji ima najmanje 60 zaposlenih dimnjačara stručne spreme dimnjačarske struke, od kojih najmanje 30 mora imati položen majstorski ispit. **Uzimajući u obzir da obavljanje dimnjačarskih poslova na području cijelog Grada Zagreba, radi kvalitete i sigurnosti, podrazumijeva veći broj zaposlenih dimnjačara,**

takav bi uvjet, u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, za posljedicu imao nemogućnost pristupa mjerodavnom tržištu poduzetnicima koji zapošljavaju manji broj dimnjačara. Također, Agencija je u svome mišljenju navela da je, s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, potrebno voditi računa da odabrani novi model obavljanja dimnjačarskih usluga ne dovede do cijena viših od postojećih, što bi bilo na štetu korisnika usluge i, prema mišljenju Agencije, protivno svrsi donošenja te Odluke.¹⁴

4. Umjesto zaključka

Dimnjačarska je djelatnost, zbog postojećega zakonskog rješenja, predmet brojnih polemika. U Republici Hrvatskoj nema jedinstvena zakona koji bi uredio djelatnost dimnjačarskih usluga. JLS-ima je dana ovlast donošenja odluka o obavljanju dimnjačarskih usluga na temelju koncesije. Problem je što u JLS-ima postoje velike razlike u cijenama usluga, pa je opravdano pitanje zašto postoje različite cijene za jednaku javnu uslugu i jesu li te razlike rezultat različite kvalitete usluge.¹⁵

Sekcija dimnjačara Hrvatske obrtničke komore zalaže se već godinama da se to područje uredi jedinstveno na razini Republike Hrvatske, jednim zakonskim aktom (kao što je slučaj, primjerice, u Njemačkoj i Sloveniji), a u cilju zaštite potrošača (života i zdravlja, potrošačkih i drugih prava), podizanja kvalitete usluge, jedinstvene razine kvalitete usluga u svim dijelovima Republike Hrvatske, uz jačanje pravila struke i nadzora kvalitete.¹⁶

Kako u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava **zakoni moraju biti opći i jednaki za sve, a zakonske posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primijeniti, te zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju u kojem se zakon na njih neposredno primjenjuje, smatramo da bi u današnjim složenim društvenim odnosima u Republici Hrvatskoj donošenje zakona kojim bi se pravno uredila djelatnost dimnjačarstva unaprijedilo tu djelatnost i znatno pridonijelo zaštiti od požara života i imovine hrvatskih građana.**¹⁶

¹⁴ Mišljenje Gradu Zagrebu na prijedlog Odluke o obavljanju dimnjačarskih poslova, KLASA 011-01/2015-02/002, od 23. siječnja 2015., objavljeno na mrežnim stranicama AZTN-a. file:///C:/Users/Desanka/Downloads/IZVJESE_AGENCIJA_TRZISNO_NATJECANJE%202015.pdf

¹⁵ Dijana Jurinec: Cijene dimnjačarskih usluga, Porezni vjesnik 6/2015. <http://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2015/6/jurinec.pdf>

¹⁶ http://www.hok.hr/press/novosti/cehovi/novim_zakonom_o_dimnjacstvu_do_kvalitete_i_sigurnosti

¹⁷ Zahtjeve koje zakoni moraju ispunjavati da bi bili usklađeni s načelom vladavine prava, Ustavni sud Republike Hrvatske naznačio je u toč. 10. i 11. obrazloženja Odluke i Rješenja br. U-I-659/1994 i dr. od 11. listopada 2000. (Nar. nov., br. 31/00 i 107/00).

⁶ Vidi bilješku pod 2.

⁷ St. 1. čl. 4. i podr. 6. st. 1. čl. 11. ZKG-a.

⁸ <http://www.mgipu.hr/default.aspx?id=1-4120>

⁹ Nar. nov., br. 33/01, 60/01 - vjerodostojno tumačenje, 129/05, 109/07 i 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 - proć. tekst i 137/15 - ispr.

¹⁰ <http://www.mgipu.hr/default.aspx?id=14120>

¹¹ Nar. nov., br. 143/12.

¹² Nar. nov., br. 14/14 i 56/16.

¹³ Mišljenje Suda EU u predmetu C-293/14 od 23. prosinca 2015. godine. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=173250&pageIndex=0&doclang=EN&moe=1&dir&occ=first&part=1&cid=586603>

Vi pitate odgovaramo mi

besplatni odgovori na pitanja pretplatnika

vi-mi@novi-informat.net

Nasljedno pravo

Nasljednik koji je ustupio svoj nasljedni dio određenom nasljedniku, ne oslobađa se od odgovornosti za dugove ostavitelja

Vi Odgovara li za dugove ostavitelja nasljednik koji se odrekao svog nasljednog dijela u korist određenog nasljednika? Konkretno, kći se odrekla u korist majke iza pokojnog oca.

Pita: L. K., Dubrovnik

mi Prema članku 139. Zakona o nasljeđivanju (Nar. nov., br. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13 i 33/15), nasljednik odgovara za ostaviteljeve dugove do visine vrijednosti naslijeđene imovine. Kad ima više nasljednika, oni odgovaraju solidarno za ostaviteljeve dugove, i to svaki do visine vrijednosti svog nasljednog dijela.

Nasljednik koji se odrekao nasljedstva ne odgovara za ostaviteljeve dugove. Nasljednik se može odreći nasljedstva javno ovjerovljenom izjavom ili izjavom danom na zapisnik kod suda do donošenja prvostupanjske odluke. Odricanje od nasljedstva ne može biti djelomično ni pod uvjetom. Odricanje od nasljedstva, prema članku 133. st. 3. Zakona o nasljeđivanju, u korist određenog nasljednika ne smatra se odricanjem od nasljedstva, nego izjavom o ustupanju svoga nasljednog dijela. Dakle, odricanje od nasljedstva u korist određenog nasljednika nije odricanje od nasljedstva u smislu članka 139. Zakona o nasljeđivanju, odnosno nije takvo da bi oslobađalo nasljednika od odgovornosti za dugove ostavitelja. (20-1, J. S., 30. 8. 2016.)

informat, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Komunalna naknada – pogrešan izračun – poništenje rješenja

Rješenje o visini komunalne naknade kojim je stranci, na temelju pogrešne primjene odredaba Odluke o visini komunalne naknade, pogrešno utvrđena obveza komunalne naknade u manjem iznosu, može se kao nezakonito poništiti

Vi Može li se poništiti kao nezakonito rješenje o visini komunalne naknade kojim je stranci, na temelju pogrešne primjene odredaba odluke o visini komunalne naknade, pogrešno utvrđena obveza komunalne naknade u manjem iznosu?

Pita: Grad Z.

mi Prema stavku 1. članka 129. Zakona o općem upravnom postupku (Nar. nov., br. 47/09 - u nastavku teksta: ZUP), nezakonito rješenje može se poništiti ili ukinuti u cijelosti ili djelomično i nakon isteka roka za žalbu.

Uvjeti za poništenje rješenja kojim je stranka stekla neko pravo, jesu sljedeći: 1. ako ga je donijelo nenadležno javnopravno tijelo ili je rješenje doneseno bez zakonom propisane suglasnosti, odobrenja ili mišljenja drugoga javnopravnog tijela, 2. ako je u istoj stvari već doneseno pravomoćno rješenje kojim je ta upravna stvar drukčije riješena (st. 2. čl. 129. ZUP-a).

U slučaju očite povrede materijalnog propisa, rješe-

nje kojim je stranka stekla neko pravo može se poništiti ili ukinuti, ovisno o prirodi upravne stvari i posljedica koje bi nastale poništenjem ili ukidanjem rješenja. U upravnim stvarima u kojima sudjeluju dvije stranke ili više njih s protivnim interesima, rješenje se može ukinuti samo uz pristanak protivne stranke (st. 3. i 4. čl. 129. ZUP-a).

Prema stavku 1. članka 23. Zakona o komunalnom gospodarstvu (Nar. nov., br. 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - proć. tekst, 82/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14 i 36/15), predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi odluku o komunalnoj naknadi kojom se obvezatno utvrđuju: naselja u jedinicama lokalne samouprave u kojima se naplaćuje komunalna naknada, područja zona u gradu, odnosno općini, koeficijent zona (Kz) za pojedine zone, koeficijent namjene (Kn) za poslovni prostor i za građevno zemljište koje služi u svrhu obavljanja poslovne djelatnosti, rok plaćanja komunalne naknade, nekretnine važne za jedinicu lokalne samouprave koje se u potpunosti ili djelomično oslobađaju od plaćanja komunalne naknade, opći uvjeti i razlozi zbog kojih se u pojedinim slučajevima može odobriti potpuno ili djelomično oslobađanje od plaćanja komunalne naknade, izvore sredstava iz kojih će se namiriti iznos za slučaj potpunog ili djelomičnog oslobađanja od plaćanja komunalne naknade.

ZUP ne propisuje posebne uvjete za poništenje nezakonitog rješenja kojim je stranka stekla *kakvu obvezu*, nego samo neko pravo. Stoga smatramo da se nezakonito rješenje o visini komunalne naknade kojim je stranci, na temelju pogrešne primjene odredaba općeg akta predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave, tj. odluke o visini komunalne naknade, pogrešno utvrđena obveza komunalne naknade u visini manjoj od one koja bi ispravnom primjenom te odluke bila utvrđena može kao nezakonito rješenje poništiti u cijelosti i nakon isteka roka za žalbu.

Prema stavcima 1. i 2. članka 131. ZUP-a, to rješenje može poništiti ili ukinuti javnopravno tijelo koje ga je donijelo, tj. upravno tijelo jedinice lokalne samouprave u čijem su djelokrugu poslovi komunalnog gospodarstva. Kad je rješenje donijelo prvostupanjsko tijelo, može ga poništiti ili ukinuti i drugostupanjsko tijelo. Nezakonito rješenje može se poništiti u roku dvije godine, a ukinuti u roku jedne godine od dana dostave rješenja stranci, u kojim slučajevima rješenje mora biti u tom roku otpremljeno iz tijela koje je rješenje donijelo.

Javnopravno tijelo donosi rješenje o poništavanju ili ukidanju rješenja po službenoj dužnosti, na prijedlog stranke ili ovlaštenoga državnog tijela. Ako je prijedlog za poništavanje ili ukidanje rješenja podnijela stranka ili ovlašteno državno tijelo, a javnopravno tijelo ne prihvati prijedlog, obavijestit će o tome podnositelja prijedloga. Protiv rješenja o poništavanju ili ukidanju, koje je donijelo prvostupanjsko tijelo, može se uložiti žalba, a kad žalba nije dopuštena, može se pokrenuti upravni spor. Protiv rješenja drugostupanjskog tijela može se pokrenuti upravni spor (st. 3.-4. čl. 131. ZUP-a). (1-3/1, D. S./D. F., 5. 9. 2016.)

informat, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Lokalna samouprava – pravo službenika u službi na određeno vrijeme na godišnji odmor

Službenik primljen u službu u upravno tijelo jedinice lokalne samouprave na određeno vrijeme ima pravo na korištenje godišnjeg odmora

Vi Službenik je primljen u službu na određeno vrijeme te je stekao pravo na godišnji odmor. Može li se službeniku produljiti služba na određeno vrijeme nakon nastupa uvjeta koji dovode do prestanka službe na određeno vrijeme, i to za onaj broj dana godišnjeg odmora na koji službenik ima pravo ili to pravo službenik mora ostvariti prije nastupa uvjeta koji dovode do prestanka službe na određeno vrijeme?

Pita: G. R.

mi Majući na umu načelo kontinuiteta potrebnog za obavljanje službe u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u nastavku teksta: lokalne jedinice), zakonodavac je službu na određeno vrijeme propisao kao iznimku od načela službe na neodređeno vrijeme. Tako službenik može biti primljen u službu na određeno vrijeme prema odredbi članka 28. Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Nar. nov., br. 86/08 i 61/11 - u nastavku teksta: Zakon o službenicima) radi obavljanja privremenih poslova, poslova čiji se opseg privremeno povećao i zamjene dulje vrijeme odsutnog službenika. Služba na određeno vrijeme za obavljanje privremenih poslova ili poslova čiji se opseg privremeno povećao može trajati najdulje šest mjeseci i može se produljiti za još šest mjeseci, dok služba na određeno vrijeme radi zamjene dulje vrijeme odsutnog službenika može trajati do povratka odsutnog službenika na posao, odnosno do prestanka njegove službe. Zakonodavac je izričito propisao da služba na određeno vrijeme ne može postati služba na neodređeno vrijeme, osim ako Zakonom o službenicima nije drukčije određeno.

Zakon o službenicima propisuje, člankom 3., da se prava, odgovornosti službenika i namještenika u upravnim tijelima lokalnih jedinica uređuje zakonom i na temelju zakona donesenim propisima, ostavljajući mogućnost da se kolektivnim ugovorom mogu urediti materijalna i druga prava službenika i namještenika u upravnim tijelima lokalnih jedinica, a na pitanja koja nisu uređena Zakonom o službenicima, posebnim zakonom, propisima donesenim na temelju zakona ili kolektivnim ugovorom, primjenjuju se opći propisi o radu.

Budući da se u konkretnom slučaju koji je predmet upita, pitanje godišnjeg odmora uređuje odredbama Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14 - u nastavku teksta: ZR) jer ne postoji kolektivni ugovor na razini jedinice lokalne samouprave, kao mjerodavne odredbe uzimaju se one ZR-a koje se odnose na godišnji odmor. Stoga, hoće li službenik koji je u službi raspoređen u upravno tijelo lokalne jedinice koristiti puni godišnji odmor ili njegov razmjerni dio za tekuću godinu, ovisi

u duljini njegove službe u upravnom tijelu i trenutku prestanka službe.

Međutim, kada je riječ o vremenu u kojem službenik treba ostvariti svoje pravo na godišnji odmor, mišljenja smo da službenik treba to svoje pravo ostvariti za vrijeme trajanja službe, i to prije nastupanja okolnosti koje dovode do prestanka službe na određeno vrijeme. Naime, Zakon o službenicima, u članku 29. propisuje predviđeni rok trajanja službe, i to najviše 12 mjeseci u slučaju obavljanja privremenih poslova, odnosno poslova čiji se opseg povećao, protekom kojeg roka služba prestaje po sili Zakona, dok kod zamjene privremeno odsutnog službenika služba traje, odnosno može trajati do povratka odsutnog službenika na posao, odnosno do prestanka službe odsutnog službenika, kada također prestaje po sili zakona.

Stoga, uzimajući u obzir navedene odredbe, mišljenja smo da u svakom pojedinačnom slučaju službe na određeno vrijeme, čelnik nadležnog upravnog tijela, odnosno tijela u kojem je službenik raspoređen u službi na određeno vrijeme, moraju voditi računa i imati potrebna saznanja o okolnostima koje dovode do prestanka službe na određeno vrijeme i za trajanja takve službe omogućiti službeniku korištenje godišnjeg odmora prije nastupa okolnosti koje dovode do prestanka službe na određeno vrijeme. (1-3/0, K. O., 5. 9. 2016.)

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Prijenos vlasništva zemljišta jedinice lokalne samouprave bez natječaja javnoj vatrogasnoj postrojbi za izgradnju objekata vatrogasne djelatnosti

Jedinica lokalne samouprave može, radi izgradnje građevine za potrebe vatrogasne djelatnosti, prenijeti vlasništvo nekretnine na javnu vatrogasnu postrojbu bez natječaja, jer je stjecatelj pravna osoba u vlasništvu jedinice lokalne samouprave i jer je to u interesu i cilju općega gospodarskog i socijalnog napretka njezinih građana, a stavkom 2. članka 1. Zakona o vatrogastvu vatrogasna djelatnost određena je kao stručna i humanitarna djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku

ViMože li jedinica lokalne samouprave neposrednom pogodbom prenijeti u vlasništvo javne vatrogasne postrojbe nekretninu za izgradnju građevine za potrebe vatrogasne djelatnosti?

Pita: A. S., Varaždin

miPrema stavku 1. članka 2. i stavku 1. članka 8. Zakona o vatrogastvu (Nar. nov., br. 106/99, 117/01, 36/02, 96/03, 174/04, 38/09 i 80/10), javna vatrogasna postrojba osniva se za područje općine ili grada, dobrovoljna ili profesionalna. Javnu vatrogasnu postrojbu odlukom osniva predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, sukladno svojim planovima zaštite od požara, kao javnu ustanovu jedinice lokalne samouprave. Prema članku 57. Zakona o vatrogastvu (Nar. nov., br. 106 od 15. listopada 1999., na snazi od 23. listopada 1999., primjena od 1. siječnja 2000.), danom početka primjene toga Zakona građevine i dijelovi građevine s odgovarajućim suvlasničkim dijelom zemljišta na kojem su izgrađeni te oprema i sredstva, koja su u vlasništvu Republike Hrvatske, a koristile su ih vatrogasne postrojbe - postaje i ispostave Ministarstva unutarnjih poslova, prenose se bez naknade u vlasništvo općina, gradova i Grada Zagreba na području kojih imaju sjedište.

Prema stavcima 1. i 2. članka 391. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Nar. nov., br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12, 152/14 i 81/15 - proć. tekst), nekretninu u vlasništvu jedinica lokalne

samouprave tijela nadležna za njihovo raspolaganje mogu otuđiti ili njom na drugi način raspolagati samo ako na osnovi javnog natječaja i uz naknadu utvrđenu po tržišnoj cijeni, ako zakonom nije drukčije određeno. Navedena odredba ne odnosi se na slučajeve kad pravo vlasništva na nekretninama u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, stječu Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako je to u interesu i cilju općega gospodarskog i socijalnog napretka njezinih građana.

Kako je javna vatrogasna postrojba prema pravnom obliku javna ustanova koju osniva jedinica lokalne samouprave (ili više njih), te je pravna osoba u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, tako smatramo da jedinica lokalne samouprave može prenijeti vlasništvo nekretnine koja je prostornim planom predviđena za izgradnju objekata koji služe za obavljanje vatrogasne djelatnosti bez natječaja (tj. neposrednom pogodbom), sukladno stavku 2. članka 391. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Nar. nov., br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 90/10, 143/12, 152/14 i 81/15 - proć. tekst).

Naime, tim pravnim poslom pravo vlasništva nekretnine u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, stječe pravna osoba u vlasništvu jedinice lokalne samouprave (tj. javna vatrogasna ustanova), jer je to u interesu i cilju općega gospodarskog i socijalnog napretka njezinih građana, a stavkom 2. članka 1. Zakona o vatrogastvu vatrogasna djelatnost određena je kao stručna i humanitarna djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku. (17-0/0, D. S./B. B., 6. 9. 2016.)

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Visina otpremnine zbog poslovno uvjetovanog otkaza

U obračun otpremnine zbog poslovno uvjetovanog otkaza o radu ulazi prosječna bruto-plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa, a maksimalan iznos otpremnine ne može biti veći od šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije određeno

ViŠto ulazi u obračun otpremnine radniku zbog poslovno uvjetovanog otkaza o radu i koliki smije biti maksimalan iznos tako obračunane otpremnine?

Pita: S. M., Koprivnica

miPrema odredbi članka 92. st. 4. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14 - u nastavku teksta: Zakon), plaća i naknada plaće, u smislu Zakona, jesu plaća i naknada plaće u bruto-iznosu. Sukladno navedenom, u izračun otpremnine ulazi prosječna bruto-plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa, a to znači npr. zbrojeni iznos tri posljednje bruto-plaće, koji se dijeli s tri. Otpremnina se računa od pune godine staža kod poslodavca, a nepotpuna godina (samo broj mjeseci) ne ulazi u obračun za utvrđivanje prava na otpremninu, jer ne predstavlja cjelovitu godinu radnog staža. Nadalje, prema članku 126. st. 3. Zakona, ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije određeno, ukupan iznos otpremnine ne može biti veći od šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu.

Sukladno navedenom, u obračun otpremnine zbog poslovno uvjetovanog otkaza o radu ulazi prosječna bruto-plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa, a maksimalan iznos otpremnine ne može biti veći od šest prosječnih mjesečnih plaća koje

je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije određeno. (8-2/1, D. K., 5. 9. 2016.)

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Naknada za neiskorišteni godišnji odmor kao plaća

Isplata radniku naknade za neiskorišteni godišnji odmor prilikom otkaza ugovora o radu smatra se plaćom, te se moraju obračunati porez i pripadajući prirez kao i svi obvezni doprinosi

ViSmatra li se isplata radniku naknade za neiskorišteni godišnji odmor prilikom otkaza ugovora o radu plaćom?

Pita: L. M., Karlovac

miNeoporezive i oporezive naknade, potpore, darovi (npr. dnevnice, prijevoz s posla i na posao, jubilarne nagrade, božićnica, uskrsnica, regres i sl.), materijalna su prava radnika i ne čine sastavni dio plaće radnika i, prema našem mišljenju, ne mogu biti dio osnovice za utvrđivanje otpremnine. Uostalom, to i proizlazi i iz značenja odredaba članka 92. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14).

Isplata naknade za neiskorišteni godišnji odmor smatra se plaćom te se moraju obračunati sve propisane obveze - doprinosi iz i na naknadu, porez i pripadajući prirez. Pri obračunu predujma poreza osobni odbitak neće se moći iskoristiti jer je ili već iskorišten pri isplati plaće ili, ako se isplaćuje nakon odlaska radnika iz društva, poslodavac posjeduje Obrazac PK. Ako se isplaćuje zajedno s isplatom plaće, treba voditi računa o kumulativnom obračunu poreza. O isplaćenju naknadi te obračunanim i uplaćenim obvezama, poslodavci dostavljaju podatke Poreznoj upravi na Obrascu JOPPD.

Sukladno navedenom, isplata radniku naknade za neiskorišteni godišnji odmor prilikom otkaza ugovora o radu smatra se plaćom, te se moraju obračunati porez i pripadajući prirez kao i svi obvezni doprinosi. (8-2/1, D. K., 5. 9. 2016.)

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

Ugostiteljstvo i turizam – apartmani – ploče

Nadležnost za izdavanje suglasnosti proizvođaču ploča, uz zahtjev i propisanu dokumentaciju, utvrđena je Zakonom i člankom 15. Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu

ViKome se može obratiti proizvođač za informacije glede suglasnosti za izradu standardiziranih ploča za apartmane?

Pita: J. P., Grad. D.

miČlankom 15. Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu (Nar. nov., br. 9/16) propisano je da propisanu ploču mogu proizvoditi fizičke i pravne osobe - proizvođači (obrtnici, tvrtke) koji za tu proizvodnju pribave suglasnost ministarstva nadležnog za turizam.

Člankom 15. st. 2. toga Pravilnika propisano je da će ministarstvo izdati suglasnost proizvođaču koji, uz zahtjev za izdavanje suglasnosti, dostavi registraciju za obavljanje djelatnosti i primjerak propisane ploče, s izjavom o istovjetnosti s grafičkim rješenjima i tehničkim uvjetima propisanim u Prilogu V. toga Pravilnika. Primjerak propisane ploče potrebno je dostaviti za svaku vrstu koju proizvođač želi proizvoditi.

Dakle, za izdavanje suglasnosti uz propisanu dokumentaciju proizvođač podnosi zahtjev Ministarstvu turizma u Zagrebu. (12-1, K. L. M./D. F., 5. 9. 2016.)

informator, broj 6435 • 12. 9. 2016.

organizira RADIONICU

PROSTORNO UREĐENJE I GRADNJA

• prioriteta u provedbi – potreba izmjena i dopuna Zakona

16. rujna 2016. (petak), u 9,00 satiSheraton Zagreb Hotel, Kneza Borne 2,
Zagreb**PREDAVAČI I TEME****JOSIP BIENENFELD, dipl. iur.**, načelnik Sektora za pravne poslove u Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske**9,00 – 10,15 1. ZAKON O PROSTORNOM UREĐENJU**

- izrada i donošenje pravilnika za provedbu Zakona
- izrada i donošenje novih prostornih planova
- strateška procjena utjecaja na okoliš u izradi i donošenju novih prostornih planova
- usklađivanje s Direktivom 2014/89/EU EP i VE od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja
- posebni uvjeti u svrhu izrade glavnog projekta
- proširenje slučajeva u kojima se izdaje lokacijska dozvola

2. ZAKON O GRADNJI

- razvrstavanje građevina s obzirom na zahtjevnost postupaka u vezi s gradnjom
- dopuštena odstupanja u građenju
- izvedbeni projekt
- posebni uvjeti u svrhu izrade glavnog projekta
- produženje roka važenja građevinske dozvole
- postojanje građevne čestice kao uvjet za pristupanje građenju
- fikcija postojanja pravnog interesa za izdavanje građevinske dozvole na zemljištu u vlasništvu RH
- privremena uporabna dozvola

3. ZAKON O POSLOVIMA I DJELATNOSTIMA PROSTORNOG UREĐENJA I GRADNJE

- multidisciplinarnost u izradi prostornih planova
- voditelj projekta građenja
- druge potrebne izmjene i dopune

DAMIR KONTREC, dipl. iur., sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske**10,15 – 11,00 1. PRIMJENA PROPISA**

- o gradnji
- o prostornom uređenju
- o ozakonjenju bespravno izgrađenih zgrada i
- upisi u zemljišnu knjigu i katastar

11,00 – 11,30 STANKA**11,30 – 14,30 ODGOVORI NA PITANJA I RASPRAVA****Kotizacija:**Naknada za sudjelovanje na radionici **iznosi 980,00 kn** (s PDV-om) po sudioniku.**Pogodnost za pretplatnike Informatora:****Pretplatnici lista Informat koji su podmirili obvezu za 2016., plaćaju kotizaciju u iznosu od 833,00 kn (s PDV-om) po sudioniku.****Naknada uključuje:**

Sudjelovanje na radionici, radni materijal i napitak za vrijeme prve stanke.

Naknada se uplaćuje unaprijed na transakcijski račun Novog informatora d.o.o.

HR2823400091100150348,**poziv na broj: 01 160916-OIB TVRTKE**, najkasnije do dana održavanja radionice.

Sve dodatne informacije o radionici možete dobiti na telefon:

01/4555-454, faks: 01/4612-553 **seminari@novi-informat.net**

organizira RADIONICU

UREDSKO POSLOVANJE I PRIMJENA ZUP-a**27. rujna 2016. (utorak), u 10,00 sati**Dvorana zbora odvjetnika HOK, Zrinjsko - Frankopanska 8,
Split**Voditeljica radionice: ŠTEFANIJA KASABAŠIĆ, dipl. iur., Zagreb****10,00 – 11,30 PRIMJENA ZUP-a**

- Primjena ZUP-a (javnopravna tijela i obveza postupanja prema ZUP-u)
- Akti koji se donose u upravnom postupku (rješenja i zaključci)
- Ovlasti službenih osoba za donošenje rješenja (čl. 23. ZUP-a)
- Sadržaj rješenja (čl. 98. ZUP-a) i ovlasti prvostupanskog tijela povodom žalbe u upravnom postupku (čl. 113. ZUP-a)
- Postupanje i ovlasti drugostupanskog tijela povodom žalbe (čl. 115. ZUP-a) i sadržaj drugost. rješenja (čl. 120. ZUP-a)

11,30 – 11,45 STANKA**11,45 – 14,00 UREDSKO POSLOVANJE**

- Svrha jedinstvenog vođenja uredskog poslovanja
- Propisi o uredskom poslovanju i javnopravna tijela koja ih primjenjuju i posebnosti uredskog poslovanja u školama
- Temeljni pojmovi u uredskom poslovanju
- Vrste evidencija u uredskom poslovanju
- Pisarnica i pismohrana
- Jedinstveno označavanje predmeta i pismena u uredskom poslovanju:
 - plan klasifikacijskih i brojčanih oznaka
 - klasifikacijska oznaka
 - urudžbeni broj
 - Radnje u uredskom poslovanju:
 - primanje, pregled i otvaranje pismena
 - razvrstavanje i raspoređivanje
 - upisivanje pismena u evidencije
 - administrativno-tehnička obrada
 - dostava u rad
 - otprema i razvođenje
 - arhiviranje i čuvanje
 - izlučivanje i uništavanje registraturne građe ili predaja nadležnom Državnom arhivu
- Rokovi čuvanja arhivskog gradiva i propisi
- Dostava predmeta spisa drugim tijelima povodom žalbe ili tužbe

14,00 – 14,15

- Osobna dostava – postupak i utvrđivanje uredne dostave
- Pitanja i odgovori

PEDAGOŠKE MJERE U ŠKOLAMA – primjena ZUP-a

- Izricanje mjera
- Donošenje rješenja
- Pravni lijekovi

11,30 – 14,30 ODGOVORI NA PITANJA I RASPRAVA**Kotizacija:**

za sudjelovanje na radionici, s knjigom Uredsko poslovanje u primjeni i postupanje s podnescima stranaka u upravnom postupku iznosi 980,00 kn (s PDV-om) po sudioniku, a za sudjelovanje na radionici bez knjige iznosi 710,00 kn (s PDV-om) po sudioniku.

Pogodnost za pretplatnike Informatora:**Pretplatnici lista Informat koji su podmirili obvezu za 2016., plaćaju kotizaciju u iznosu od 833,00 kn (s PDV-om) po sudioniku s knjigom, a 603,50 kn (s PDV-om) bez knjige.****Naknada uključuje:**

Sudjelovanje na radionici, radni materijal i napitak za vrijeme prve stanke.

Naknada se uplaćuje unaprijed na transakcijski račun Novog informatora d.o.o.

HR2823400091100150348,**poziv na broj: 01 270916-OIB TVRTKE**, najkasnije do dana održavanja radionice.

Sve dodatne informacije o radionici možete dobiti na telefon:

01/4555-454, faks: 01/4612-553 **seminari@novi-informat.net**